

Mapping Moldova's Political Landscape:

Ideologies, Voter Preferences and
Party Dynamics

Mapping Moldova's Political Landscape:

Ideologies, Voter Preferences and
Party Dynamics

Author: Pavel Vintilă, Political Expert

2025

Disclaimer

This publication was commissioned by the Eastern European Centre for Multiparty Democracy (EECMD) as part of a project funded by the **Danish Social Liberal Party and the Liberal Party of Denmark**. The content and opinions expressed within this publication are the sole responsibility of the author and do not necessarily reflect the views of EECMD or its donor organizations.

4	Executive Summary
5	List of Political Parties
7	Introduction
9	Current Political Context of the Republic of Moldova
11	Methodology and Limitations
15	1. Overview of the Moldovan Electorate <ul style="list-style-type: none">1.1 Voters' Ideological Orientations Toward a Variety of Policy Areas1.2 Voters' Preferences Based on Personal Statements
20	2. Political Landscape in Moldova: Parties, Ideologies, and Policies <ul style="list-style-type: none">2.1 Ideological Differences Between Major Political Parties2.2 Underrepresented Ideological Positions2.3 Underrepresented Ideological Positions in Moldova
35	3. Proximity Between Voters and Parties <ul style="list-style-type: none">3.1 Voters' Ideology and Party Preferences3.2 Ideological Gap Between Voters And Parties3.3 Convergence And Divergence: Party And Public Views
44	Conclusion
51	Appendices

Executive Summary

Moldova's socio-political context is defined by its transition toward a consolidated democracy, influenced by multiple internal and external challenges. Political polarization, social tensions, and the constant pressure between pro-European orientation and historical ties with the East, particularly Russia, are significant factors shaping political choices of citizens and parties. These dynamics are further amplified by the economic crises along with the pressing need for judicial reform, which is crucial for achieving a stable and democratic governance structure.

The study delves into the complexities of Moldova's electorate, marked by a whole range of ideological orientations influenced by the socioeconomic status, regional affiliations, and historical legacies. It highlights the pivotal role of political parties in navigating these waters, with a focus on how the parties position themselves along the key ideological axes—economic (left-right) and sociocultural (conservative-liberal). This positioning reflects the parties' responses to the electorate's demands and their own strategic goals in the context of Moldova's national and international challenges. Moreover, critically assessed was the proximity between voters and parties. This involves analyzing the ideological distance between the electorate's preferences and the parties' platforms, exploring the areas of convergence and divergence. This aspect of the study is vital for understanding the effectiveness of political representation in Moldova and the potential for policy satisfaction or discontent among the voters.

The findings of this study are intended to provide policymakers, political analysts, and scholars with a deeper understanding of the Moldovan political landscape. By mapping the ideological leanings of both voters and parties, the study offers insights into the potential for future political developments, challenges of party alignment with public expectations, and the ongoing struggle for political stability in a post-Soviet context. The executive summary is setting the stage for a comprehensive exploration of the interplay between voter ideologies and party dynamics in Moldova, underscoring the importance of ideological mapping in understanding and predicting political behavior in the transitional democracies.

List of Political Parties

PPDA	Political Party Democratia Acasa (Democracy at Home)
LOC	Political Party Liga Oraşelor și Comunelor (League of Towns and Communes)
PS	Political Party Partidul Schimbării (Party of Change)
PVE	Political Party Partidul Verde Ecologist (Green Ecologist Party)
PPVP	Political Party Voința Poporului (People's Will)
PNM	Political Party Partidul Național Moldovenesc (National Moldovan Party)
CUB	Political Party Coalitia pentru Unitate si Bunastare (Coalition for Unity and Welfare)
PL	Liberal Party
PPPDA	Political Party Platforma Demnitate si Adevar (Platform Dignity and Truth)
PAS	Political Party Actiune si Solidaritate (Action and Solidarity)
PSDE	European Social Democratic Party
MRM	Political Party Miscarea Respect Moldova (Movement Respect Moldova) mun. – municipality
PDCM	Political Party Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (Party of Development and Consolidation of Moldova)
PSRM	Political Party Party of Socialists from the Republic of Moldova
PAC-CC	Political Party Joint Action Party – Civic Congress
MAN	Political Party Miscarea Alternativa Nationala (National Alternative Movement)
PCRM	Party of Communists from the Republic of Moldova
PLDM	Liberal Democratic Party of Moldova
OP	Political Party Partidul Nostru (Our Party)

Abbreviation in English	English Name	Abbreviation in Romanian	Romanian Name
DDH	Political Party "Democracy at Home"	PPDA	Partidul Politic „Democrația Acasă”
LCV	League of Towns and Communes	LOC	Liga Orașelor și Comunelor
PCP	Political Party "Party of Change"	PS	Partidul Politic „Partidul Schimbării”
EGP	Political Party "Green Ecologist Party"	PVE	Partidul Politic „Partidul Verde Ecologist”
WPP	Political Party "People's Will"	PPVP	Partidul Politic „Voința Poporului”
MNP	Political Party "Moldovan National Party"	PNM	Partidul Politic „Partidul Național Moldovenesc”
CUW	Coalition for Unity and Welfare	CUB	Coaliția pentru Unitate și Bunăstare
LP	Liberal Party	PL	Partidul Politic „Partidul Liberal”
PDT	Political Party "Platform Dignity and Truth"	PPPDA	Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”
ASP	Party of Action and Solidarity	PAS	Partidul Acțiune și Solidaritate
ESDP	European Social Democratic Party	PSDE	Partidul Social Democrat European
RMP	Political Party Movement Respect Moldova	MRM	Partidul Politic „Mișcarea Respect Moldova”
PDCM	Party of Development and Consolidation of Moldova	PDCM	Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”
PSRM	Party of Socialists from the Republic of Moldova	PSRM	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova
CAC	Political Party "Party of Common Action – Civic Congress"	PAC-CC	Partidul Politic „Partidul Acțiunii Comune – Congresul Civic”
NAM	(National Alternative Movement	MAN	Partidul Mișcarea Alternativa Națională
PCRM	Party of Communists from the Republic of Moldova	PCRM	Partidul Comunist din Republica Moldova
OP	Political Party "Our Party"	PN	Partidul Nostru

Introduction

Since gaining independence in 1991, the Republic of Moldova has navigated a tumultuous political path, marked by significant geopolitical and internal transformations. The country's political system is characterized by a multi-party dynamic and a continuous struggle between pro-European and pro-Russian political forces. This split has directly influenced Moldova's domestic and foreign policies, creating a rather unstable yet democratic framework.

One of the most defining features of Moldova's political landscape is the ideological split up between the left-wing parties, favoring closer ties with Russia, and right-wing parties, supporting the European integration—known in the Moldovan political terminology as “geopolitical parties.” Such division mirrors at large the preferences of voters, polarized in line with their geopolitical orientation stemming from a number of economic and sociocultural factors. However, outside of the geopolitical axis, there is a broad range of domestic issues underpinning the political preferences, such as corruption, economy, judicial reform, and the rule of law.

For more than three decades since Moldova gained its independence from the Soviet Union, its political history can be divided roughly into three distinct periods. Each characterized by the shifts between pro-European and pro-Russian parties, political instability, efforts on economic reform, and ongoing geopolitical tensions. The governing parties have played a crucial role in shaping up the developmental trajectory pursued by the country.

The history of political parties in the Republic of Moldova can be divided into three decades marked by rather significant changes. Period from 1991 to 2001 was dominated by Moldova's attempts to break away from its Soviet heritage and engage in building democratic and economic institutions.

Following independence gained in 1991, the Republic of Moldova underwent a challenging phase of economic and political transition, marked by instability. The Popular Front of Moldova (FPM), later known as the Democratic Forces Party (PFD), played an important role in the early stages of independence. It advocated for the sovereignty of the Republic of Moldova and forged closer ties with Romania, but its rhetoric was soon moderated. The Transnistrian conflict (1992) gave rise to the economic difficulties and created significant ethnic and geopolitical tensions, further contributing to the internal political instability.

The Agrarian Democratic Party of Moldova (PDAM), a conservative party haunted by the Soviet nostalgia, dominated on the political scene in the mid90s. Under the leadership of President Petru Lucinschi (1996-2001), Moldova experienced a period of political and economic instability, marked by corruption and failed reform attempts.

The second decade (2001-2010) was marked by the rise of communist aspirations and a transition towards its pro-European orientation. During this decade, the Communist Party of the Republic of Moldova (PCRM) took control and dominated over the country's politics, although the end of this decade marked a turning point towards pro-European policies.

The PCRM, led by Vladimir Voronin, dominated Moldovan politics between 2001 and 2009. Voronin was acting President (2001-2009), governing with a pro-Russian and authoritative discourse, although there were certain instances of rapprochement with the European Union. The PCRM managed to gain support from large segments of the population due to its promises of stability and economic recovery.

The pro-European parties began gaining ground in the second half of the decade, against the backdrop of disappointment with communist governance and geopolitical tensions between Russia and the EU. The April 2009 protests, sparked by allegations of electoral fraud, have marked the beginning of the PCRM's decline and led to formation of a new pro-European coalition. The Alliance for European Integration (AIE), composed of the Moldovan Liberal Democratic Party (PLDM), the Liberal Party (PL), and the Democratic Party (PDM), took power after the repeat elections in 2009. This coalition decisively turned Moldova towards the European integration.

The third decade (2010-present) is marked by multiple geopolitical crises, including the 2008 war in Georgia, the 2014 war in Ukraine, and further escalation of the Ukraine war in 2024. This period has seen the pro-European governments but also political instability and corruption, affecting the country's development. The Pro-European parties have attempted to implement reforms while having to withstand the resistance manifested by the oligarchic and pro-Russian groups.

The pro-European alliances that have dominated throughout this decade continued the process of rapprochement with the EU. Signing of the Association Agreement with the European Union in 2014 was a crucial instance paving the way for deepening the economic and political relations with Europe.

However, during this period, Moldova has faced major political and economic crises. 2014 Moldovan bank fraud scandal, known for one billion dollars embezzlement from the Moldovan banking system, severely impacted the image of pro-European parties, especially the Democratic Party, led by Vlad Plahotniuc, who accumulated the biggest power of influence and was associated with corruption and oligarchic control over the state institutions.

In 2019, an uncommon alliance between the ACUM Bloc (Maia Sandu and Andrei Năstase) and the Party of Socialists of the Republic of Moldova (PSRM), led by Igor Dodon, resulted in Plahotniuc's losing his grip on power. Although the alliance was short-lived, still, it marked a political reset in Moldova.

Maia Sandu, the leader of the Party of Action and Solidarity (PAS), won the presidential elections in 2020, becoming the first female President of the Republic of Moldova. In 2021, PAS also won the parliamentary elections, gaining the majority and promoting ambitious pro-European agenda focused on anti-corruption and judicial reform.

This study pursues the scope of mapping the ideological landscape of the Republic of Moldova, bearing on a bidimensional approach—left-right (from the economic standpoint) as well as on a conservative-liberal (from the socio-cultural outlook). Analyzed as part of study will be positions taken by the political parties as well as the voters preferences so as to better understand the interactions between them and to identify any ideological gaps in the political representation.

The purpose pursued by the current report aims at finding an answer to the following pressing questions:

1. How do voters perceive their position with regard to the fundamental political issues?
2. What position is pursued by the main political parties with regard to the essential political issues?
3. The outlook on the extent of similarities and differences between the ideological positions taken by the parties as well as by the voters?

Current Political Context of the Republic of Moldova

Moldova's identity crisis is a significant factor contributing to its political instability. This deep-seated crisis stems from a split between two contrasting perceptions of the national identity, which continues to shape up the country's social and political landscape. A large group of the population clearly identify themselves as "Moldovans" and nostalgically look back to the Soviet period, considering the language they speak to be "Moldovan" and denying any cultural or linguistic ties with Romania. On the other hand, there is a significant cohort of citizens asserting their Romanian identity, viewing Romania as their second state, holding Romanian citizenship, and identifying themselves with Romanian culture and language. This split up influences profoundly the political and geopolitical pathway of the Republic of Moldova, rather often blocking the unified vision of the country's future and its positioning suspended between East and West.

Nowadays, the Republic of Moldova is undergoing a political transition marked by economic challenges, geopolitical tensions, and internal reforms. After the 2021 parliamentary elections, the Party of Action and Solidarity (PAS) gained a significant majority, allowing to form a stable pro-European government. This marked an important victory gained by the political forces advocating for European integration, transparency in governance, and fight against corruption.

Although PAS has dominated the political scene for the past three years, the opposition, primarily composed of left-wing and pro-Russian parties such as the Party of Socialists of the Republic of Moldova (PSRM) and the ȘOR Party, through various proxies, remain important actors, promoting closer relations with Russia and the Eurasian Union. The tensions between these two political blocks reflect the existing geopolitical cleavage in the Moldovan society, whereby part of the electorate supports integration into the European Union, while the other part advocates for maintaining closer ties with Russia.

The COVID-19 pandemic and the war in Ukraine produced a rather significant impact on the domestic politics. The pandemic placed major pressure on the government to manage health and economic crisis, while the war in Ukraine has amplified the concerns related to national security and regional stability. The position of the Republic of Moldova, wedged between the EU and Russia, is further complicated by the external influences and its delicate relationship with the breakaway region of Transnistria, where the Russian troops have been stationed since long.

The economic problems generated by the war in Ukraine and the pandemic produced a profound impact on the society, thus fueling a state of social anxiety. The transition from the Eurasian market to the European has created significant difficulties, particularly for the farmers used to operate in the traditional markets within the Eastern space. This change has left part of the society behind, amplifying social grievances and feelings of frustration.

The Republic of Moldova faces multiple challenges across various sectors.

In the justice sector, corruption remains one of the biggest issues confronting Moldova, despite the efforts made by the PAS government to combat it. Citizens have high expectations regarding judicial reform and enhanced transparency in public administration.

Moldova's economy is still fragile, with a relatively low GDP and a high level of dependence on remittances from the diaspora and external support. The government is attempting to implement economic reforms to stimulate growth and attract foreign investments but faces difficulties related to poor infrastructure and labor migration.

The energy crisis has been exacerbated by the war in Ukraine and has become a critical factor in domestic politics, as Moldova relies on natural gas from Russia. This crisis places the government in a difficult position,

necessitating swift solutions to ensure the country's energy security. The population of the Republic of Moldova has suffered from significant energy price increases following disconnection of the energy sources by the Russian Federation.

The hybrid war waged by Russia against the Republic of Moldova has a direct effects on the country's political development. Russia's actions involve a wide range of tactics, including disinformation, public opinion manipulation, economic pressures, and influencing the political environment. These tactics aim to undermine the political stability, while dividing the society, and influencing Moldova's strategic decisions.

Pro-Russian political parties in Moldova play a significant role in this dynamic, somewhat supporting Russia's actions and trying to capitalize on the existing vulnerabilities within the political system. They exploit societal divisions, economic tensions, and citizen grievances to gain electoral support and promote a Moscow-friendly agenda. In many cases, these parties use pro-Russian narratives to justify their political and economic orientation closer to Russia, which can undermine Moldova's efforts toward European integration.

Likewise, the impact of the hybrid war on Moldova explains the difficulties in strengthening democracy and rule of law. Challenges posed by pro-Russian actors, directly or indirectly supported by Moscow, undermine state institutions and amplify social tensions, thus contributing to further political polarization. This vulnerable context exposes Moldova to external influences and complicates its path toward stable political development and integration in the Western structures.

Moldova is wedged between two major powers— the European Union and Russia— and the country's foreign policy reflects this fragile balance. While PAS government promotes a pro-European agenda and attempts to accelerate the process of European integration, there is also pressure exerted by the pro-Russian parties and a significant segment of the population opposing the process of distancing from Russia. Against the backdrop of the war in Ukraine, this balance is increasingly difficult to maintain, as Russia employs hybrid warfare to create social dissent in Moldova and halt deeper integration into Western structures.

There are significant differences between rural and urban regions, as well as between younger generations, that are generally more open towards European integration, and older ones, tending to support a pro-Russian policy. These differences strongly influence the political scene, creating a polarized environment in which parties attempt to maximize their influence over specific segments of the electorate.

This rather complex and diverse political context forms the foundation of our study, intended to analyze the way political parties in Moldova position themselves on the ideological axis and how well the voter preferences are represented in the current political landscape.

Methodology and Limitations

The research methodology is based on examining the ideological orientation of political parties and analyzing the preferences of Moldovan voters along a bidimensional spectrum: left-right (from an economic perspective) and conservative-liberal (from a socio-cultural perspective).

Instrument Used

The research made use of a questionnaire to study various aspects of political party policies. The questionnaire included a series of political statements that respondents rated on a five-point Likert scale (strongly agree, agree, undecided, disagree, strongly disagree). The statements were grouped into five main areas:

Regarding **data collection sample**, the research analysed the most active political parties in the Republic of Moldova covering the recent years, thus allowing us to interview the parties across their ideological spectrum. The citizens' opinion survey was conducted through the national survey with the help of the CBS Research company, adhering to the necessary sociological methodology.

Stages of the Study

1. **STAGE 1:** Developing a set of politically relevant statements for the Republic of Moldova.
2. **STAGE 2:** Coding the positions of political parties based on their documents and statements.
3. **SURVEY DATA CONVERSION METHOD:** The intervals for converting percentages into scores are as follows:
 - » **0-10% = 1** (Strongly disagree)
 - » **11-20% = 2** (Disagree)
 - » **21-30% = 3** (Undecided)
 - » **31-50% = 4** (Agree)
 - » **51% and above = 5** (Strongly agree)
4. **STAGE 3:** Interviewing representatives of political parties according to the questionnaire.
5. **STAGE 4:** Analyzing data collected through the IMAS survey.
6. **STAGE 5:** Interpreting the results and presenting conclusions regarding the ideological proximity between parties and voters.

Limitations

The research may be subject to certain limitations, such as:

- » **Response Bias:** Respondents may be influenced by public opinion or social norms, which can affect the honesty of their responses.
- » **Sample Representativeness:** Although efforts were made to cover a wide range of political parties, it is possible that not all of the relevant voices were captured by the survey.
- » **Complexity of Ideological Positions:** The positions of political parties could be nuanced, while simplifying them along the bidimensional spectrum may not capture the full complexity of the Moldovan political landscape.
- » **Limited Time for Data Collection:** Political events or rapid changes in public opinion can influence the research outcomes.

These limitations will be considered in the analysis and interpretation of the research findings.

1 AN OVERVIEW OF THE MOLDOVAN ELECTORATE

» Global Cultural Map: Inglehart-Welzel

The Inglehart-Welzel cultural map highlights the cultural and value dynamics of different countries, including the Republic of Moldova. Positioning of Moldova on this map reveals the dominant cultural attitudes and priorities of its society, dividing countries along two essential axes:

1. **Traditional vs. Secular Axis:** This axis presents the extent to which a society is bearing on the religious and traditional values versus a more secular orientation, whereby the rationalist values and secularism prevail.

2. Survival vs. Self-Expression Axis: This axis reflects whether a society emphasizes basic needs and security (survival) or values personal development, self-expression, and individual freedoms).

Moldova's positioning analysis, shows that it's being placed within the segment of traditional values. This means that Moldovan society places a significant emphasis on religion, family, authority, and cultural and social norms. Adherence to the traditional values is characteristic of societies whereby respected are the hierarchical structures and authority whilereligion plays a significant role in the social and private life.

» Context of the Republic of Moldova

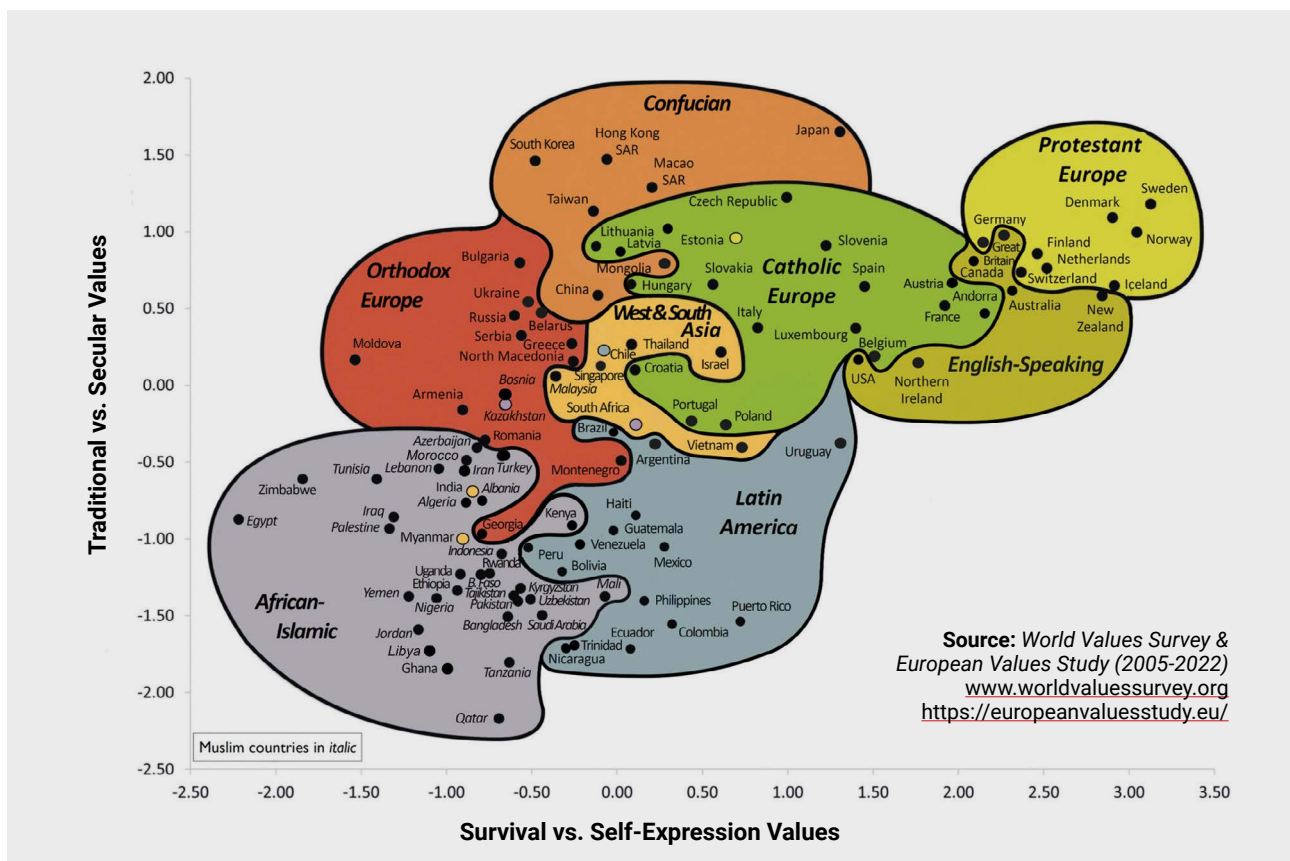
The Orthodox Christianity influences strongly on the social and cultural life in Moldova. For example, religious observance, including holidays, family rituals and traditions is highly important. The Orthodox Church remains an institution with considerable influence in Moldova, comparable to other countries of the "Orthodox Europe" (such as Russia, Ukraine, and Serbia).

Family is a central pillar in social life. Family structures are often extended and conservative, and young people are taught to respect traditional norms regarding marriage, gender roles, and behavior in society.

These traditional values can also influence politics and legislation. For example, social reforms regarding minority rights or gender equality may face resistance from the population due to their affiliation with traditions and religion. The Constitution of the Republic of Moldova, para. 2, Art. 48, stipulates that a family is formed by a man and a woman, thus hindering such legal relationship.

Moldova is also positioned very low on the self-expression axis, indicating prioritization of survival values. People in this cultural area are primarily concerned about meeting their basic needs: personal security, economic well-being, and social stability.

THE INGLEHART-WELZEL WORLD CULTURAL MAP 2023

» Moldova: Economic and Social Challenges

Moldova has experienced a rather difficult economic and social times, especially following the collapse of the Soviet Union. Consequently, economic security is a major concern. The standard of living, low wages, and lack of economic opportunities for youth have led many Moldovans to seek migration as a solution. In these circumstances, citizens are less focused on self-expression or personal development and more concerned with financial security and job safety. Health and physical safety are placed among the priorities. In a survival-oriented society, people tend to place less importance on self-expression and individual freedoms, focusing instead on immediate needs such as health, housing, and securing a stable income.

» Cultural Positioning in the Orthodox Europe

On the cultural map, the Republic of Moldova is positioned in the midst of the "Orthodox Europe", indicating similarity of values shared with other Orthodox Eastern European and Balkan countries, such as Russia, Ukraine, Serbia, Belarus, and Bulgaria. These countries share similar historical, cultural, and religious traits.

Same as its neighbors in the Orthodox Europe, Moldova has been deeply influenced by its communist heritage, leaving deep noches on its perception of values, economic development, and social structures. Similarly, other countries in the Orthodox Europe tend to adopt a more conservative approach to modernization, with a greater reliance on traditions and hierarchical structures compared to Western European or North American countries.

» Social Reforms Implementation Challenges

Social reforms in the Republic of Moldova could be more challenging to implement due to its linkages with the traditional values. For example, reforms related to the LGBTQ+ rights encounter resistance in the society oriented towards religious traditions and conservatism.

Economic policies in Moldova should focus on addressing citizens' survival needs. Providing economic solutions that tackle poverty, unemployment, and economic security should be deemed as top priorities by the government, especially since many citizens are still struggling for basic livelihood. Migration is a significant issue in Moldova; lack of economic opportunities makes many young people leave the country in search of a better life. This exacerbates concerns about survival and economic security, potentially curtailing the desire to focus on such values as self-expression or improving quality of life.

» Transitioning Towards Modernization

The Republic of Moldova is a society stuck at the intersection of traditionalism and survival needs, encountering difficulties in transition towards modernization and social development. Religious values, family, and traditional cultural norms are deeply embedded, while the economic and security concerns seem to dominate over the daily life. This context suggests in order to prove effective the social and political reforms will need to be carefully aligned with the existing culture and value realities.

1. Overview of the Moldovan Electorate

1.1 Voters' Ideological Orientation Towards Different Policy Areas

Moldovans are positioned low on the self-expression axis, indicating that the survival values are set as a priority. This mechanism is reflected in the policymaking process aimed at improving the economic situation. Nearly one-third of Moldovans are fatalistic, believing that changing the politicians ruling the country is the only way to improve their economic standing, with just 15% thinking that the proper functioning of laws can address the economic issues.

ECONOMIC STATEMENTS

Statement	Total (%)	Score (1-5)
<i>Improve legislation functioning mechanisms</i>	15%	1
<i>Enhance the role of the state in managing the economy</i>	5%	1
<i>Provide more incentives for the private sector</i>	4%	1
<i>Attract more foreign investments</i>	8%	1
<i>Develop industrial enterprises</i>	10%	1
<i>Support small entrepreneurs in the agricultural sector</i>	7%	1
<i>Combate crime in the country</i>	7%	1
<i>Change leadership of the country</i>	30%	2

Source: Public Opinion Barometer - <http://bop.ipp.md/en> - (08.2023)

Citizens of the Republic of Moldova have a moderate satisfaction with performances of the healthcare system in the country. Despite reasonable investments and modernizations of health care infrastructure in the recent years, many Moldovans accessing medical services from inside of the country complain on the lack of the international benchmarks that would allow to assess the quality of these services in a different way. Regarding social assistance, 40% of the citizens express satisfaction, with only 6% reporting high level of satisfaction. In contrast, 60% of Moldovans are either partly or totally dissatisfied with the social assistance provided.

Level of Satisfaction	Percentage (%)	Score (1-5)
Very satisfied	6%	1
Somewhat satisfied	34%	2
Not very satisfied	33%	2
Not satisfied at all	23%	2
Don't know / No response	4%	1

Source: Public Opinion Barometer - <http://bop.ipp.md/en> - (08.2023)

The survey results suggest a negative perception of the business environment in the Republic of Moldova, whereby many citizens believe they cannot carry out economic activities without encountering corruption. Only 19% of respondents are satisfied, indicating that a large cohort of the population perceives corruption as a persistent issue affecting public trust and local entrepreneurial initiatives. Moreover, 60% of respondents are dissatisfied with the system.

This opinions are further supported by the international rankings related to corruption and by the ease of doing business index. For instance, according to Transparency International, Moldova ranks relatively low in the Corruption Perceptions Index (CPI), and the World Bank classifies the country with a modest score in its "Doing Business" report, highlighting areas such as minority investor protection and contract enforcement index. These emphasize the need to improve institutional transparency and strengthen anti-corruption measures in order to attract and support both local and foreign entrepreneurs in Moldova.

Transparency International's Corruption Perceptions Index (CPI) highlights persistent corruption in Moldova, particularly within the public sector. In 2023, Moldova received a CPI score that places it in the lower half of the world's nations, suggesting significant problems with corruption and governance. Despite some improvements, public trust in Moldova's anti-corruption measures remains low, as many citizens face bureaucratic challenges and informal payment expectations, especially when interacting with state institutions. This issue has led to the perception that bribery is necessary to navigate business or legal matters in Moldova.

Satisfaction Level	Percentage (%)	Score (1-5)
Very Satisfied	18%	1
Somewhat Satisfied	66%	4
Not Very Satisfied	15%	1
Not Satisfied at All	1%	1
Don't Know / No Response	0	0

Source: Public Opinion Barometer - <http://bop.ipp.md/en> - (08.2023)

1.2 Voter Preferences Based on Individual Statements.

As part of the research and with the view of better understanding the ideological viewpoints shared by the Moldovan electorate, use has been made of a survey conducted by the CBS Research. The scoring system bases on a 5-point Likert scale to measure the electees consent with the statements. The average score per statement was calculated based on the weighted responses, indicating the overall sentiment. High scores (4-5) reflect strong agreement, mid scores (3) stand for undecided while low scores (1-2) show strong disagreement. This method provides a clear view of public opinion across key dimensions such as economy, healthcare, education, judiciary, foreign policy, and environmental issues.

	Statements	Average score	Deviation from Average
Education Health	Should public hospitals be privatized?	2.0	-1.28
	Should the prices of medicines be regulated by the state?	4.3	01.02
	Should healthcare be free for everyone?	4.2	0.92
	Should funding for health and education be increased even if it leads to higher taxes?	3.5	0.22
	Should education be free at all levels of public schooling?	4.4	1.12
	Should all high school students receive sex education?	3.2	-0.07
	Should education about Orthodox Christianity be mandatory in all high schools?	3.0	-0.28
Judiciary	To make the judiciary more independent, should local judges be replaced with foreign judges?	2.4	-0.88
	Should judges be elected by citizens through popular vote?	3.4	0.12
	Should all criminal cases be judged by a jury?	3.2	-0.80
	Should soft drugs be legalized?	1.8	-1.4
	To reduce crime, should penalties be made more severe?	4.0	0.72
Foreign policy and security	Should Moldova maintain its neutrality?	4.1	0.82
	Should Moldova follow a pro-Western direction even if it worsens relations with Russia?	3.0	-0.28
	Should the Transnistrian region be integrated with special status?	2.6	-0.68
	To ensure its security, should Moldova join NATO?	2.3	-0.98
	Should Moldova join the EU?	3.3	0.02
	Should Moldova unite with Romania?	2.3	-0.98
Social and Environmental Issues	Should mandatory military service be abolished?	2.7	-0.58
	Should gender quotas (40% women) on party electoral lists be introduced?	2.6	-0.68
	Should the sale of land to foreigners be prohibited?	4.0	0.72
	Should religious institutions, including the Orthodox Church, receive state funding?	3.1	-0.18
	Should companies responsible for pollution pay additional taxes?	4.0	0.72
Economy	Should areas populated by ethnic minorities receive state services in their own languages?	3.2	-0.08
	To protect local products from competition, should the government impose import restrictions?	3.5	0.22
	Should wealthy individuals pay higher taxes?	3.6	0.32
	Should the retirement age be increased?	1.5	3,5
	Should state funding for agriculture be increased?	4.2	0.92
	Should it be illegal to pay wages below the subsistence level?	3.5	0.22
	Should the state guarantee a job for every citizen?	4.5	1.22
The overall average score			3.28

The constituency in the Republic of Moldova displays a complex combination of economic, social, and cultural opinions, reflecting the unique characteristics of a society situated at the crossroads of the traditional influences, Soviet-era memories, and modern aspirations.

On **economic matters**, Moldovan voters lean strongly to the left, advocating for active state involvement in regulating prices and ensuring social rights. The statement **"The state should regulate medicine prices"** received an average score of **4.3**, indicating significant support for state intervention. Similarly, the statement **"It should be illegal to pay wages below the subsistence level"** scored **3.5**, highlighting concerns about social justice and decent working conditions. This demonstrates strong trust in the state as the primary guarantor of citizens' welfare, particularly regarding access to essential resources.

In the areas of **healthcare and education**, the electorate shows a clear preference for universal and free access. The statement **"Education should be free at all levels"** received an average score of **4.4**, while **"Healthcare should be free for everyone"** scored **4.2**. These results reflect broad consensus in favor of public funding for these fundamental services, illustrating that Moldovans view health and education as basic rights.

When it comes to **foreign policy and security**, Moldovans tend to favor a cautious approach. The statement **"The Republic of Moldova should maintain its neutrality"** scored an average of **4.1**, showing strong support for avoiding involvement in the conflict in Ukraine and other armed conflicts. However, this stance on neutrality is heavily influenced by narratives promoted by Russian Federation agents. On the other hand, the statement **"The Republic of Moldova should join the EU"** scored **3.3**, indicating moderate support for European integration. It is worth noting that the referendum on EU membership succeeded largely thanks to diaspora voters, while this study focuses on data collected within Moldova. Furthermore, the Russian Federation often associates Moldova's EU integration with the risk of armed conflict in its public discourse.

On **judicial issues**, the electorate demonstrates a conservative stance, supporting strict measures against crime but remaining skeptical of reforms involving foreign actors. This skepticism stems, in part, from the challenges faced during the judiciary's reform process, including the vetting¹ commission's difficulties. The statement **"Penalties should be made harsher to reduce crime"** scored **4.0**, reflecting a conservative approach and concerns about public safety. However, the proposal to replace local judges with foreign ones, as expressed in the statement **"To make the judiciary more independent, local judges should be replaced with foreign judges"**, received a low score of **2.4**, signaling resistance to externally driven reforms.

On **social and environmental issues**, Moldovans support clear environmental protection measures and protectionist policies. The statement **"Companies that pollute the environment should pay additional taxes"** scored **4.0**, highlighting growing awareness of environmental concerns. Similarly, the statement **"The sale of land to foreigners should be prohibited"**, also scoring **4.0**, reflects strong concerns about agriculture. The sale of land has been a campaign topic for pro-Russian parties. As an agrarian and predominantly rural country, Moldova carries historical fears, including those stemming from the Soviet-era dispossession of landowners by the authorities.

This profile portrays an electorate that values **social and economic security**, favors **cautious foreign policy** stances, and exhibits strong ties to **historical and cultural legacies**, while embracing **progressive policies on education, healthcare, and environmental protection**.

¹ Vetting of candidates to Moldova's Judicial Council objective and professional, but legislation and transparency could still be improved: ODIHR report, <https://www.osce.org/odihr/553990>

Ideological Direction	Statement	Average Score	Standard Deviation	Dimension
Economically Right	Should participation in the cumulative pension system be voluntary?	4.5	1.22	Economy
Economically Left	Should the state regulate the prices of medicines?	4.3	1.02	Economy
Economically Left	Should it be illegal to pay wages below the subsistence level?	3.5	0.22	Economy
Socio-culturally Liberal	Should Moldova maintain its neutrality?	4.1	0.82	Foreign Policy
Foreign Policy	Should Moldova maintain its neutrality?	4.1	0.82	Foreign Policy
Foreign Policy	Should Moldova join the EU?	3.3	0.02	Foreign Policy
Economically Right	Should public hospitals be privatized?	2.0	-1.28	Health
Socio-culturally Conservative	Should penalties be made more severe to reduce crime?	4.0	0.72	Judiciary
Socio-culturally Conservative	Should the sale of land to foreigners be prohibited?	4.0	0.72	Judiciary
Socio-culturally Liberal	Should companies responsible for pollution pay additional taxes?	4.0	0.72	Social and Environmental Issues

General Profile of the Moldovan Electorate

Strong Economic Left: Voters support economic regulation and social protection, highlighted by their endorsement of regulating medicine prices (4.3) and prohibiting wages below the subsistence level (3.5).

Neutrality in Foreign Policy: Military neutrality (4.1) is seen as a way to maintain stability, though there is moderate openness towards EU integration (3.3).

Judicial Conservatism: Harsher penalties for crime (4.0) are supported, but radical reforms, such as replacing local judges with foreign ones (2.4), are viewed with skepticism.

Prioritization of Health and Education: Moldovans see these areas as essential, with high scores for free education (4.4) and universal healthcare (4.2).

Concern for Environment and Sovereignty: Additional taxes for polluters (4.0) and banning the sale of land to foreigners (4.0) reflect ecological and nationalist values.

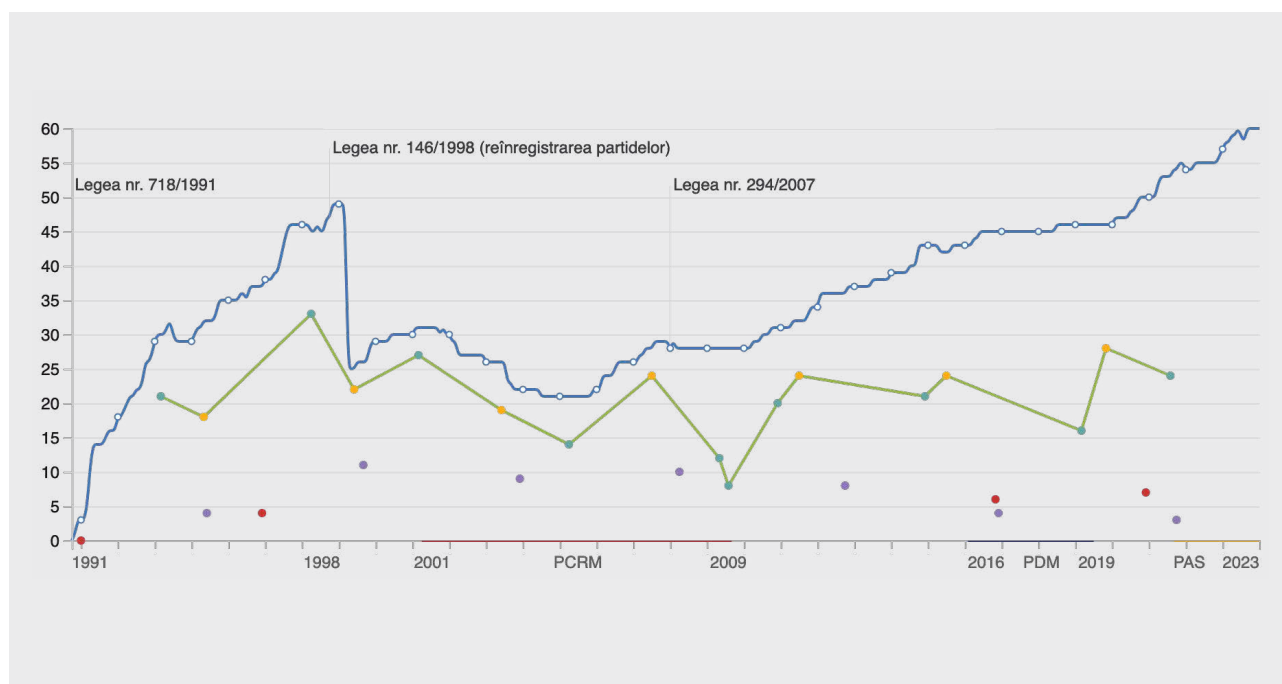
The profile depicts a balanced Moldovan electorate that prioritizes **economic and social security** while steering clear of radical changes, leaning instead toward stability and moderate solutions characteristic of traditionally conservative societies.

2. The Political Landscape in Moldova: Parties, Ideologies, and Policies

The Republic of Moldova has a long history of participation and multipartyism in the democratic political struggle. Since gaining independence 33 years ago, the authorities of the Republic of Moldova have registered approximately 120 parties. Currently, there are 64 political formations that operate in accordance with the Law on Political Parties.

This chart illustrates the dynamics of party registration and their participation in elections in the Republic of Moldova.

EVOLUTION OF POLITICAL PARTIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA (1991-2023)

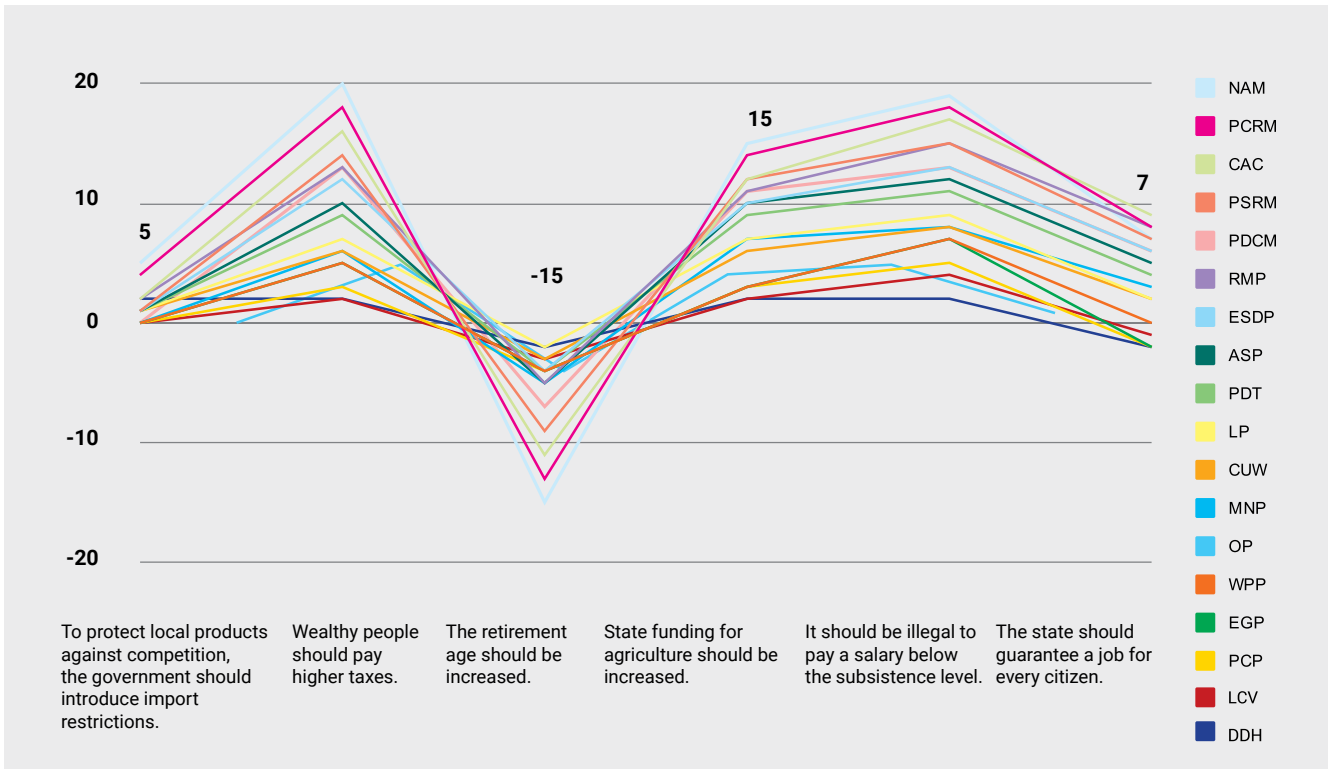
Selected for the study of political parties in the Republic of Moldova were 18 relevant parties arising from their presence in opinion polls and participation in the last three election campaigns, granting them a rather active and significant status for analysis. The parties affiliated with the Shor group have been excluded from this research, as they use voters corruption tactics thus distorting a genuine representation of voter preferences. Furthermore, these parties are often removed from electoral competitions because of their affiliation with the Shor group and involvement in the hybrid war orchestrated by the Russian Federation in the Republic of Moldova.

#	Party Leader	Party Name	Logo
1	Anatolie PROHNIȚCHI	Political Party Green Ecologist Party (PVE)	
2	Vasile COSTIUC	Political Party Democracy at Home (PPDA)	
3	Vladimir VORONIN	Party of Communists from the Republic of Moldova (PCRM)	
4	Igor DODON	Political Party Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM)	
5	Igor GROSU	Political Party of Action and Solidarity (PAS)	
6	Tudor ULIANOVSKI	Political Party "European Social Democratic Party" (PSDE)	
7	Dinu PLÎNGĂU	Political Party Platform Dignity and Truth (PPPDA)	
8	Renato USATÎI	Political Party Our Party (PN)	
9	Ion CHICU	Political Party "Party of Development and Consolidation of Moldova" (PDCM)	
10	Ștefan URÎTU	Political Party Peoples Will (PPVP)	
11	Egor KRESTIANINOV	Political Party Join Action Party – Civil Congress (PAC-CC)	
12	Ștefan GLIGOR	Political Party "Party of Change" (PS)	
13	Igor MUNTEANU	Political Party Coalition for Unity and Welfare (CUB)	
14	Ion CEBAN	Political Party "National Alternative Movement" (MAN)	
15	Dragoș GALBUR	Political Party "National Moldovan Party" (PNM)	
16	Alexandru BUJOREAN, Constantin COJOCARI	Political Party "League of Towns and Communes" (LOC)	
17	Eugeniu NICHIFORCIUC	Political Party "Movement Respect Moldova" (MRM)	
18	Mihai GHIMPU	Liberal Party (PL)	

Selected for the study of political parties in the Republic of Moldova were 18 relevant parties based on their presence in the opinion polls and participation in the last three election campaigns, proving their active and significant status for analysis. The parties affiliated with the Shor group have been excluded from this research, as they use voter corruption tactics, thus distorting a genuine representation of the voter preferences. Furthermore, these parties are often eliminated from the electoral competitions because of their connections with the Shor group and involvement in the hybrid war orchestrated by the Russian Federation in the Republic of Moldova.

2.1. Ideological Differences Between Major Political Parties

	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
	Questions	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM
Economy	To protect local products against competition, the government should introduce import restrictions.	2	-2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	-2	1	1	2	1
	Wealthy people should pay higher taxes.	2	0	1	2	0	1	0	0	1	2	1	2	1	0	1	2	2	2
	The retirement age should be increased.	-2	-1	-1	0	0	-1	0	2	1	-2	-1	1	-1	-2	-2	-2	-2	-2
	State funding for agriculture should be increased.	2	0	1	0	0	2	2	-1	1	2	1	0	1	0	1	0	2	1
	It should be illegal to pay a salary below the subsistence level.	2	2	1	2	0	-1	2	0	1	2	1	1	2	-2	2	2	1	1
	The state should guarantee a job for every citizen.	-2	1	-1	0	2	1	2	-1	0	2	1	1	2	-2	1	2	-1	-1

This radar chart shows the responses of different political parties to a set of questions related to economic policy. Each vertex of the chart represents a specific topic, and the length of the line from the center to that vertex indicates the degree to which the party agrees or disagrees with that statement, coded from -2 (strongly disagree) to +2 (strongly agree). The different colors represent different political parties, allowing you to quickly visualize the differences between the parties' positions on various economic topics.

Based on the radar chart and the information provided, let's break down more specifically which parties can be considered more socialist or more economically liberal.

Parties with Socialist Tendencies

Parties that show strong support for policies that involve a greater role for the state in the economy, such as increasing funding for agriculture, increasing taxation of the wealthy, and guaranteeing a minimum living wage:

1. *PSRM (Party of Socialists from the Republic of Moldova) - This party shows strong support for state-guaranteed jobs and increasing funding for agriculture, reflecting a socialist leaning.*
2. *European Social Democratic Party - Also shows support for policies of state intervention in the economy, including support for subsidies and a guaranteed minimum wage.*
3. *Green Ecologist and People's Will - These parties show strong support for increasing taxation of the wealthy and supporting a minimum living wage, indicating a socialist approach.*

Parties with Economic Liberal Tendencies: Parties that tend to support less state intervention in the economy and favor free markets and minimizing economic restrictions:

1. *National Moldovan Party - Shows greater reluctance to support state interventions in the economy, such as state funding for agriculture and job guarantees, indicating a more liberal orientation.*
2. *Party of Change - This party's positioning on some questions suggests a more moderate or mixed approach, with some elements that could be interpreted as more liberal, such as opposition to raising the retirement age and moderate support for import restrictions.*

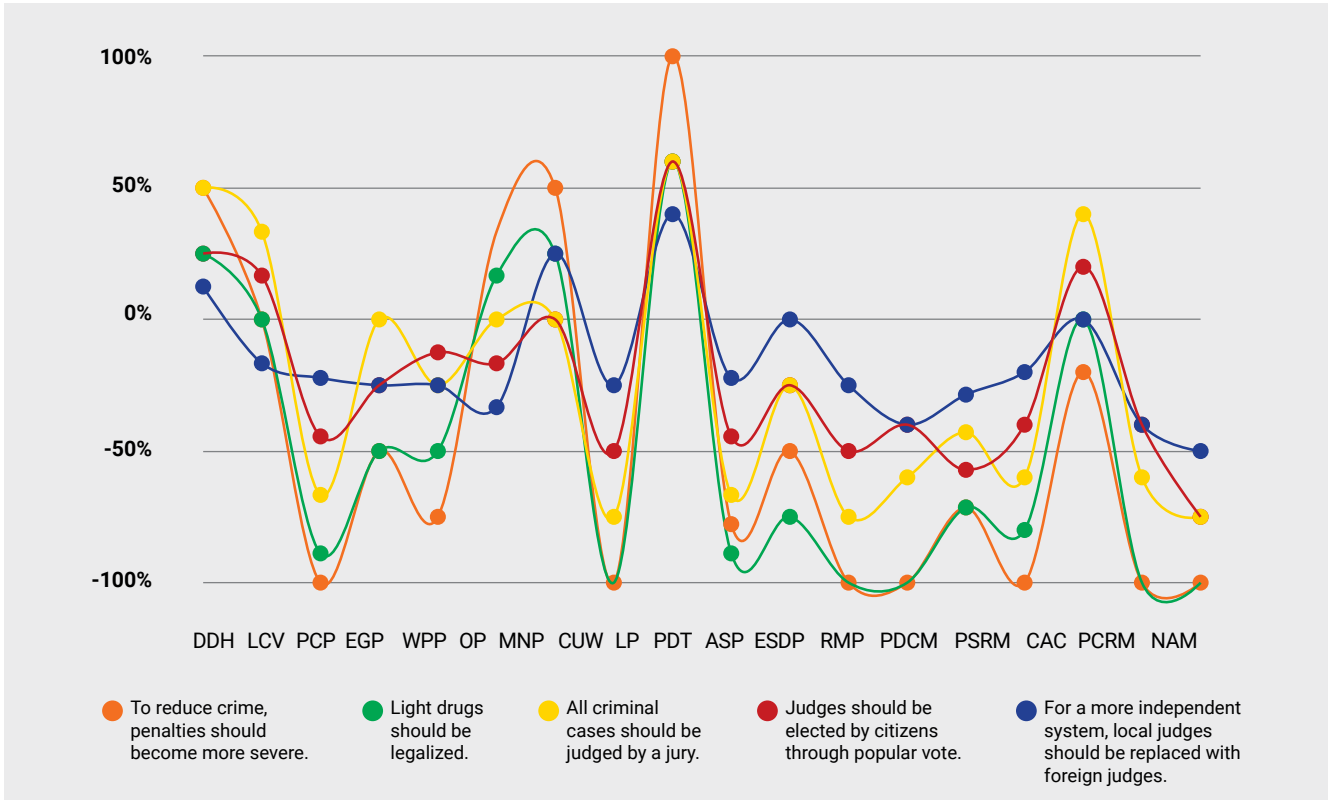
Notable Divergences: PDCM - Displays a mixed approach, with support for increased taxation of the wealthy but also disagreement with some direct state intervention policies, indicating a more centrist or pragmatic economic position.

Based on the analysis of the radar and area chart data, it can be concluded that Moldovan parties display a general tendency towards socialist policies, rather than economic liberalism. This is observed in the extensive support for various forms of state intervention in the economy, such as: Support for social protection policies, including progressive taxation of the rich and guaranteeing a minimum living wage, which are characteristic of socialist-oriented states. Preference for government subsidies, especially in agriculture, and for guaranteeing jobs, which reflects a bias towards a welfare state and an active role of the government in managing the economy and ensuring the well-being of citizens. Protectionist approaches, such as favoring import restrictions to protect local production, suggest a resistance to an unfettered free market and a concern for the preservation of domestic industries.

Although there are variations between parties and some political actors may display a more centrist or moderately liberal approach on certain issues, the dominance of socialist tendencies is clear. This orientation is consistent with the electorate's preferences for policies that promise economic stability and social support, in the context of economic uncertainties and social challenges facing the Republic of Moldova.

Justice

	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN	
Questions	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM	
Justice	For a more independent system, local judges should be replaced with foreign judges.	1	-1	-2	-1	-2	-2	2	-2	2	-2	0	-2	-2	-2	-2	0	-2	-2	
	Judges should be elected by citizens through popular vote.	1	2	-2	0	1	1	-2	-2	1	-2	-1	-2	0	-2	-2	1	0	-1	
	All criminal cases should be judged by a jury.	2	1	-2	1	-1	1	0	-2	0	-2	0	-2	-1	1	-2	1	-1	0	
	Light drugs should be legalized.	-2	-2	-2	-2	-2	1	2	-2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-1
	To reduce crime, penalties should become more severe.	2	0	-1	0	-2	1	2	0	2	1	1	0	0	0	-2	-1	0	0	

Based on the analysis of the parties' responses to the questions on justice, the tech study can identify parties with more pronounced right- and left-wing tendencies.

Right Parties:

Right-wing parties tend to support harsher punishments, be reluctant to reforms that could diminish state control over the judiciary, and oppose the legalization of soft drugs. - Party of Development and Consolidation of Moldova (PDCM) and Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM): Both show strong disagreement with replacing local judges with foreign judges and are against the legalization of soft drugs.

They are also reluctant to support the election of judges by popular vote, preferring more traditional and controlled methods.

National Moldovan Party:

Also aligns with conservative approaches, favoring harsher punishments and showing strong disagreement with the legalization of soft drugs and the election of judges by popular vote.

Left Parties:

Left-wing parties are more open to reforms in the judiciary, favoring more inclusive and progressive methods, and are less inclined to support harsh punishments.

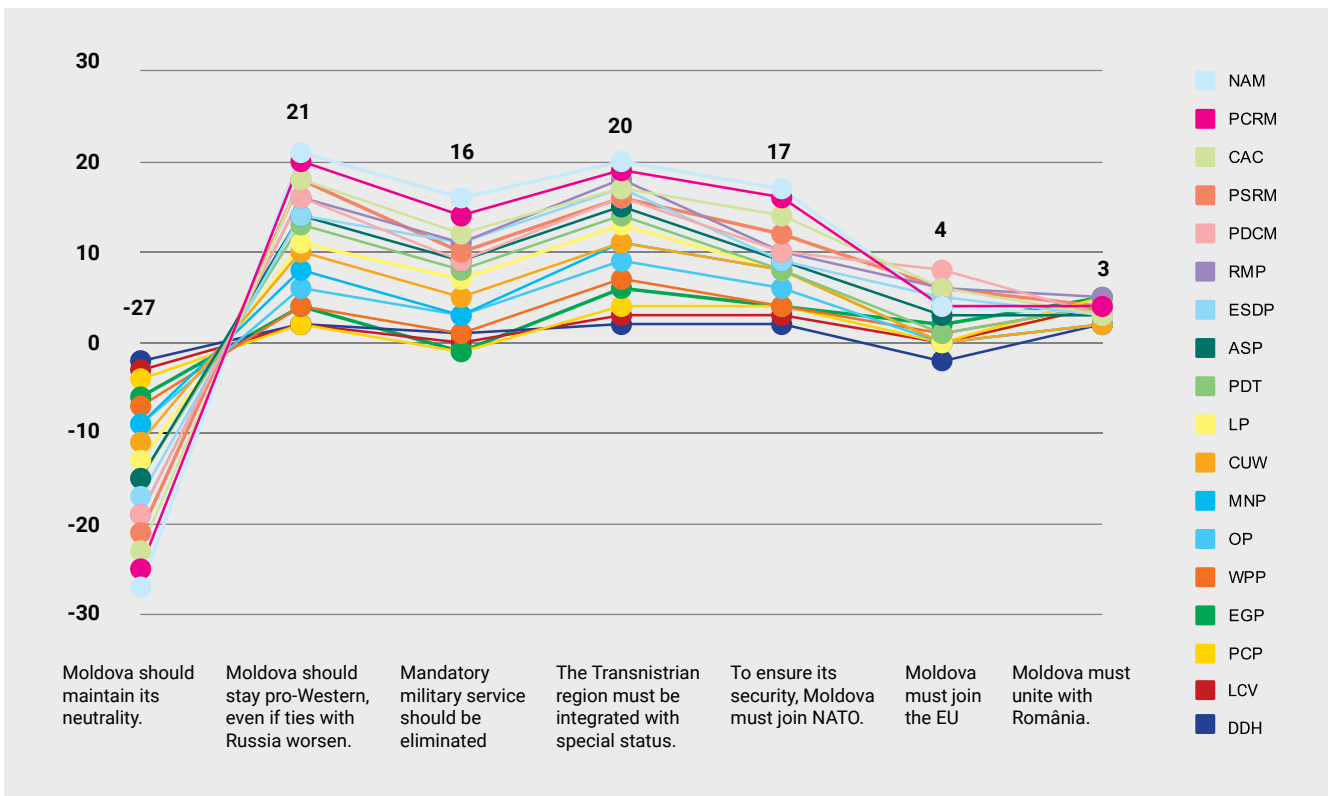
Green Ecological Party: Shows openness to reforms, supporting the election of judges by citizens through popular vote and having a more moderate view on punishments.

Party of Change: Is reluctant to toughen punishments and opposes the idea of making criminal cases tried exclusively by jury, indicating a preference for more balanced and possibly more inclusive approaches.

Join Action Party - Civic Congress: Also displays progressive tendencies, highlighted by support for the election of judges through popular vote and by moderate answers to other questions, indicating an inclination towards more open and less punitive approaches.

Security/International relations

Questions	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM
Moldova should maintain its neutrality.		-2	-2	-1	-2	-2	-1	-2	-2	0	0	0	1	1	2	2	2	-2	1
Moldova should stay pro-Western, even if ties with Russia worsen.		2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	0	-2	0	-2	0
Mandatory military service should be eliminated		-2	-1	0	2	2	2	0	2	0	-2	0	-2	0	-2	-2	-1	-1	1
The Transnistrian region must be integrated with special status.		-2	1	-2	-2	-1	1	1	0	0	2	0	2	0	2	1	2	2	2
To ensure its security, Moldova must join NATO.		2	2	1	2	2	-2	2	2	0	2	2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Moldova must join the EU		2	2	2	2	2	-1	1	2	2	2	2	2	2	2	0	2	-2	2
Moldova must unite with România.		2	2	2	2	2	-2	2	-1	-2	-1	2	0	-2	-2	-2	-2	-1	-2

Moldovan political parties are predominantly pro-Western rather than pro-Russian, though some strive to maintain neutrality.

Analysis of Geopolitical Orientations - Moldovan political parties display a broad spectrum of foreign policy orientations, ranging from pro-Western to pro-Eastern and centrist:

Pro-West (Pro-EU, Pro-NATO): A significant number of parties, including the Liberal Party, the Moldovan National Party, the Party of Change, the Green Ecologist Party, and the PPPDA, show strong support for joining the EU and NATO. These parties favor a pro-Western orientation, even in the context of potential deteriorations in relations with Russia. They also support the idea of eliminating mandatory military service, suggesting an alignment with European policies and practices.

Moderately Pro-West: The Join Action Party - Civic Congress and the European Social Democrat Party show moderate support for a pro-Western orientation and European integration, indicating an openness to the West but with a more cautious or nuanced approach.

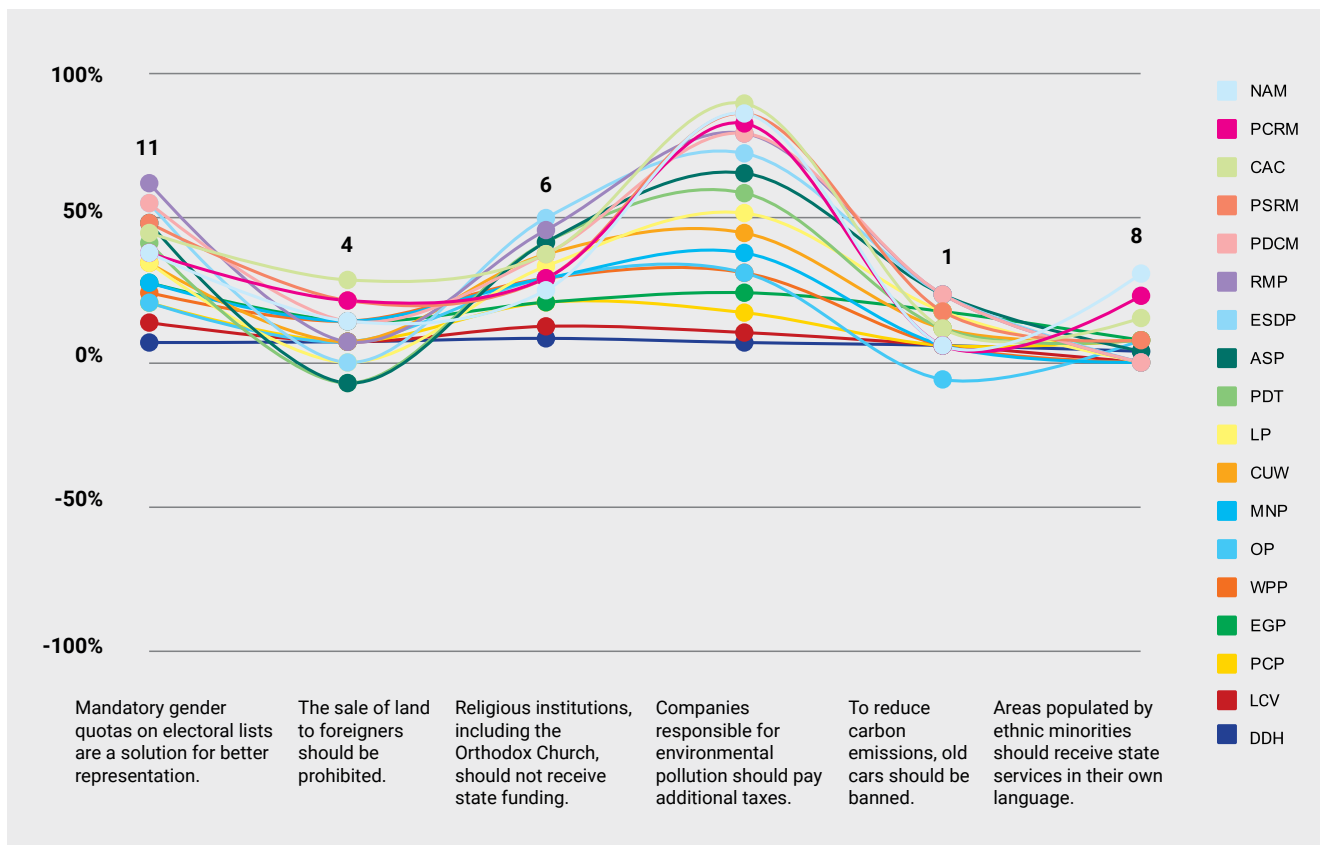
Pro-East (More conservative or pro-Russian): The PSRM and the PCRM prefer to maintain neutrality and are hesitant to join Western structures, indicating a possible preference for strengthening ties with Russia or a more balanced foreign policy.

Centrist/Neutral: The Movement Respect Moldova, the People's Will Party, show mixed or balanced responses, sometimes supporting pro-Western policies, but without a firm commitment in this direction.

In the current context, Moldovan political parties demonstrate a diversity of geopolitical orientations. There is a predominance of parties with pro-Western orientations supporting European and Atlantic integration. However, there is also a significant presence of parties with centrist or neutral visions, preferring a balanced or nuanced approach to foreign policy. The pro-Eastern inclined parties are less numerous but play an important role in shaping the dialogue and geopolitical decisions of the nation. This variety reflects the complexity of the political landscape in Moldova and the diversity of opinions regarding the future strategic direction of the country.

Social and Environmental Issues

		RO																	
		PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
Questions		EN																	
		DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM
Social and Environmental Issues	Mandatory gender quotas on electoral lists are a solution for better representation.	2	2	2	2	-1	-1	2	2	0	2	2	2	2	-2	-2	-1	-2	0
	The sale of land to foreigners should be prohibited.	2	0	0	2	0	-2	2	-2	-2	-2	0	2	2	2	2	2	-2	-2
	Religious institutions, including the Orthodox Church, should not receive state funding.	2	1	2	0	2	0	0	2	-1	2	0	2	-1	-2	-2	2	-2	-1
	Companies responsible for environmental pollution should pay additional taxes.	2	1	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	0	2	1	-2	1
	To reduce carbon emissions, old cars should be banned.	1	0	0	2	-2	-2	2	1	1	-1	2	0	0	0	-1	-1	-1	0
	Areas populated by ethnic minorities should receive state services in their own language.	1	-1	2	0	-2	2	-2	2	-2	2	-1	-1	0	0	2	2	2	2

Based on the responses in the table to questions on various social and environmental issues, the research can determine the political orientations of Moldovan parties as being more left-leaning. These orientations are inferred from the way parties respond to issues related to gender equality, environmental protection, and social policies.

Left-leaning Parties

Left-leaning parties generally promote equality, support environmental protection measures, and advocate for cultural and linguistic diversity. **Green Ecologist Party:** Consistently supports gender quotas, environmental protection through additional taxes for polluters, and services for minorities in their language, indicating a clear left-leaning orientation. **Party of Change and Liberal Party:** Strong support for most progressive measures, including gender equality and ecological policies, reflecting left-wing values.

Right-leaning Parties

Right-leaning parties tend to emphasize tradition, private property, and are more conservative regarding social and ecological changes. **Democratic Party of Moldova (PDCM) and Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM):** Generally, these parties show reluctance or opposition to gender quotas, cultural integration, and strict environmental regulations, suggesting an inclination toward conservative policies. **Moldovan National Party:** Strong opposition to the sale of land to foreigners and variability on other issues, indicating a right-leaning stance with an emphasis on national sovereignty and conservatism.

Centrist Parties

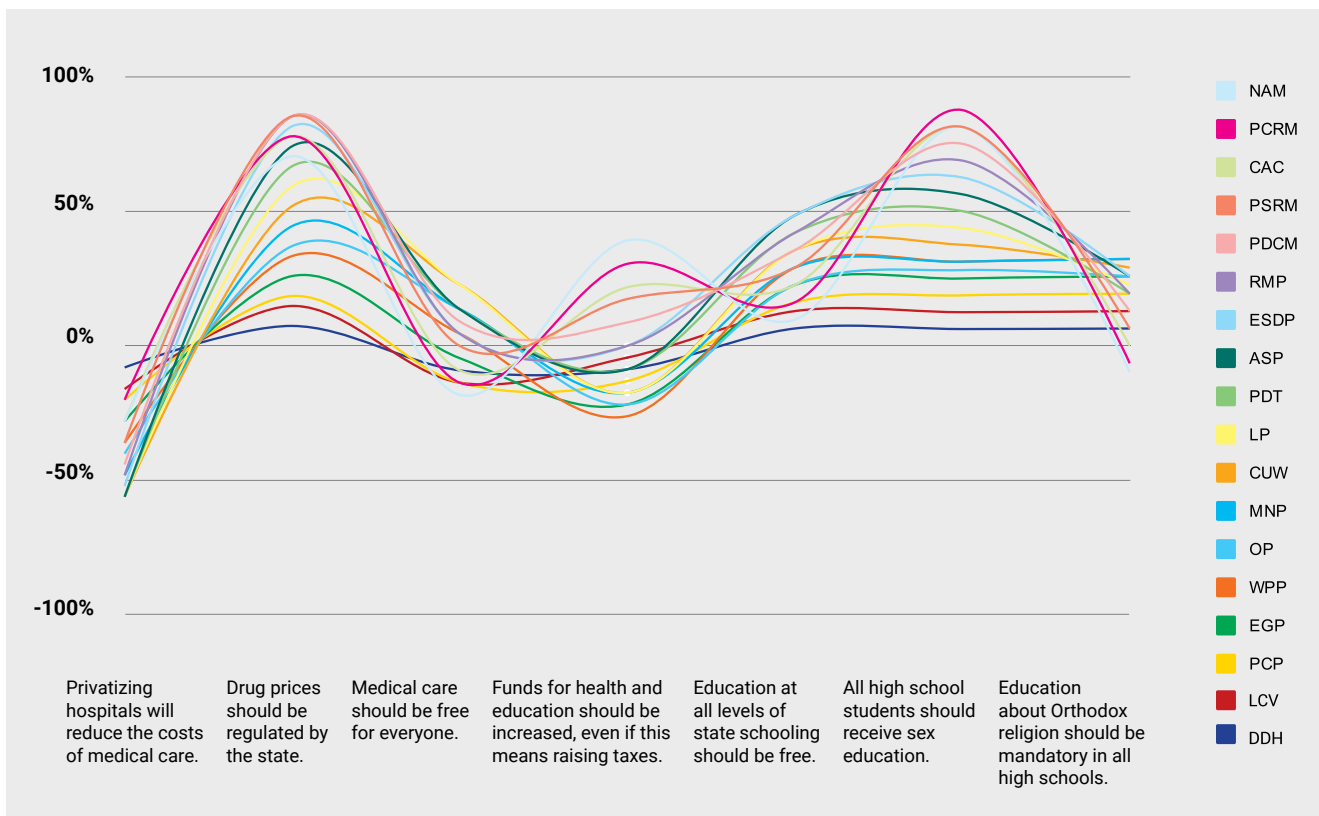
Centrist parties show mixed responses, supporting some progressive initiatives but opposing others, reflecting a balanced or pragmatic approach. **Movement Respect Moldova and Join Action Party - Civic Congress:** Display

varied responses that reflect a centrist position, supporting some progressive reforms while maintaining a cautious or traditionalist approach in other areas.

The responses in the table indicate a predominant inclination towards the left, with a strong emphasis on equality, minority rights, and strict environmental policies. However, there are also certain aspects, such as opposition to the sale of land to foreigners, which show elements of economic conservatism. This mixture of responses reflects a diversity of views within the Moldovan political spectrum, with a general tendency towards left-leaning policies in social and environmental areas

Education and Health

	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
	Questions	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM
Education/Health	Privatizing hospitals will reduce the costs of medical care.	-2	-1	-1	-2	-1	-2	0	-2	-2	-2	0	-2	-2	0	-2	-2	-2	-2
	Drug prices should be regulated by the state.	2	0	0	2	0	2	2	2	1	2	1	0	2	0	2	0	2	1
	Medical care should be free for everyone.	1	-1	-1	0	2	2	0	2	2	1	1	2	0	-2	1	2	2	2
	Funds for health and education should be increased, even if this means raising taxes.	2	1	1	2	1	2	2	0	2	1	1	2	1	-2	0	1	2	1
	Education at all levels of state schooling should be free.	2	1	1	0	0	2	2	0	0	0	1	0	1	0	2	2	2	1
	All high school students should receive sex education.	-2	2	0	2	-1	-1	0	0	0	1	2	2	1	2	-2	0	-2	0
	Education about Orthodox religion should be mandatory in all high schools.	2	2	1	0	-1	-2	0	0	2	0	-1	0	2	-2	1	-1	1	-1

Based on the responses related to education and health, the study can determine the political orientations of Moldovan parties as either more left-leaning or right-leaning. These orientations are based on support or opposition to the privatization of healthcare services, state control over drug prices, universal access to health and education, and other social and educational policies.

Left-leaning Parties

Common characteristics of left-leaning parties: Support for state control over key resources (e.g., drug prices); Advocacy for universal and free access to services (health and education); Support for progressive measures in education (sex education for all)

Parties aligned with these characteristics: Party of Change and Green Ecologist Party: These parties show strong support for free education and healthcare, state regulation of drug prices, and opposition to the privatization of hospitals; **Join Action Party - Civic Congress and European Social Democratic Party:** Also support most left-wing initiatives, including free education and universal access to health.

Right-leaning Parties

Common characteristics of right-leaning parties: Support for privatization and the free market (e.g., privatizing hospitals); Opposition to state control over the market (e.g., regulation of drug prices); Restrictions regarding universal and free access to certain services

Parties aligned with these characteristics: PDCM; PAS and PNM: Show support for the privatization of hospitals and are less inclined to support free education at all levels: Although it has a mix of responses, it supports privatization and is more hesitant about some progressive measures.

Centrist/Neutral Parties

Common characteristics of centrist parties: Mixed responses that do not strictly fit into right or left-wing policies; Support some progressive reforms, but with a more moderate or pragmatic approach.

Parties aligned with these characteristics: National Moldovan Party and Movement Respect Moldova: Display a range of responses from support for state control to acceptance of some free market aspects. Centrist parties present a combination of policies, reflecting a balanced approach.

2.2 Underrepresented Ideological Positions

2.2.1 Major Parties

These parties dominate the political scene in the Republic of Moldova through parliamentary representation, electoral history, or significant influence on public opinion. They are key actors in shaping the country's political and economic direction. Their voters generally come from broad segments of the population, ranging from urban to rural areas, and their agendas address national issues such as European integration, foreign relations, and social policies. Major parties play a critical role in government formation and are consistently involved in high-level electoral competitions.

/pas/ Party of Action and Solidarity (PAS) – Igor GROSU

The ruling party, PAS, dominates the political stage in the Republic of Moldova with a significant parliamentary majority. It is recognized for its strong pro-European stance, ambitious reforms, and anti-corruption efforts. It has a solid electoral base among young voters, the diaspora, and pro-European integration supporters.

Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM) – Igor DODON

The main opposition party, PSRM, has a stable base of supporters and is oriented towards pro-Russian policies and traditional values. It is active in rural areas and among more conservative voters. The party often collaborates with PCRM in electoral blocs.

Party of Communists from the Republic of Moldova (PCRM) – Vladimir VORONIN

With a notable history in Moldovan politics, PCRM has lost influence but remains relevant due to its historic leader, Vladimir Voronin, and its alliance with PSRM. It attracts voters from older generations and supporters of strong ties with Russia.

Political Party "Platform Dignity and Truth" (DA) – Dinu PLÎNGĂU

A former partner in the political Bloc ACUM, DA is a pro-European party advocating for transparency, citizens' rights, and social justice. It attracts voters among intellectuals and the middle class.

Political Party "European Social Democratic Party" (PSDE) – Tudor ULIANOVSKI

The former Democratic Party of Moldova, reformed under the leadership of Ion Sula and now led by Tudor Ulianovschi, is striving to regain its lost influence. The party focuses on moderate economic and social policies with a pro-European orientation.

2.2.2 Emerging Parties

These formations are either recent or in the process of growth, aiming to position themselves as viable alternatives on the political stage. Emerging parties often benefit from charismatic leaders or political agendas that address contemporary issues such as local development, institutional reform, or administrative modernization. They attract voters from urban and intellectual environments and tend to adopt more pragmatic approaches, striving to gain ground against established parties.

Political Party "National Alternative Movement" (MAN) – Ion CEBAN

Founded by the mayor of Chişinău, MAN draws attention through pragmatic positions focused on local development and efficient administration. It has growth potential due to the popularity of its leader.

Political Party "Party for the Development and Consolidation of Moldova" (PDCM) – Ion CHICU

Created by the former prime minister, PDCM positions itself as a moderate alternative, appealing to voters seeking stability and balanced economic policies.

Political Party "Coalition for Unity and Welfare" (CUB) – Igor MUNTEANU

A recently formed pro-European party emphasizing transparency, unity, and good governance. It appeals to a more limited audience, primarily from urban areas.

Political Party "Party of Change" – Ştefan GLIGOR

A young party focused on systemic reforms and the modernization of the country. It attracts young people and voters interested in change.

Political Party "Movement Respect Moldova" – Eugeniu NICHIFORCIUC

Represents local and regional interests, with an emphasis on community development.

2.2.3 Niche Parties

These parties have limited influence, targeting a specific audience or narrow segments of the electorate. They focus on particular issues, such as environmental protection, civic engagement, or patriotism. Although their national impact is limited, these formations can be locally relevant or contribute to the diversity of political debates. Niche parties play an important role in representing minority interests or specialized topics that are not prioritized by major or emerging parties.

Political Party "Democracy at Home" (PPDA) – Vasile COSTIUC

A small party focused on direct democracy and social issues. It maintains a modest presence on the political stage.

Political Party "Ecologist Green Party" (PVE) – Anatolie PROHNIŢCHI

A party centered on ecology and environmental protection. It has a limited support base but is active in environmental campaigns.

Political Party "Peoples Will" – Ştefan URÎTU

With limited influence, this party focuses primarily on civic initiatives. It appeals to a narrow segment of voters.

Political Party "Join Action Party - Civic Congress" – Egor KRESTIANINOV

A small party dedicated to citizen involvement and civic initiatives.

Political Party "League of Towns and Communes" – Alexandru BUJOREAN, Constantin COJOCARI

Represents the interests of local administrations, with a regional electoral base.

Political Party "National Moldovan Party" – Dragoș GALBUR

A small party emphasizing patriotism and unionism but with limited influence

Dimension	Mean Citizen Score	Mean PAS Divergence	PAS Convergence	Mean PSRM Divergence	Mean PSRM Convergence
Education & Health	3.51	2.80	0.71	3.66	-0.15
Judiciary	2.96	3.36	-0.40	4.96	-2.00
Foreign Policy & Security	3.23	2.57	0.66	3.90	-0.67
Social & Environmental	2.77	2.10	0.67	4.10	-1.33
Economy	3.30	2.30	1.00	5.30	-2.00

It is interesting to observe the significant differences between the main parliamentary parties that currently enjoy the highest electoral trust from citizens. The analysis of convergence and divergence between PAS and PSRM positions relative to citizen preferences highlights notable contrasts in how these parties align with public expectations across various policy domains. **PAS** demonstrates a closer alignment with citizens in certain key areas, while **PSRM**, in general, is further removed from these preferences.

Citizens have an average score of 3.51 in the Education and Health dimension, indicating moderate to high expectations for accessibility and quality in these services. **PAS** has a divergence of 2.80 but a positive convergence of 0.71, indicating that the party is relatively well-aligned with citizen preferences. **PSRM**, however, has a higher divergence of 3.66 and a negative convergence (-0.15), suggesting slight misalignment with public opinion.

In the Judiciary dimension, citizens' average score is 2.96, reflecting a moderate demand for reforms. **PAS** has a divergence of 3.36 and a convergence of -0.40, showing significant distance from citizen opinions. **PSRM** exhibits extreme divergence, with a score of 4.96 and a significant negative convergence (-2.00), suggesting a total disconnect from public expectations in this area.

Citizens express an average position of 3.23 in this dimension, showing a balanced preference between neutrality and international integration. **PAS** has lower divergence (2.57) and a positive convergence (0.66), aligning more closely with public opinion. **PSRM** shows greater divergence (3.90) and a negative convergence (-0.67), reflecting a more distant position from citizen preferences.

In the Economy dimension, citizens' average score is 3.30, indicating concerns for fair and sustainable economic measures. **PAS** demonstrates lower divergence (2.30) and the highest convergence (1.00) among all dimensions, aligning most closely with citizen preferences in this area. **PSRM**, on the other hand, is at the opposite extreme, with very high divergence (5.30) and pronounced negative convergence (-2.00), highlighting a significant disconnect from public expectations.

PAS stands out as the party with greater convergence with citizens in most dimensions, especially in areas such as Education and Health and Economy. This suggests that **PAS** has platforms better calibrated to address public expectations. In contrast, **PSRM** is consistently more divergent from citizens across all analyzed dimensions, with significantly greater distance in areas like Judiciary and Economy. This divergence underscores a potential need for **PSRM** to adjust its platform to better align with broader public demands.

2.3 Underrepresented Ideological Positions in Moldova

Educational Policies

Sex education in schools is a sensitive topic, but a significant portion of citizens support it, as shown by the average score of 3.2. However, conservative parties like PSRM firmly oppose this measure, leaving a gap that progressive or centrist parties could fill. A well-explained approach, involving parents and highlighting the benefits for youth health, could attract broad support.

On the other hand, Orthodox religion in schools enjoys moderate support (average score: 3.0). Liberal and centrist parties often avoid taking clear positions on this issue, but they could better connect with pragmatic voters who value education about religious values without making it mandatory.

Justice and Crime

There is strong public support for stricter penalties to reduce crime, with an average score of 4.0. This indicates a clear need for firm, well-structured policies in the justice sector. While conservative parties already capitalize on this preference, liberal parties could strike a balance between strict measures and systemic reforms.

Meanwhile, the proposal to introduce foreign judges to ensure judicial independence has limited support (average score: 2.4). No party currently offers concrete alternatives, creating a void in justice policy. Citizens expect solutions that enhance transparency and professionalism in the judicial system without resorting to extreme measures.

Social Issues

Gender quotas for electoral lists, promoted by liberal and left-wing parties, have limited public support, with an average score of 2.6. Instead of imposing quotas, a strategy that promotes natural equality of opportunity might resonate better with voters.

On the other hand, the legalization of soft drugs is strongly opposed by citizens, with an average score of just 1.8. Reformist parties advocating for this issue could approach it more cautiously, emphasizing decriminalization or public health measures rather than full legalization.

Economy

Citizens overwhelmingly oppose raising the retirement age, as indicated by an average score of 1.5. Parties supporting such reforms need to present them carefully, clearly demonstrating the benefits for citizens to avoid losing significant voter support.

At the same time, the idea that the state should guarantee a job for every citizen enjoys strong support, with an average score also at 4.5. However, most parties avoid directly addressing this expectation, focusing instead on general economic reforms. A more direct approach, combining active labor market policies with support for vulnerable sectors, could attract more voters.

Foreign Policy and Security

Neutrality in Moldova is a broadly supported topic, with an average score of 4.1. This preference reflects a general desire to avoid the country's involvement in regional conflicts or military alliances that could destabilize its internal situation. Many citizens see neutrality as a guarantee of peace and stability, shielding Moldova from geopolitical tensions among major powers. Currently, only PSRM actively promotes this position, while other parties tend to downplay it or prioritize different agendas, such as integration into international structures. This gap between citizens and political platforms highlights a critical opportunity for parties that choose to combine an active foreign policy with maintaining neutrality.

3. Proximity Between Voters and Parties

In the Republic of Moldova's current political landscape, understanding voter ideology and party preferences is crucial. Voters are increasingly diverse in their ideological leanings, ranging from traditional values to more progressive stances on social and economic issues. Parties must navigate this spectrum to effectively appeal to voter sentiments and gain electoral support. Analyzing voter surveys and demographic data helps map out these preferences, informing strategic campaign messaging and policy platforms.

3.1. Voters Ideology and Party Preferences

In Moldova's political landscape of 2024–2025, the proximity between voters and political parties is influenced by a mix of historical, cultural, and economic factors. The ideological divide between pro-European integration and pro-Russian alignment continues to shape voter preferences. For example, the **Party of Action and Solidarity (PAS)** remains a leading choice for voters advocating for European Union membership, transparency, and governance reforms. Their focus on anti-corruption policies and economic modernization resonates with younger, urban, and educated voters who see EU integration as a pathway to prosperity.

On the other hand, parties like the **Socialist Party of the Republic of Moldova (PSRM)** and Șor Party appeal to voters with a preference for traditional values and closer ties to Russia. These parties often attract rural voters, older generations, and those skeptical of the rapid societal changes linked to European integration. PSRM's focus on social welfare programs, pension increases, and cultural preservation aligns with the immediate needs and concerns of these demographics.

Emerging parties, such as the **National Alternative Movement "MAN"**, aim to address growing voter fatigue with polarized geopolitics. This group appeals to citizens seeking pragmatic solutions to everyday challenges, such as improving infrastructure, healthcare, and education. As Moldovans grow increasingly concerned with local issues, these parties have the potential to bridge the ideological divide by emphasizing action over rhetoric.

The MAN party's voter base includes citizens looking for practical solutions to local problems rather than ideological battles.

- » **Urban Pragmatists:** MAN attracts urban voters, particularly in Chișinău, where Ion Ceban's role as mayor has showcased his ability to deliver tangible improvements, such as better public transportation, infrastructure upgrades, and digital city services. This pragmatic focus resonates with middle-class professionals who prioritize efficient governance over ideological allegiance.
- » **Centrist Voters:** MAN positions itself as a middle ground, avoiding the sharp pro-EU vs. pro-Russian dichotomy. This appeals to moderate voters who are weary of political polarization and want leaders focused on domestic priorities, such as economic growth, education, and public health.
- » **Disillusioned Voters:** Citizens frustrated with PAS's perceived inability to address immediate socio-economic challenges or PSRM's lack of innovative policies find MAN's message appealing. MAN's platform often emphasizes the need for depoliticized public administration and pragmatic problem-solving.

Examples of Party Alignment with Voters:

Party of Action and Solidarity (PAS) appeals to urban professionals, entrepreneurs, and students, emphasizing innovation, digitalization, and EU funding opportunities. The party's pro-European platform resonates with younger, educated voters who see integration with the European Union as a path to modernization and economic growth.

The Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM) gains support from Russian-speaking communities and rural citizens, focusing on preserving Moldova's neutrality and cultural heritage. The party appeals to voters who value traditional values, social welfare programs, and closer ties to Russia.

Șor Party finds traction among economically vulnerable voters by promoting populist policies like subsidized food, free transportation, and utilities. These tangible benefits resonate strongly with citizens facing financial hardships.

National Alternative Movement (MAN) led by Ion Ceban, aligns with voter preferences through its focus on practical governance. As mayor of Chișinău, Ion Ceban has implemented visible projects, such as road repairs, park renovations, and improved waste management. These initiatives have strengthened MAN's image as a party capable of delivering results. Unlike PAS or PSRM, MAN advocates for a balanced foreign policy, prioritizing economic cooperation with both the EU and CIS countries. This approach appeals to voters who prioritize economic opportunities over ideological alignment.

3.2. Ideological Distance Between Voters and Parties

Examining the ideological distance between voters and political parties reveals significant dynamics shaping electoral outcomes. In Moldova, this distance often reflects evolving societal norms and economic realities, influencing voter trust and party credibility. Close analysis of this gap highlights opportunities for parties to bridge divides through inclusive policy proposals and authentic engagement. Addressing these gaps fosters voter trust and strengthens democratic processes, enhancing representation and responsiveness within Moldova's political sphere.

While some voters feel aligned with the platforms of major political parties, a significant ideological distance persists for many Moldovans. This gap often reflects voters' disillusionment with unmet promises and parties' perceived failure to address their real concerns.

For example, while PAS champions systemic reforms and modernization, their messaging sometimes overlooks the immediate struggles of rural communities who prioritize agricultural subsidies, healthcare access, and job creation. This disconnect has allowed parties like Șor and PSRM to fill the gap by offering short-term, tangible benefits such as social assistance programs and infrastructure projects, albeit often criticized for lacking transparency or sustainability.

Moreover, the overemphasis on geopolitics—whether promoting European integration or aligning with Russia—sometimes alienates voters focused on practical local issues. For instance, a young entrepreneur in Chișinău may support PAS's pro-European stance but grow frustrated if the party fails to streamline bureaucracy for small businesses. Similarly, a farmer in Gagauzia may reject PSRM's rhetoric on Russian alignment if it doesn't translate into concrete support for agricultural innovation.

While MAN appeals to a growing number of centrist and pragmatic voters, it also faces challenges in closing the ideological gap with some segments of the population:

» Factors Contributing to the Gap

Skepticism Toward Centrist: Some voters view MAN's centrist stance as lacking a clear ideological vision, which may reduce trust among those who want a firm commitment to either EU integration or Russian alignment.

Limited Rural Outreach: MAN's focus on urban areas like Chişinău leaves rural voters feeling underrepresented. Addressing rural issues, such as agricultural development and access to healthcare, remains a challenge for the party.

Geopolitical Ambiguity: While MAN's balanced foreign policy appeals to moderates, it risks alienating staunchly pro-EU or pro-Russian voters who prefer clear geopolitical alignment.

» Bridging the Gap

Expanding Rural Initiatives: To gain rural support, MAN has proposed investing in agricultural modernization, rural infrastructure, and digital connectivity. These efforts aim to demonstrate that MAN's urban successes can be replicated nationwide.

Engaging Youth: MAN's emphasis on digital transformation and education reform seeks to resonate with younger voters who value innovation and future-oriented policies.

Clarifying Geopolitical Stance: To reduce ideological distance, MAN may benefit from a clearer position on Moldova's EU aspirations while maintaining its pragmatic approach to foreign relations.

» Conclusion

The proximity between voters and parties in Moldova during 2024–2025 is shaped by ideological divides and evolving societal priorities. While parties like PAS and PSRM maintain strongholds among their traditional bases, the rise of pragmatic, centrist voices indicates a growing demand for nuanced approaches to governance. Bridging the ideological gap requires parties to go beyond rhetoric, addressing voters' immediate needs while staying aligned with long-term national goals like European integration.

3.3 Convergence And Divergence: Party And Public Views

Education/Health

The preferences of Moldovan citizens clearly lean towards universal and accessible services, reflecting a strong desire for equity and accessibility in health and education. Citizens overwhelmingly support the idea of free medical and educational services, as indicated by scores of 4.2 and 4.4, respectively. They are also willing to accept tax increases if these lead to better funding for health and education sectors, as reflected in a score of 3.5. In this context, parties that propose platforms focused on universalizing services, such as PAS and PDA, have a significant advantage in attracting electoral support.

However, the dimensions of Education and Health also include polarizing topics such as sexual education and religion in schools. Support for introducing sexual education is moderate, with a score of 3.2, but the positions of political parties significantly diverge. No party is fully aligned with public opinion. The parties with the most divergent views on sexual education in schools are DDH, PCRM, and PSRM, while the most convergent are PDCM, ESDP, ASP, WPP, and LCV. This topic generates generational disputes, with younger individuals in favor of sexual education in schools, whereas older adults are less supportive. Parties that advocate for sexual education have the opportunity to establish a long-term public policy.

Public opinion strongly supports state regulation of drug prices (average score 4.3), but political party responses are weak or opposing. The parties closest to public demands are ASP, ESDP, and EGP (scores of 0.7), demonstrating convergence above average public expectations. Conversely, DPPA, LCV, WPP, OP, and CPRM (-1.3) oppose government intervention in drug price regulation. LP, SRP, and DPL are somewhat aligned with public will (-0.3). Compared to other health policies like hospital privatization and free medical care, parties tend to be more skeptical than the public, highlighting a consistent gap between citizen priorities and the political agenda.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PSRM	PCRM
	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Education/Health	Privatizing hospitals will reduce the costs of medical care.	2	-1	0	0	-1	0	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1
	Drug prices should be regulated by the state.	4,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	-1,3	0,7	0,7	0,7	-0,3	0,7	-0,3	-1,3	-0,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	0,7
	Medical care should be free for everyone.	4,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	0,8	-1,2	0,8	0,8	-0,2	-0,2	0,8	0,8	-1,2	-3,2	0,8	-0,2	0,8
	Funds for health and education should be increased, even if this means raising taxes.	3,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	1,5	1,5	-0,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	-2,5	0,5	-0,5	1,5
	Education at all levels of state schooling should be free.	4,4	0,6	-0,4	-0,4	-1,4	-1,4	0,6	0,6	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	0,6	-0,4	-1,4	0,6	0,6	0,6
	All high school students should receive sexual education.	3,2	-2,2	1,8	-0,2	1,8	-1,2	-1,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,8	1,8	1,8	-0,2	0,8	1,8	-0,2	-2,2	-2,2
	Education about Orthodox religion should be mandatory in all high schools.	3,0	2	2	1	0	-1	-2	0	0	0	2	0	-1	0	0	2	-2	-1	1

Justice

Public opinion does not enthusiastically support the proposal to replace local judges with foreign ones, expressing an average score of 2.4. Analyzing the responses of the parties, we observe that LP and MNP show the greatest convergence with this opinion, each recording scores of 2.6. DDH also shows convergence with a score of 1.6. The parties LCV, EGP, ASP, and CAC are relatively close to public sentiment, each with a score of -0.4. In contrast, the majority of other parties express strong opposition to this change, with unified scores of -1.4.

Public opinion favors the idea of judges being elected by popular vote, with an average score of 3.4. The parties DDH, LCV, WPP, and CAC align best with this opinion, scoring above the public average and thus demonstrating significant convergence. In contrast, the majority of parties oppose this proposal, registering negative scores of up to -2.4. The significant divergence between public opinion and the stance of most political parties reflects their reservations about societal competencies in the processes of judicial reform. The proposal for all criminal cases to be judged by a jury is primarily supported by the DDH party, with a score of 1.8, showing strong support for this idea. The LCV, WPP, CAC, and PDCM parties, each with scores of 0.8, demonstrate moderate convergence with public opinion. The MPN, CUW, and ASP parties are positioned close to public sentiment with a score of -0.2, indicating a slight alignment with the general feeling. In contrast, the majority of other parties express opposition, with scores of -2.2, placing them as the most divergent from public opinion and showing firm resistance to the idea of implementing a universal jury system in criminal cases. This opposition underscores the deep divisions among political parties regarding this judicial reform.

Increasing penalties for serious crimes is a topic on which there is broad consensus among the public, which shows strong support with an average score of 4.0. The ASP, PDT, LP, MNP, OP and DDH parties are in line with this opinion, showing total convergence with public sentiment. In contrast, PSRM and WPP present the greatest divergences, with a score of -3, thus expressing significant opposition to this idea. PCP and PDCM, with scores of -2, also show divergences, but to a lesser extent. The rest of the parties are in a neutral position, with scores of -1, or slightly divergent, indicating moderate acceptance or reservations regarding the increase in penalties for serious crimes.

Opinions between parties and the public vary significantly on aspects of justice. Increasing penalties for serious crimes has broad consensus between the public and most parties, while the proposal to replace local judges with foreign ones faces firm opposition from the parties and moderate support from the public. Parties could leverage public support for increasing penalties to gain voter sympathy.

	RO	Oamenii																		
	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Justice	For a more independent system, local judges should be replaced with foreign judges.	2,4	1,6	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	2,6	-1,4	2,6	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4
	Judges should be elected by citizens through popular vote.	3,4	0,6	1,6	-2,4	-0,4	0,6	-1,4	-2,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-0,4	-2,4	0,6	-2,4	-1,4
	All criminal cases should be judged by a jury.	3,2	1,8	0,8	-2,2	0,8	-1,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	0,8	-2,2	-2,2
	Light drugs should be legalized.	1,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	0,2	3,2	-0,8	1,2	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
	To reduce crime, penalties should become more severe.	4,0	1	-1	-2	-1	-3	0	1	-1	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-2	-3	-1

Security and International Relations

The security policy of the Republic of Moldova is closely linked to its foreign policy, influenced by both internal dynamics and the regional geopolitical context. Moldovan citizens strongly support neutrality, as evidenced by a score of 4.3, indicating a clear preference for avoiding involvement in international military alliances. This attitude is strongly supported by pro-Russian parties or those adopting a neutral stance, as neutrality is seen as a guarantee against the escalation of conflicts and maintaining balanced relations with all international actors.

However, most pro-European parties are against neutrality, considering that it does not provide real protection for national security. Moreover, they argue that the introduction of neutrality into the Constitution of the Republic of Moldova was carried out under Russian influence to prevent the country from joining Western collective security structures. The broad support for neutrality among citizens also indicates a deep fear of a possible conflict, especially in the context of the memory of the Transnistria war in 1992. This fear is exploited by pro-Russian forces, who claim that only the maintenance of the status of neutrality can guarantee peace in the region.

On the one hand, Moldovans want a clear pro-Western direction, but they are hesitant about a significant deterioration in relations with Russia. This balanced attitude is manifested by a score of 2.3 for joining NATO, suggesting that although there is a segment of the population that supports this idea, the majority remains skeptical. The main reason is the perception that NATO membership would lead to an inevitable deterioration of relations with Russia, a country towards which part of the Moldovans still have sympathy, either from the Soviet tradition or for economic and cultural reasons.

A similar score (2.7) is recorded for the union of the Republic of Moldova with Romania, showing that this project is supported only by a significant minority of the population. Parties actively promoting unification are CUW, LP, MNP, and LCV, considering that unification with Romania would be the safest way to integrate into NATO and the EU, providing Moldova with a stable framework for economic development and security.

The reintegration of the separatist region of Transnistria with a special status, similar to that offered to Gagauzia, is supported by citizens with a score of 2.7, showing a moderate acceptance of this idea, but not a broad consensus. Although the theme of reintegration is a recurring one in public debate, the parties do not have a clear and definitive position on this subject, as the issue is closely linked to the international context and negotiations with Russia, Ukraine, and the EU.

Pro-European parties, such as ASP, ESDP, and DDH, believe that the region should not receive special status, arguing that this would compromise the integrity and functionality of the state. Pro-Russian and neutral parties, such as PSRM, PCRM, and OP, however, support granting special status to Transnistria, considering that this compromise is necessary for the stability of the Republic of Moldova and maintaining good relations with Russia. The abolition of mandatory military service is another topic of debate is mandatory military service, where citizens have expressed a moderate opinion, with a score of 2.7, indicating a slight preference for maintaining it. This topic reflects a clear conflict between generations. Young people are rather against mandatory military service, supporting the creation of a professional army that does not impose forced recruitment. The older generations, especially those who performed military service during the Soviet period, believe that it should be maintained, seeing it as a tool for education and discipline for youth.

Pro-European parties support the transition to a professional army, arguing that it would be more efficient and better prepared for modern challenges. Pro-Russian parties support maintaining mandatory military service, as it was a key element in the Soviet military structure and is still a practice used in Russia and other states from the former USSR.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PN	PSRM	PCRM		
	Questions	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	OP	PSRM	PCRM	
Security International Relations	Moldova should maintain its neutrality.	4,3	-3,1	-3,1	-1,1	-3,1	-2,1	-3,1	-3,1	-3,1	-1,1	-1,1	-0,1	0,9	-0,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	
	Moldova should stay pro-Western, even if ties with Russia worsen.	3,4	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	0	0	-1	-2	-2	-2	
	The Transnistrian region must be integrated with special status.	2,6	-1,6	1,4	0,4	-1,6	-1,6	-1,6	-0,6	1,4	2,4	0,4	2,4	-1,6	0,4	2,4	2,4	-1,6	1,4	-1,6	-1,6	
	To ensure its security, Moldova must join NATO.	2,3	2,7	2,7	-0,7	2,7	1,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	-0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Moldova must join the EU	3,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-1,3	-0,3	-1,3	-1,3	
	Moldova must unite with Romania.	2,3	2,7	2,7	-1,3	-0,3	2,7	2,7	2,7	2,7	1,7	2,7	0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Mandatory military service should be eliminated	2,7	-1,7	-0,7	0,3	2,3	0,3	2,3	2,3	2,3	0,3	-1,7	0,3	-1,7	0,3	0,3	-1,7	-0,7	1,3	-1,7	-1,7	-1,7

Social and Environmental Issues

Public opinion in Moldova is not in favor of mandatory gender quotas on electoral lists, showing an average score of 2.6. In contrast, the majority of political parties support this policy, recognizing its benefits, even though there are significant differences between parties that fully support it and those that do not support it at all, particularly pro-Russian oriented parties such as PCRM and PSRM.

Regarding the funding of religious institutions, public opinion is neutral with a score of 3.1. Contrary to this neutrality, the majority of political parties oppose the financial support of religious institutions, except for PSRM and PDCM, which show a divergence of -2.1 points, and NAM and LP, which show a divergence of -1.1 points. These differences in opinion between the population and political parties reflect the diversity of perspectives on the relationship between the state and religion in Moldova. This situation highlights the existing tensions in society regarding the role of religion in the public and political sphere.

In the 2024 electoral campaign in Moldova, the topic of selling lands to foreigners was controversial, often linked to negative aspects of European integration. Nearly two-thirds of the country's population, predominantly rural, views land as a vital resource for subsistence, this deep connection leading to skepticism towards the idea of allowing foreigners to acquire lands. In this polarized landscape, political parties display varied attitudes. Support for this policy averages around 4, with minor fluctuations. Specifically, parties like MNP, CUW, and LP express support for the liberalization of the agricultural land market, according to European legislation, diverging by about -3 points from the national average. This stance reflects the tension between the desire for European integration and the need to maintain control over a crucial national asset.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PSRM	PCRM
	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Social and Environmental Issues	Mandatory gender quotas on electoral lists are a solution for better representation.	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	-0,6	0,4	2,4	2,4	0,4	2,4	2,4	2,4	0,4	2,4	-1,6	-0,6	-1,6	-0,6
	The sale of land to foreigners should be prohibited.	4,0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-3	-3	-3	-1	-1	1	-1	1	1	1	1	1
	Religious institutions, including the Orthodox Church, should not receive state funding.	3,1	1,9	0,9	1,9	-0,1	1,9	1,9	-0,1	1,9	-1,1	1,9	-0,1	1,9	1,9	-1,1	-2,1	1,9	-2,1	-0,1
	Companies responsible for environmental pollution should pay additional taxes.	4,0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-1	1	-1	0	1	-1
	Areas populated by ethnic minorities should receive state services in their own language.	3,2	0,8	-1,2	1,8	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	1,8	-2,2	1,8	-1,2	-1,2	0,8	-0,2	-0,2	1,8	1,8	1,8
	To protect local products against competition, the government should introduce import restrictions.	3,5	1,5	-2,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-0,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-2,5	0,5	0,5	-0,5

Economy

Regarding the increase in the retirement age, this is one of the more unpopular socio-economic topics, considering that the life expectancy in Moldova is around 60-63 years, close to the current retirement age. The public has rated this policy with a score of 1.5, and most parties are convergent or neutral regarding this opinion, with the exception of a few economically liberal parties such as MNP with 3.5 and CUW, ASP with 2.5.

The population supports state protection for farmers, with a score of 4.2, and most parties agree with this policy, except for CUW which received a score of -2.2 and other parties such as PDCM, CA, LVC, EGP, WPP with -1.2. Regarding wage regulation, the public believes that it should be illegal to pay a salary below the subsistence level, giving a score of 3.5. Most parties support the state's intervention in setting the minimum wage, a typically socialist measure.

Although the public believes that the state should guarantee a job, similar to the Soviet era, with a score of 4.5, parties are more divided on this issue. EGP, OP, LP, NAM are divergent, and CUW and PCP are strongly divergent from this social policy, with a score of -2.5.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PACC-C	PSRM	PCRM
	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Economy	Wealthy people should pay higher taxes.	3,6	1,4	-0,6	0,4	1,4	-0,6	1,4	-0,6	-0,6	0,4	1,4	0,4	1,4	0,4	0,4	-0,6	1,4	0,4	1,4
	The retirement age should be increased.	1,5	-0,5	0,5	0,5	1,5	1,5	1,5	3,5	2,5	-0,5	0,5	2,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	0,5
	State funding for agriculture should be increased.	4,2	0,8	-1,2	-0,2	-1,2	-1,2	0,8	0,8	-2,2	-0,2	0,8	-0,2	-1,2	0,8	-0,2	-1,2	-1,2	-0,2	0,8
	It should be illegal to pay a salary below the subsistence level.	3,5	1,5	1,5	0,5	1,5	-0,5	1,5	1,5	-0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	0,5	1,5	-2,5	1,5	1,5	1,5
	The state should guarantee a job for every citizen.	4,5	-3,5	-0,5	-2,5	-1,5	0,5	-1,5	0,5	-2,5	-1,5	0,5	-0,5	-0,5	-1,5	0,5	-3,5	0,5	-0,5	-0,5

Conclusion:

In the Republic of Moldova, the political landscape is characterized by a diverse array of parties, each aligning differently with the complex spectrum of voter preferences across various domains. This analysis explores the convergence and divergence between the ideological positions of major Moldovan political parties and the general electorate's preferences. By examining key areas such as the economy, justice, foreign policy, and social values, this report aims to provide insights into how well political parties reflect the wishes and concerns of their constituents. This comparative approach not only highlights the political dynamics within Moldova but also sheds light on broader implications for policymaking and party strategy.

On economic matters, a left-right division can be observed. PAS promotes market liberalization and institutional reforms focused on attracting foreign investments and reducing bureaucracy. Similarly, the Platform Dignity and Truth (PPDA) leans toward a center-right liberal stance, supporting a market economy and pro-business measures, yet with a focus on social justice and the fight against corruption. In contrast, the Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM) advocates for strong state intervention in the economy, substantial subsidies (especially in agriculture), progressive taxation of the wealthy, and extensive social programs such as guaranteeing a minimum living wage. The political entity Our Party (OP), led by Renato Usatîi, also aligns with left-wing populism, advocating for the protection of local producers and a state-driven model, coupled with a pro-Russian and moderately eurosceptic discourse. The National Alternative Movement (MAN), led by Ion Ceban, the Mayor of the capital of Moldova, Chişinău, avoids explicit ideological classification, focusing instead on pragmatic approaches to local development, investment in infrastructure, and efficient administration. It positions itself as a party that „gets things done” rather than one that adheres to strict ideological lines.

From the voters' perspective, the majority of respondents express economic expectations centered on equity, social protection, and development. Public opinion indicates considerable support for state intervention to correct inequalities - for instance, there is broad agreement with statements like „it should be illegal to pay wages below the subsistence level.” In other words, people want the state to ensure social safety and decent working conditions. However, they also desire a stable economy and growth opportunities without excessive control. Comparative ideological data shows that PAS's moderate economic platform aligns best with average citizen preferences, as PAS has the smallest „ideological distance” from the median voter's economic position. In contrast, PSRM's much more statist vision stands at the opposite end of the spectrum, far from the economic preferences of the electorate.

Tackling corruption and reforming the judiciary are central themes on all major parties' agendas, but differences lie in the degree of radicalism and the methods proposed. PAS, supported by Platform Dignity and Truth (PPDA), advocates for profound judicial reforms, including the external evaluation of judges and prosecutors by international experts, intending to cleanse the judicial system of oligarchic and political influences. PPDA, born from anti-government protests, also stands firm on pro-rule-of-law positions, insisting on zero tolerance for corruption and a reset of captured state institutions. Conversely, PSRM takes a more defensive approach to this issue: although it is declaratively against corruption, it opposes drastic measures like the screening of magistrates by foreign experts, invoking „defense of sovereignty” and institutional stability. MAN, under its leader Ion Ceban, emphasizes transparency and e-governance as anti-corruption tools - for example, the digitalization of local public services during his mayoral tenure has been touted as a solution to reduce bureaucratic corruption.

Moldovan voters view corruption as one of the most serious issues, expressing very high expectations for the authorities to clean up the judiciary. Opinion barometers show substantial public support for purging the judicial system and punishing the corrupt, even if that involves unusual measures. However, several aspects must be taken into account: while the public demand for judicial reform is high, many citizens want change without causing chaos or prolonged political conflicts (e.g., some view the involvement of foreign experts in the judiciary skeptically, seeing it either as interference or as a necessary last resort). In this context, PAS and PPDA's uncompromising pro-reform stance largely aligns with the public's desire to see the judiciary cleansed, although the pace and manner proposed sometimes exceed some citizens' more cautious expectations. On the other hand, PSRM's reserved attitude toward reforms places the party in visible misalignment with public expectations. Comparative analyses show that, in terms of justice, PSRM's positions are nearly completely disconnected from public opinion, with the Socialists having the most significant negative divergence in relation to citizens' expectations in this regard. In summary, while many citizens want a protective state, PSRM's level of intervention exceeds what most consider reasonable. Meanwhile, PAS (and to a large extent, PPDA) appears to strike a closer balance between free-market principles and social protection.

Geopolitical orientation is perhaps the most polarizing issue, where differences between parties are stark, while public opinion remains divided and often leans toward neutrality. PAS and PPDA firmly support European integration as a national strategic goal, both emerging from pro-European and anti-oligarchic movements. They advocate for closer ties with the European Union, including implementing the reforms required for accession, and generally seek to anchor Moldova in the Western camp. The Party of Socialists from the Republic of Moldova (PSRM), on the other hand, champions an eastward alignment, advocating for close relations with Russia, economic reintegration into the Eurasian space, and opposing any sanctions against Moscow or discussions about NATO. PSRM emphasizes Moldova's „status of neutrality,” which in practice translates to rejecting Western military alliances and maintaining historical ties with Russia.

Moldovan voters are divided between the West and the East, but surveys indicate a general trend of caution and a preference for neutrality. A significant portion of the population favors Moldova staying out of conflicts between major powers and maintaining a neutral stance regarding NATO and Russia. Although recent geopolitical events and Moldova's EU candidate status have led to a slight shift toward European integration, the divide remains significant. There is still a prominent pro-Russian bloc distinct from the pro-EU electorate. As a result, any radical geopolitical stance risks alienating part of the population. While PAS and PPDA's strong pro-Western orientation aligns with the aspirations of pro-European voters, it conflicts with the preference for neutrality among other citizens. However, studies show that PAS is closer to the general population's median position on the geopolitical spectrum than PSRM, which is positioned further toward the pro-Russian extreme, distancing itself from the public's preference for balance. In other words, among the major parties, PSRM is the most misaligned with voters' foreign policy preferences, insisting on a pro-Moscow direction that the majority does not unequivocally support. In contrast, MAN's more nuanced approach—acknowledging both the EU and the CIS - resonates with the widespread desire for neutrality, which may explain Ion Ceban's rising popularity among undecided centrist voters.

Regarding NATO, party positions reflect public sensitivities: PAS and PPPDA cooperate pragmatically with NATO, particularly in defense sector reform, but avoid publicly calling for membership, aware that most citizens remain reluctant about joining the North Atlantic Alliance. Meanwhile, PSRM and its allies vehemently oppose any discussions on NATO, citing permanent neutrality and fears of dragging the country into conflicts. Overall, in foreign policy, the gap between party positions and public sentiment is evident: the electorate prefers to „wear the neutral hat,” while major parties take firm stances either pro-West or pro-East - with the notable exception of MAN, which seeks to align with the public's preference for neutrality.

In the socio-cultural sphere (education, health, rights, and values), ideological differences between parties are most pronounced in the debate between traditional and progressive values. However, on issues like education and healthcare, there are also points of consensus. PSRM and other conservative parties (including some non-parliamentary religious-oriented groups) position themselves as defenders of traditional values. They promote the family in its classical sense (a union between a man and a woman), uphold the significant role of the Orthodox Church and traditions, and strongly oppose initiatives such as expanded rights for the LGBTQ+ community or sex education in schools. On the other side, PAS and PPDA take a more liberal but measured

stance: they support equal rights and non-discrimination but approach sensitive issues (such as LGBTQ+ rights) cautiously, aware that rapid social change can provoke backlash. In practice, PAS's government has not advanced major pro-LGBT legislative initiatives, but its discourse is inclusive and oriented toward gradually modernizing societal attitudes - for instance, Maia Sandu has spoken about tolerance and combating hate. New parties, such as the Party of Change (PC) and the Ecologist Green Party (EGP), explicitly support minority rights (including LGBTQ+ rights) and progressive causes such as environmental protection and sex education, but their electoral influence remains limited.

Moldovan society overall remains conservative: LGBTQ+ rights encounter strong resistance in an environment deeply attached to religious traditions. Surveys indicate that the overwhelming majority of the population disapproves of same-sex marriage or adoption by gay couples, which explains why even dominant pro-European parties do not actively push these issues. Thus, on social values, there is a tacit convergence between parties and the electorate toward conservatism: although PAS and its allies are more progressive in principle, they proceed cautiously in practice, avoiding drastic deviations from the traditional values held by most voters. The divergence appears mainly at the level of rhetoric and nuances: PSRM strongly instrumentalizes social conservatism (presenting itself as the defender of the „traditional family”), while PAS and PPDA attempt to reconcile European rights agendas with local sensibilities.

Concrete examples of these differences include sex education in schools - a concept supported by a significant portion of citizens (with an average agreement score of 3.2 out of 5) - which is endorsed by progressive parties but faces vehement opposition from PSRM. The Party of Socialists from the Republic of Moldova has actively blocked initiatives in this area, arguing that they contradict traditional values. Conversely, religious education in schools following an Orthodox model enjoys moderate public support (around 50% approval in various forms). Conservative parties push for this policy, whereas liberal parties have largely avoided taking a firm stance, potentially missing an opportunity to connect with a segment of the electorate that favors optional moral-religious education.

Regarding social policies such as education and public health, the discourse among parties converges on broad objectives but differs in implementation strategies. All major political forces advocate for improving education and the healthcare system, as voters prioritize these areas regardless of political affiliation. A fundamental consensus exists that the state should ensure broad access to quality education and healthcare. For instance, the idea of privatizing public hospitals is overwhelmingly rejected by both the population and most politicians. No party actively campaigns for medical system privatization, as it would be politically untenable - Moldova is a country where access to basic medical services is perceived as a fundamental social right. This alignment between public preferences and party positions on core social issues is strong.

However, differences emerge regarding the methods to achieve improvements in these sectors. PAS and its allies, including the PPDA, promote modernization and efficiency, emphasizing the depoliticization of school and hospital management, attracting investments in infrastructure, and digitalizing public services. For example, PAS's government continued optimizing the school network - a process initiated earlier to rationalize schools with low student populations - and increased salaries for teachers and doctors, tying wage growth to performance criteria.

PSRM, in contrast, frequently criticizes “painful reforms” in education and healthcare, such as closing rural schools with few students or restructuring underperforming hospitals. PSRM positions itself as a defender of maintaining the current network and increasing social expenditures without conditions. Essentially, the socialists advocate generalized subsidies and preserving all existing institutions, while PAS focuses on enhancing quality and ensuring budgetary sustainability, even if that requires structural changes.

Voters, in this domain, seek both broad access and improved services - two objectives that can sometimes be in tension. Therefore, while there is broad consensus on the need for better hospitals and schools, potential divergences emerge in specific policy implementations. For example, while all parties support improving healthcare infrastructure, closing a small, underperforming hospital to redirect funds to a better-equipped regional facility might provoke local dissatisfaction. PSRM and other opposition parties often capitalize on such frustrations, framing them as government-induced hardships rather than necessary reforms.

Ultimately, Moldova's political landscape reflects a complex interplay between ideological commitments, public sentiment, and pragmatic governance. While the electorate desires modernization and improved living standards, resistance to rapid social change and deeply ingrained traditional values continue to shape political strategies and party rhetoric.

Another aspect is the rights of ethnic minorities and national identity, which pertains to both values and cultural policies. In this regard, the ideological rift 'Romanism vs. Moldovenism' is evident. PAS and PPDA define themselves as pro-European, affirming the Romanian national identity (Maia Sandu recently promulgated the law that enshrines the Romanian language as the official language, replacing the „Moldovan language”) and promote a vision of the state oriented towards the West. They declare respect for ethnic minorities (Russians, Gagauz, Ukrainians, etc.), but do not support granting official status to the Russian language or extended autonomies, instead encouraging the integration of all citizens under the same civic identity.

Conversely, PSRM and its allies (including MAN and Our Party, which fish in the same electoral pool of the Russian-speaking community) promote Moldovenism - a concept according to which there is a distinct Moldovan identity (not just a part of the Romanian one) and that the Russian language needs to be protected as an interethnic communication language. The socialists have advocated for a special status for the Russian language and present themselves as the guarantor of the rights of Russian speakers and other minorities. Our Party, similarly, emphasizes good relations with the Russian-speaking community and has cultivated an electorate predominantly in areas where this community is numerous (e.g., in Bălți). Ion Ceban, although now declaring himself a moderate pro-European, was the ideologist of PSRM and continues to give his public speeches bilingually (Romanian and Russian), signaling the importance he places on linguistic minorities.

Voter preferences in this regard are also divided along ethnic lines: the majority of the population (Romanian-speaking) supports strengthening the national identity and the Romanian language, while minorities and a part of the population with pro-Eastern orientation appreciate the Moldovenism messages of the left. Thus, each political camp is aligned with its segment of the electorate - PAS with the pro-Romanian and pro-European public, PSRM, OP, MAN with the minority Russophile and post-Soviet nostalgic public. The divergence from the entire electorate exists, as there is no national consensus on identity; however, overall, it is not a dissonance of the type „all voters believe one thing and the party another,” but a polarization (each part of the electorate finding its voice at a party).

The comparative analysis across key domains shows a mix of convergences and divergences between the ideological positions of Moldova's main parties and the public's preferences. At the level of general objectives, there is broad agreement (both parties and citizens) on targets such as combating corruption, improving living standards, access to education, and health. At the same time, differences in vision about how to achieve this goal lead to variable alignment with different segments of the electorate.

PAS, as the main governing center-right pro-EU party, comes out relatively well aligned with public opinion in most areas, calibrating its policies in the moderate-centrist area desired by the median citizen. Conversely, PSRM, although it has a solid core of supporters for its socialist-conservative agenda, is in disagreement with the average trends of society on the economy, justice, and geopolitics, where its maximalist stakes do not correspond with the median preference for more balanced solutions. The other formations - PPDA, MAN, OP - try to occupy various niches: PPDA has folded onto the pro-European and anti-corruption agenda, which is popular (hence the relatively good level of convergence with public expectations on these themes); MAN and OP capitalize on segments not fully addressed (centrist pragmatists, respectively dissatisfied pro-Russia) and in some respects manage to faithfully reflect the wishes of those groups (e.g., MAN on external neutrality, OP on social protection and Moldovenism).

Overall, however, Moldovan parties navigate a heterogeneous electorate, being forced to balance between pro-Western reforms and the society's traditional conservatism. Points of convergence appear where there is social consensus (e.g., the importance of education and health, the need to punish corruption), while the greatest divergences are observed on the geopolitical direction and the pace of economic and judicial reforms. Moldovan voters tend to favor moderate solutions and stability, often preferring the middle way (e.g., external neutrality, market economy with social protection, respect for tradition but also a desire for gradual progress). Thus, parties that approach this ideological center - especially PAS in the current context - enjoy the broadest

support, while those situated at the extremes of the spectrum (either too radical pro-East, ultra-liberal, or ultra-conservative) are in dissonance with the median preferences of the voters, limiting their electoral appeal.

In the dynamic political landscape of the Republic of Moldova, political parties face a complex range of challenges and opportunities as they strive to align their platforms with the diverse preferences of the electorate. This conclusion explores the gaps between voter expectations and party offerings, highlighting areas where political entities could gain ground by addressing unmet needs or leveraging emerging societal trends.

The analysis provides insight into the discrepancies between citizens' demands and current political agendas. Identifying these gaps not only highlights the shortcomings of existing political strategies but also creates opportunities for parties to innovate and realign their programs with public expectations. By adapting their discourse and policies to the real needs of society, political parties can increase electoral support and strengthen their position in the Moldovan political landscape.

Educational Policies

Sexual Education in Schools: A significant portion of the population favors the inclusion of sexual education in school curricula (average score of 3.2 out of 5). However, conservative parties like the PSRM strongly oppose this initiative, leaving a gap that more progressive or centrist parties could exploit. A party that promotes sex education in a well-explained manner—engaging parents and emphasizing benefits for youth health - could attract broad support.

Religious (Orthodox) Education in Schools: Studies indicate moderate public support for including Orthodox religious education in schools (average score of 3.0). Liberal and centrist parties typically avoid taking clear stances on this issue. However, they could appeal to pragmatic voters by advocating for optional religious education, balancing respect for tradition with the principle of secular education.

Access to Free Education: There is broad consensus among citizens that education should be free at all levels. The very high score (4.4 out of 5) for the statement „*Education should be free at all levels*” indicates that Moldovans consider education a fundamental right. While all major parties nominally adhere to this principle, ensuring free education is widely accepted across the political spectrum and does not represent a major ideological divide. However, it remains an essential issue - any attempt to limit free access (e.g., through hidden fees or underfunding) would conflict with public preferences.

Justice and Crime

Combating Corruption: The fight against corruption is a central priority of the PAS government, which has launched ambitious justice reforms. This aligns with public expectations, as judicial reform is widely regarded as crucial for democratic stability. However, some proposed anti-corruption measures, such as the initiative to bring in foreign judges, have met with public skepticism. No major party currently offers clear alternatives to this unpopular measure, leaving a policy void. There is an opportunity for parties to propose credible local solutions - such as increasing transparency and professionalism in the judiciary or tackling corruption through internal mechanisms - that would satisfy public demand for justice without resorting to extreme measures.

Harsher Punishments for Crime: The public supports stricter measures against crime, with the statement „*Penalties should be increased to reduce crime*” receiving an average score of 4.0. Conservative parties already capitalize on this „law and order” sentiment, whereas liberal and centrist parties tend to emphasize systemic reform over harsh penalties. This presents an opportunity for reform-oriented parties to adopt a balanced approach - combining zero tolerance for offenders with guarantees of due process and crime prevention. By doing so, they can avoid ceding the entire public safety agenda to conservative parties and potentially attract a broader electorate.

Social Issues

Balance between Tradition and Modernization (Social Values): Moldovan society remains predominantly conservative in terms of social norms, creating tensions between progressive initiatives and public opinion. For instance, the vast majority of the population disapproves of same-sex marriage and adoption by LGBTQ+ couples. As a result, even openly pro-European and liberal parties (such as PAS and PPDA) approach LGBTQ+ rights with caution, avoiding abrupt social changes. Only small, newer parties—such as the Party of Change and the Ecologist Green Party - explicitly support LGBTQ+ rights and other progressive policies (e.g., sex education, gender equality), though their electoral influence remains limited.

This political landscape makes advancing LGBTQ+ rights and broader cultural reforms a delicate issue. A party seeking to promote modernization in values—such as tolerance and equality—must do so gradually and sensitively, emphasizing dialogue and education to avoid alienating traditionalist voters. Meanwhile, conservative parties like PSRM, which champion the traditional status quo, already provide strong representation for those who prioritize religious and family values. Thus, navigating the balance between tradition and modernization requires a nuanced and strategic approach for any political formation.

Economy

State Intervention in the Market: Moldovan voters generally favor a strong state role in economic regulation and social protection. For example, the majority support „*state involvement in regulating drug prices*” (average score of 4.3) and believe that „*it should be illegal to pay wages below the subsistence level*” (score 3.5). These preferences indicate high confidence in the state as a guarantor of welfare, yet party responses remain mixed.

Pro-European governing parties like PAS advocate for market liberalization and investment attraction, balancing a market-driven economy with social policies and anti-corruption efforts. In contrast, the socialist opposition (PSRM) pushes for strong state intervention, including large subsidies (particularly for farmers), progressive taxation on the wealthy, and extensive social programs such as guaranteeing a decent minimum wage. This division leaves a political gap: voters who favor both social protection and a pro-Western orientation currently lack a clear option.

At present, the choice is between market-oriented policies with a Western outlook (PAS) or state-controlled, socialist policies with an Eastern alignment (PSRM/PCRM). This opens an opportunity for a modernized center-left, pro-European formation that emphasizes protective interventions - such as price controls on essential goods and support for farmers—blending social safeguards with EU-oriented governance. Such an approach could fill an ideological void not fully addressed by any major party.

Protection of Workers and Guaranteed Minimum Wage: Workers' rights and minimum living standards remain key concerns for Moldovan citizens. The idea of introducing a mandatory minimum wage at the subsistence level (average score of 3.5) enjoys broad support. While most parties endorse some level of state intervention in setting wages, the issue is not so much one of ideological dispute as it is a question of credibility - whether parties can convincingly deliver on their promises to improve incomes.

A largely unaddressed yet popular demand is employment security. Whether a legacy of the Soviet era or not, the belief that „*the state should guarantee a job for every citizen*” has extremely high support (score 4.5). Most parties avoid direct commitments to job guarantees, instead focusing on general economic policies, while newer liberal formations explicitly reject this expectation. Here lies an opportunity for a party to introduce active labor market policies - such as job creation incentives, vocational training programs, and public investments that generate employment - without resorting to a fully planned economy, while still reassuring voters that the state takes responsibility for reducing unemployment.

Another sensitive issue is the retirement age. The idea of increasing it is overwhelmingly unpopular (score 4.5 against), yet some parties have supported raising it under financial reform pressures. Such proposals require careful messaging and compensatory measures to avoid significant electoral backlash. Existing parties could reconsider the pace of these reforms, while an alternative party advocating for early retirement benefits or enhanced support for seniors could attract widespread voter appeal - though such policies would require a solid financial plan to be economically viable.

Foreign Policy

Neutrality of the Republic of Moldova: Neutrality remains a widely supported concept among Moldovan citizens (average score of 4.3). Many view it as a safeguard for peace and stability, preferring that the country avoid entanglement in regional conflicts or military alliances that could lead to instability. Among major political forces, only PSRM consistently defends neutrality, aligning it with its pro-Eastern stance. Other parties either avoid the topic or focus on alternative foreign policy priorities, such as European integration or strategic partnerships, relegating neutrality to a secondary concern.

This creates a gap between public sentiment and political representation. While neutrality is constitutionally enshrined, it is underrepresented as a key policy commitment. This opens the door for a political force that could actively champion neutrality while promoting international economic cooperation and domestic European-style reforms. A party that firmly upholds Moldova's neutral status while ensuring economic openness and development could attract both voters who prioritize stability and those who seek modernization—provided they are assured that neutrality remains uncompromised.

Orientation Between the EU and Russia: Moldova's political landscape is deeply polarized along geopolitical lines, with major parties aligned either with the West (European integration) or the East (closer ties to Russia). PAS and its pro-Western allies prioritize EU accession and the implementation of the Association Agreement, while PSRM, PCRM, and other traditionally pro-Russian parties oppose integration with NATO and the EU, advocating instead for stronger ties with Russia.

Public opinion is similarly divided. Support for EU integration is moderate (average score ~3.3, varying from the official referendum results due to the diaspora's influence). At the same time, many Moldovans favor maintaining balance through neutrality. However, no political force has successfully positioned itself as a true middle ground. Voters currently face a binary choice: embrace European integration at the risk of straining ties with Russia or opt for an Eastern orientation at the cost of potential Western isolation.

A new political force - or a strategic adjustment by an existing party - could capitalize on this by promoting a „balanced” foreign policy. This would involve a multi-vector approach: leveraging economic opportunities from both the EU and the Commonwealth of Independent States (CIS), maintaining neutrality, and avoiding unnecessary antagonism with major powers. Historically, equidistant foreign policy positions have been perceived as either insincere or linked to corruption. However, if articulated credibly - without the baggage of past political compromises - a pragmatic, neutral stance could attract voters who desire both Western economic integration and functional relations with the East, without ideological extremism. This moderate but underrepresented segment of the electorate remains a potential key force in Moldovan politics.

Unaddressed Political Gaps and Future Opportunities

Moldova's political landscape is marked by both unexploited areas of consensus and unresolved divides. Some issues - such as free education, the fight against corruption, and a guaranteed minimum wage—are widely supported by the public and rhetorically embraced by political parties, yet their implementation remains inconsistent. Other concerns—such as sex education, judicial reform without foreign oversight, environmental protection, job security, and neutrality - are seen as inadequately represented, with public demand outpacing concrete party commitments.

Conversely, social modernization initiatives - such as LGBT rights, the legalization of light drugs, and gender quotas - are championed by progressive political actors but face strong resistance from the majority of the population. This creates an inverse discrepancy, where parties are ahead of the electorate on certain issues, requiring strategic caution in policy promotion.

For new political formations, opportunities lie in bridging the gap between public expectations and existing party platforms - whether by addressing neglected topics or adopting a balanced stance on divisive issues. Meanwhile, established parties can refine their strategies to align more closely with voter sentiment, preventing electoral losses to emerging alternatives. Those who successfully integrate key public demands - from inclusive education policies and effective judicial reforms to robust social protections and a carefully balanced foreign policy—will gain a decisive advantage in future elections.

Appendix 1.

	Statements	Total disagreement	Rather disagreement	Neither agree nor disagree	Rather agreement	Total agreement	(DK/NR)	Average score	Deviation from Average
Education Health	Should public hospitals be privatized?	48.4	18.0	9.4	7.9	12.0	4.3	2.0	-1.28
	Should the prices of medicines be regulated by the state?	3.9	1.9	6.9	20.0	65.0	2.2	4.3	01.02
	Should healthcare be free for everyone?	5.2	7.0	4.0	15.2	67.0	1.5	4.2	0.92
	Should funding for health and education be increased even if it leads to higher taxes?	13.2	9.1	10.9	17.4	44.2	5.2	3.5	0.22
	Should education be free at all levels of public schooling?	3.3	5.7	3.3	14.6	71.9	1.2	4.4	1.12
	Should all high school students receive sex education?	24.4	7.1	5.3	19.5	38.7	4.9	3.2	-0.07
	Should education about Orthodox Christianity be mandatory in all high schools?	23.9	18.2	9.4	13.9	31.5	3.2	3.0	-0.28
Judiciary	To make the judiciary more independent, should local judges be replaced with foreign judges?	38.3	16.4	7.0	12.3	20.0	6.0	2.4	-0.88
	Should judges be elected by citizens through popular vote?	18.1	9.8	5.2	17.9	42.9	6.1	3.4	0.12
	Should all criminal cases be judged by a jury?	9.6	9.1	10.8	19.8	36.0	14.7	3.2	-0.80
	Should soft drugs be legalized?	69.0	4.2	3.0	4.7	16.5	2.6	1.8	-1.4
	To reduce crime, should penalties be made more severe?	7.5	6.9	6.2	16.4	59.4	3.7	4.0	0.72
Foreign policy and security	Should Moldova maintain its neutrality?	8.7	4.1	2.9	11.4	69.6	3.4	4.1	0.82
	Should Moldova follow a pro-Western direction even if it worsens relations with Russia?	19.1	10.1	10.1	15.1	34.5	11.1	3.0	-0.28
	Should the Transnistrian region be integrated with special status?	21.8	10.9	9.6	17.7	24.8	15.2	2.6	-0.68
	To ensure its security, should Moldova join NATO?	43.3	7.6	5.9	9.9	22.9	10.4	2.3	-0.98
	Should Moldova join the EU?	24.4	7.4	7.4	9.8	46.9	4.1	3.3	0.02
	Should Moldova unite with Romania?	47.2	10.2	6.9	9.6	21.8	4.3	2.3	-0.98
	Should mandatory military service be abolished?	33.8	13.3	7.4	10.2	29.5	6.0	2.7	-0.58

	Statements	Total disagreement	Rather disagreement	Neither agree nor disagree	Rather agreement	Total agreement	(DK/NR)	Average score	Deviation from Average
Social and Environmental Issues	Should gender quotas (40% women) on party electoral lists be introduced?	19.5	13.6	12.3	15.1	24.3	15.2	2.6	-0.68
	Should the sale of land to foreigners be prohibited?	10.1	8.0	6.5	8.9	62.9	3.6	4.0	0.72
	Should religious institutions, including the Orthodox Church, receive state funding?	20.3	8.3	9.2	17.1	36.9	8.1	3.1	-0.18
	Should companies responsible for pollution pay additional taxes?	5.6	4.5	4.0	15.9	61.2	8.8	4.0	0.72
	Should areas populated by ethnic minorities receive state services in their own languages?	24.1	7.9	8.3	19.8	35.4	4.4	3.2	-0.08
Economy	To protect local products from competition, should the government impose import restrictions?	12.7	11.4	6.8	15.8	47.3	6.1	3.5	0.22
	Should wealthy individuals pay higher taxes?	14.5	9.1	5.8	13.4	52.4	4.8	3.6	0.32
	Should the retirement age be increased?	75.3	11.5	1.3	2.7	7.4	1.7	4.5	1.22
	Should state funding for agriculture be increased?	4.8	3.0	4.9	16.9	66.7	3.8	4.2	0.92
	Should it be illegal to pay wages below the subsistence level?	16.3	7.0	4.6	11.7	52.6	7.9	3.5	0.22
	Should the state guarantee a job for every citizen?	3.6	1.3	2.1	13.6	77.6	1.8	4.5	1.22
The overall average score		3.28.							

Appendix 2. The ideological orientation of political parties

		RO	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	PMRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
Questions		EN	DAH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Education/Health	Privatizing hospitals will reduce the costs of medical care.		-2	-1	-1	-2	-1	-2	0	-2	-2	-2	0	-2	-2	-2	0	-2	-2	-2
	Drug prices should be regulated by the state.		2	0	0	2	0	2	2	2	1	2	1	0	1	2	0	0	2	2
	Medical care should be free for everyone.		1	-1	-1	0	2	2	0	2	2	1	1	2	2	0	-2	2	1	2
	Funds for health and education should be increased, even if this means raising taxes.		2	1	1	2	1	2	2	0	2	1	1	2	1	1	-2	1	0	2
	Education at all levels of state schooling should be free.		2	1	1	0	0	2	2	0	0	0	1	0	1	1	0	2	2	2
	All high school students should receive sex education.		-2	2	0	2	-1	-1	0	0	0	1	2	2	0	1	2	0	-2	-2
	Education about Orthodox religion should be mandatory in all high schools.		2	2	1	0	-1	-2	0	0	2	0	-1	0	-1	2	-2	-1	1	1
Social and Environmental Issues	Mandatory gender quotas on electoral lists are a solution for better representation.		2	2	2	2	-1	-1	2	2	0	2	2	2	0	2	-2	-1	-2	-2
	The sale of land to foreigners should be prohibited.		2	0	0	2	0	-2	2	-2	-2	-2	0	2	-2	2	2	2	2	-2
	Religious institutions, including the Orthodox Church, should not receive state funding.		2	1	2	0	2	0	0	2	-1	2	0	2	-1	-1	-2	2	-2	-2
	Companies responsible for environmental pollution should pay additional taxes.		2	1	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	1	2	0	1	2	-2
	To reduce carbon emissions, old cars should be banned.		1	0	0	2	-2	-2	2	1	1	-1	2	0	0	0	0	-1	-1	-1
	Areas populated by ethnic minorities should receive state services in their own language.		1	-1	2	0	-2	2	-2	2	-2	2	-1	-1	2	0	0	2	2	2

	RO	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	PMRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
	EN	DAH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Security International Relations	Moldova should maintain its neutrality.	-2	-2	-1	-2	-2	-1	-2	-2	0	0	0	1	1	1	2	2	2	-2
	Moldova should stay pro-Western, even if ties with Russia worsen.	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	0	1	0	0	-2	-2
	Mandatory military service should be eliminated	-2	-1	0	2	2	2	0	2	0	-2	0	-2	1	0	-2	-1	-2	-1
	The Transnistrian region must be integrated with special status.	-2	1	-2	-2	-1	1	1	0	0	2	0	2	2	0	2	2	1	2
	To ensure its security, Moldova must join NATO.	2	2	1	2	2	-2	2	2	0	2	2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-2
	Moldova must join the EU	2	2	2	2	2	-1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	-2
	Moldova must unite with Romania.	2	2	2	2	2	-2	2	-1	-2	-1	2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-1
Economy	To protect local products against competition, the government should introduce import restrictions.	2	-2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	-2	1	1	2
	Wealthy people should pay higher taxes.	2	0	1	2	0	1	0	0	1	2	1	2	2	1	0	2	1	2
	The retirement age should be increased.	-2	-1	-1	0	0	-1	0	2	1	-2	-1	1	-2	-1	-2	-2	-2	-2
	State funding for agriculture should be increased.	2	0	1	0	0	2	2	-1	1	2	1	0	1	1	0	0	1	2
	It should be illegal to pay a salary below the subsistence level.	2	2	1	2	0	-1	2	0	1	2	1	1	1	2	-2	2	2	1
	The state should guarantee a job for every citizen.	-2	1	-1	0	2	1	2	-1	0	2	1	1	-1	2	-2	2	1	-1

		RO	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	PMRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
Questions		EN	DAH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Justice	For a more independent system, local judges should be replaced with foreign judges.		1	-1	-2	-1	-2	-2	2	-2	2	-2	0	-2	-2	-2	-2	0	-2	-2
	Judges should be elected by citizens through popular vote.		1	2	-2	0	1	1	-2	-2	1	-2	-1	-2	-1	0	-2	1	-2	0
	All criminal cases should be judged by a jury.		2	1	-2	1	-1	1	0	-2	0	-2	0	-2	0	-1	1	1	-2	-1
	Light drugs should be legalized.		-2	-2	-2	-2	-2	1	2	-2	0	-2	-2	-2	-1	-2	-2	-2	-2	-2
	To reduce crime, penalties should become more severe.		2	0	-1	0	-2	1	2	0	2	1	1	0	0	0	0	-1	-2	0

Appendix 3. Presidential Elections 2024

Nr	Party Leader	Party Name	Presidential Elections 2024	Parliamentary Elections 2021	Local Elections 2023
1	Igor Grosu	Party of Action and Solidarity	Maia Sandu: 57.72% (round 2)	52.80%	30.1%
2	Igor Dodon	Party of Socialists from the Republic of Moldova	Igor Dodon: 42.28% (round 2)	BECS: 27.17%	22.6%
3	Vladimir Voronin	Party of Communists from the Republic of Moldova	-	BECS: 27.17%	7.3%
4	Renato Usatii	Political Party "Our Party"	13,79%	4,4%	1,90%
5	Dinu Plîngău	Political Party "Platform Dignity and Truth"	"Together" block (0,93%)	2.33%	4.1%
6	Tudor Ulianoschi	European Social Democratic Party	-	1,81%	3.2%
7	Vasile Costiuc	Political Party "Democracy at Home"	-	1,45%	1.5%
8	Anatolie Prohnițchi	Green Ecologist Party	-	0,08%	0.9%
9	Ion Chicu	Party for Development and Consolidation of Moldova (PDCM)	-	0,43%	1.2%
10	Ștefan Urîtu	Political Party "Voice of the People"	-	-	0,11%
11	Egor Krestianinov	Party of Common Action – Civic Congress	0,77%	0,77%	0,11%
12	Ștefan Gligor	Party of Change	"Together" block (0,93%)	0,17%	0,78%
13	Igor Munteanu	Coalition for Unity and Welfare	-	-	1,12%
14	Ion Ceban	National Alternative Movement	-	-	0,56%
15	Dragoș Galbur	National Moldovan Party	-	-	0,34%
16	Alexandru Bujorean & Constantin Cojocaru	League of Towns and Commune	Bloc "Together" (0,93%)	-	1,79%
17	Eugeniu Nichiforciuc	Political Party Movement "Respect Moldova"	-	-	2,12%

Appendix. 4

		RO																		
		Oamenii	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	OP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	MRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
Questions	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	PN	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Education/Health	Privatizing hospitals will reduce the costs of medical care.	2	-1	0	0	-1	0	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1
	Drug prices should be regulated by the state.	4,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	-1,3	0,7	0,7	0,7	-0,3	0,7	-0,3	-1,3	-0,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	0,7
	Medical care should be free for everyone.	4,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	0,8	-1,2	0,8	0,8	-0,2	-0,2	0,8	0,8	-1,2	-3,2	0,8	-0,2	0,8
	Funds for health and education should be increased, even if this means raising taxes.	3,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	1,5	1,5	-0,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	-2,5	0,5	-0,5	1,5
	Education at all levels of state schooling should be free.	4,4	0,6	-0,4	-0,4	-1,4	-1,4	0,6	0,6	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	0,6	-0,4	-1,4	0,6	0,6	0,6
	All high school students should receive sex education.	3,2	-2,2	1,8	-0,2	1,8	-1,2	-1,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,8	1,8	1,8	-0,2	0,8	1,8	-0,2	-2,2	-2,2
	Education about Orthodox religion should be mandatory in all high schools.	3	2	2	1	0	-1	-2	0	0	2	0	-1	0	0	2	-2	-1	1	1
Justice	For a more independent system, local judges should be replaced with foreign judges.	2,4	1,6	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	2,6	-1,4	2,6	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4
	Judges should be elected by citizens through popular vote.	3,4	0,6	1,6	-2,4	-0,4	0,6		-2,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-0,4	-2,4	0,6	-2,4	-1,4
	All criminal cases should be judged by a jury.	3,2	1,8	0,8	-2,2	0,8	-1,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	0,8	-2,2	-2,2
	Light drugs should be legalized.	1,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	0,2	3,2	-0,8	1,2	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
	To reduce crime, penalties should become more severe.	4	1	-1	-2	-1	-3	0	1	-1	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-2	-3	-1

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	OP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	MRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM		
	Questions	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	PN	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM	
Security International Relations	Moldova should maintain its neutrality.	4,1	-3,1	-3,1	-1,1	-3,1	-2,1	0,9	-3,1	-3,1	-3,1	-1,1	-1,1	-0,1	0,9	-0,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	
	Moldova should stay pro-Western, even if ties with Russia worsen.	3	2	2	2	2	1	-1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	0	0	-2	-2	
	The Transnistrian region must be integrated with special status.	2,6	-1,6	1,4	0,4	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-0,6	1,4	2,4	0,4	2,4	-1,6	0,4	2,4	2,4	1,4	-1,6	
	To ensure its security, Moldova must join NATO.	2,3	2,7	2,7	-0,7	2,7	1,7	-1,3	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	-0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Moldova must join the EU	3,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-1,3	1,7	1,7	1,7	0,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-0,3	-1,3	
	Moldova must unite with Romania.	2,3	2,7	2,7	-1,3	-0,3	2,7	-1,3	2,7	2,7	2,7	2,7	1,7	2,7	0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Mandatory military service should be eliminated	2,7	-1,7	-0,7	0,3	2,3	0,3	1,3	2,3	2,3	2,3	0,3	-1,7	0,3	-1,7	0,3	0,3	-1,7	-0,7	-1,7	-1,7	
Social and Environmental Issues	Mandatory gender quotas on electoral lists are a solution for better representation.	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	-0,6	0,4	2,4	2,4	0,4	2,4	2,4	2,4	0,4	2,4	-1,6	-0,6	-1,6	-0,6		
	The sale of land to foreigners should be prohibited.	4	1	-1	-1	1	-1	-1	1	-3	-3	-3	-1	1	-2	1	1	1	1	1	-3	
	Religious institutio including the Orthodox Church, should not receive state funding.	3,1	1,9	0,9	1,9	-0,1	1,9	1,9	-0,1	1,9	-1,1	1,9	-0,1	1,9	1,9	-1,1	-2,1	1,9	-2,1	-0,1		
	Companies responsible for environmental pollution should pay additional taxes.	4	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-1	1	-1	0	1	-1		
	Areas populated by ethnic minorities should receive state services in their own language.	3,2	0,8	-1,2	1,8	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	1,8	-2,2	1,8	-1,2	-1,2	0,8	-0,2	-0,2	1,8	1,8	1,8		
	To protect local products against competition, the government should introduce import restrictions.	3,5	1,5	-2,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-0,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-2,5	0,5	0,5	-0,5		

		RO																		
		Oamenii	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	OP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	MRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
Questions		EN																		
		People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	PN	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Economy	Wealthy people should pay higher taxes.	3,6	1,4	-0,6	0,4	1,4	-0,6	1,4	-0,6	-0,6	0,4	1,4	0,4	1,4	0,4	0,4	-0,6	1,4	0,4	1,4
	The retirement age should be increased.	1,5	-0,5	0,5	0,5	1,5	1,5	1,5	3,5	2,5	-0,5	0,5	2,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	0,5
	State funding for agriculture should be increased.	4,2	0,8	-1,2	-0,2	-1,2	-1,2	0,8	0,8	-2,2	-0,2	0,8	-0,2	-1,2	0,8	-0,2	-1,2	-1,2	-0,2	0,8
	It should be illegal to pay a salary below the subsistence level.	3,5	1,5	1,5	0,5	1,5	-0,5	1,5	1,5	-0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	0,5	1,5	-2,5	1,5	1,5	1,5
	The state should guarantee a job for every citizen.	4,5	-3,5	-0,5	-2,5	-1,5	0,5	-1,5	0,5	-2,5	-1,5	0,5	-0,5	-0,5	-1,5	0,5	-3,5	0,5	-0,5	-0,5

References

Reports and Institutional Sources

1. Institutul de Politici Publice. (n.d.). *Moldova between East and West: Visions from Gagauzia and Taraclia*. Retrieved from https://www.ipp.md/wp-content/uploads/2016/09/Moldova-intre-Est-si-Vest-Viziuni-din-Gagauzia-si-Taraclia_RO.pdf
2. Transparency International. (2023). *Corruption Perceptions Index 2023*. Retrieved from <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/mda>
3. World Bank. (2024). *Moldova Economic Update*. Retrieved from <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/1ec6c88ebadf43eb174efb8bab3d8452-0080012024/original/Moldova-Economic-Update.pdf>
4. New Strategy Center. (2024). *Presidential Elections and Referendum in Moldova 2024*. Retrieved from <https://newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2024/10/Alegeri-prezidentiale-si-referendum-2024-Republica-Moldova.pdf>

Online Articles and Studies Without Authors

1. Barometrul Opiniei Publice. (n.d.). Retrieved from <http://bop.ipp.md/>
2. *Cote of Representation: The Case of Moldova*. (n.d.). Retrieved from http://old.progen.md/files/9798_cotele_de_reprezentare_ro.pdf
3. *Ideology in Moldovan Politics and Party Behavior*. (n.d.). Retrieved from <https://platzforma.md/arhive/36445>
4. *Ideology of Moldovan Political Parties*. (n.d.). Retrieved from https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Ideologia%20partidelor%20politice%20moldovenesti.pdf
5. *Left or Right?*. (n.d.). Retrieved from <https://www.moldova.org/la-stanga-sau-la-dreapta-ce-scrie-pe-hartie-si-into-tro-o-iau-partidele-din-moldova/>

Official and Institutional Websites

1. Parliament of the Republic of Moldova. (n.d.). *European Integration*. Retrieved from <https://www.parlament.md/integrare-europeana.nspx>
2. UN PAS pentru Moldova. (n.d.). Retrieved from <https://unpaspentru.md/>
3. World Bank. (n.d.). *World Bank Data: Moldova*. Retrieved from <https://data.worldbank.org/country/moldova>
4. World Values Survey. (n.d.). *World Values Survey Data*. Retrieved from <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>
5. European Values Study. (n.d.). *European Values Study: Moldova*. Retrieved from <https://europeanvaluesstudy.eu/?s=Moldova>
6. IMAS Moldova. (n.d.). *Socio-Political Studies*. Retrieved from <https://imas.md/rom/studii-socio-politice>

Cartografierea Peisajului Politic al Moldovei:

Ideologii, Preferințele Alegătorilor
și Dinamica Partidelor

Cartografierea Peisajului Politic al Moldovei:

Ideologii, Preferințele Alegătorilor
și Dinamica Partidelor

Autor: Pavel Vintilă, Expert Politic

2025

Declinare de responsabilitate:

Această publicație a fost comandată de the Eastern European Centre for Multiparty Democracy (EECMD) ca parte a unui proiect finanțat de Partidul Social Liberal Danez și Partidul Liberal din Danemarca. Conținutul și opiniile exprimate în această publicație sunt responsabilitatea exclusivă a autorului și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale EECMD sau ale organizațiilor donatoare.

4	Rezumat executiv
5	Lista partidelor politice
7	Introducere
9	Contextul politic actual al Republicii Moldova
11	Metodologie și limitări
15	1. O Privire De Ansamblu Asupra Electoratului Din Republica Moldova <ul style="list-style-type: none">1.1 Orientările ideologice ale alegătorilor în raport cu diverse domenii de politici publice1.2 Preferințele alegătorilor pe baza declarațiilor personale
20	2. Peisajul Politic Din Moldova: Partide, Ideologii Și Politici <ul style="list-style-type: none">2.1 Diferențele ideologice dintre principalele partide politice2.2 Poziții ideologice subreprezentate2.3 Poziții ideologice subreprezentate în Moldova
37	3. Proximitatea Dintre Alegători Și Partide <ul style="list-style-type: none">3.1 Ideologia alegătorilor și preferințele pentru partide3.2 Diferența ideologică dintre alegători și partide3.3 Convergență și divergență: viziunile partidelor și ale publicului
46	Concluzii
53	Anexe

Rezumat Executiv

Contextul socio-politic al Republicii Moldova este definit de tranziția sa către o democrație consolidată, influențată de multiple provocări interne și externe. Polarizarea politică, tensiunile sociale și presiunea constantă dintre orientarea pro-europeană și legăturile istorice cu Estul, în special cu Rusia, sunt factori esențiali care modelează alegerile politice ale cetățenilor și partidelor. Aceste dinamici sunt amplificate de crizele economice și de necesitatea stringentă a reformei judiciare, un element crucial pentru asigurarea unei structuri de guvernare stabile și democratice.

Studiul analizează complexitatea electoratului moldovenesc, caracterizat printr-o gamă largă de orientări ideologice influențate de statutul socioeconomic, afilierea regională și moștenirile istorice. Se evidențiază rolul esențial al partidelor politice în navigarea acestor realități, cu un accent pe poziționarea lor de-a lungul axelor ideologice esențiale - economică (stânga-dreapta) și socioculturală (conservator-liberal). Această poziționare reflectă atât răspunsurile partidelor la cerințele electoratului, cât și obiectivele lor strategice în contextul provocărilor naționale și internaționale ale Moldovei.

De asemenea, studiul evaluează critic proximitatea dintre alegători și partide, analizând distanța ideologică dintre preferințele electoratului și platformele politice ale partidelor. Se explorează atât zonele de convergență, cât și cele de divergență, un aspect esențial pentru înțelegerea eficacității reprezentării politice în Moldova și a potențialului de satisfacție sau nemulțumire a alegătorilor față de politicile promovate.

Rezultatele acestui studiu sunt menite să ofere factorilor de decizie, analiștilor politici și cercetătorilor o înțelegere mai profundă a peisajului politic moldovenesc. Prin cartografierea orientărilor ideologice ale alegătorilor și partidelor, studiul furnizează perspective asupra evoluțiilor politice viitoare, provocărilor legate de alinierea partidelor la așteptările publicului și luptei continue pentru stabilitate politică într-un context post-sovietic. Acest rezumat executiv stabilește cadrul pentru o explorare detaliată a interacțiunii dintre ideologiile alegătorilor și dinamica partidelor din Moldova, subliniind importanța cartografierii ideologice pentru înțelegerea și anticiparea comportamentului politic în democrațiile aflate în tranziție.

Lista partidelor politice

PDA	Partidul Politic Democrația Acasă
LOC	Liga Orașelor și Comunelor
PS	Partidul Schimbării
PVE	Partidul Verde Ecologist
PPVP	Partidul Politic Voința Poporului
PNM	Partidul Național Moldovenesc
CUB	Coaliția pentru Unitate și Bunăstare
PL	Partidul Liberal
PPDA	Partidul Politic Platforma Demnitate și Adevăr
PAS	Partidul Acțiune și Solidaritate
PSDE	Partidul Social Democrat European
MRM	Mișcarea Respect Moldova
PDCM	Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei
PSRM	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova
PAC-CC	Partidul Acțiunii Comune – Congresul Civic
MAN	Mișcarea Alternativa Națională
PCRM	Partidul Comunist din Republica Moldova
PLDM	Partidul Liberal Democrat din Moldova
PN	Partidul Nostru

Abrevieri în limba Engleză	Denumire partid în limba Engleză	Abrevieri în limba Română	Denumire partid în limba Română
DAH	Political Party "Democracy at Home"	PDA	Partidul Politic „Democrația Acasă”
LCV	League of Towns and Communes	LOC	Liga Orașelor și Comunelor
PCP	Party of Change	PS	Partidul Schimbării
EGP	Green Ecologist Party	PVE	Partidul Verde Ecologist
WPP	Political Party "People's Will"	PPVP	Partidul Politic „Voința Poporului”
MNP	Political Party "Moldovan National Party"	PNM	Partidul Politic „Partidul Național Moldovenesc”
CUW	Coalition for Unity and Welfare	CUB	Coaliția pentru Unitate și Bunăstare
LP	Liberal Party	PL	Partidul Liberal
PDT	Political Party "Platform Dignity and Truth"	PPDA	Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”
ASP	Party of Action and Solidarity	PAS	Partidul Acțiune și Solidaritate
ESDP	European Social Democratic Party	PSDE	Partidul Social Democrat European
RMP	Political Party Movement Respect Moldova	MRM	Partidul Mișcarea Respect Moldova
PDCM	Party of Development and Consolidation of Moldova	PDCM	Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei
PSRM	Party of Socialists from the Republic of Moldova	PSRM	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova
CAC	Party of Common Action - Civic Congress	PAC-CC	Partidul Acțiunii Comune – Congresul Civic
NAM	National Alternative Movement	MAN	Partidul Mișcarea Alternativa Națională
PCRM	Party of Communists from the Republic of Moldova	PCRM	Partidul Comunist din Republica Moldova
OP	Political Party "Our Party"	PN	Partidul Nostru

Introducere

De la obținerea independenței în 1991, Republica Moldova a parcurs un traseu politic tumultuos, marcat de transformări geopolitice și interne semnificative. Sistemul politic al țării se caracterizează printr-o dinamică pluripartidistă și o luptă continuă între forțele politice pro-europene și cele pro-ruse. Această divizare a influențat direct politicile interne și externe ale Moldovei, creând un cadru democratic, dar instabil.

Unul dintre cele mai definitorii aspecte ale peisajului politic moldovenesc este scindarea ideologică între partidele de stânga, care favorizează legături mai strânse cu Rusia, și partidele de dreapta, care susțin integrarea europeană—divizare cunoscută în terminologia politică moldovenească drept „partide geopolitice.” Această separare reflectă în mare măsură preferințele alegătorilor, polarizați în funcție de orientarea lor geopolitică, determinată de o serie de factori economici și socioculturali. Totuși, dincolo de această axă geopolitică, există o gamă largă de probleme interne care influențează preferințele politice, precum corupția, economia, reforma justiției și statul de drept.

De-a lungul celor peste trei decenii de la obținerea independenței față de Uniunea Sovietică, istoria politică a Moldovei poate fi împărțită în trei perioade distincte. Fiecare dintre acestea a fost caracterizată de alternanța dintre partidele pro-europene și cele pro-ruse, instabilitate politică, eforturi de reformă economică și tensiuni geopolitice constante. Partidele aflate la guvernare au jucat un rol crucial în modelarea traiectoriei de dezvoltare a țării.

Istoria partidelor politice din Republica Moldova poate fi analizată pe parcursul a trei decenii, fiecare marcat de schimbări semnificative. Prima perioadă, cuprinsă între 1991 și 2001, a fost dominată de încercările Moldovei de a se desprinde de moștenirea sovietică și de a construi instituții democratice și economice.

După proclamarea independenței în 1991, Republica Moldova a traversat o fază dificilă de tranziție economică și politică, marcată de instabilitate. Frontul Popular din Moldova (FPM), cunoscut ulterior sub numele de Partidul Forțelor Democratice (PFD), a jucat un rol important în primele etape ale independenței. Acesta a militat pentru suveranitatea Republicii Moldova și pentru consolidarea relațiilor cu România, însă retorica sa a fost moderată în timp. Conflictul transnistrean din 1992 a agravat dificultățile economice și a generat tensiuni etnice și geopolitice semnificative, contribuind la instabilitatea politică internă.

Partidul Democrat Agrar din Moldova (PDAM), un partid conservator influențat de nostalgia sovietică, a dominat scena politică la mijlocul anilor '90. Sub conducerea președintelui Petru Lucinschi (1996-2001), Moldova a traversat o perioadă de instabilitate politică și economică, marcată de corupție și eșecuri în implementarea reformelor.

A doua decadă (2001-2010) a fost caracterizată de ascensiunea aspirațiilor comuniste și de o tranziție treptată către o orientare pro-europeană. În această perioadă, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) a preluat controlul și a dominat scena politică a țării. Totuși, spre sfârșitul deceniului, s-a conturat un punct de cotitură, marcând trecerea către politici pro-europene.

PCRM, condus de Vladimir Voronin, a dominat politica moldovenească între 2001 și 2009. Voronin a fost președinte în exercițiu (2001-2009), guvernând cu un discurs pro-rus și autoritar, deși au existat anumite momente de apropiere de Uniunea Europeană. PCRM a reușit să câștige sprijinul unor segmente largi ale populației datorită promisiunilor sale de stabilitate și redresare economică.

Partidele pro-europene au început să câștige teren în a doua jumătate a deceniului, pe fondul dezamăgirii față de guvernarea comunistă și al tensiunilor geopolitice dintre Rusia și UE. Protestele din aprilie 2009, declanșate de acuzațiile de fraudă electorală, au marcat începutul declinului PCRM și au dus la formarea unei noi coaliții pro-europene. Alianța pentru Integrare Europeană (AIE), formată din Partidul Liberal Democrat din Moldova (PLDM), Partidul Liberal (PL) și Partidul Democrat din Moldova (PDM), a preluat puterea după alegerile anticipate din 2009. Această coaliție a orientat decisiv Republica Moldova către integrarea europeană.

Al treilea deceniu (2010-prezent) este marcat de multiple crize geopolitice, inclusiv războiul din Georgia din 2008, războiul din Ucraina din 2014 și escaladarea acestuia în 2024. Această perioadă a fost caracterizată de guvernări pro-europene, dar și de instabilitate politică și corupție, afectând dezvoltarea țării. Partidele pro-europene au încercat să implementeze reforme, în timp ce au trebuit să reziste opoziției manifestate de grupurile oligarhice și pro-ruse.

Alianțele pro-europene care au dominat acest deceniu au continuat procesul de apropiere de UE. Semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană în 2014 a fost un moment crucial, deschizând calea pentru aprofundarea relațiilor economice și politice cu Europa.

Cu toate acestea, în această perioadă, Republica Moldova s-a confruntat cu mari crize politice și economice. Fraudă bancară din 2014, cunoscută pentru deturnarea unui miliard de dolari din sistemul bancar moldovenesc, a afectat grav imaginea partidelor pro-europene, în special a Partidului Democrat (PDM), condus de Vlad Plahotniuc, care a acumulat cea mai mare influență și a fost asociat cu corupția și controlul oligarhic asupra instituțiilor statului.

În 2019, o alianță neobișnuită între Blocul ACUM (Maia Sandu și Andrei Năstase) și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), condus de Igor Dodon, a dus la pierderea puterii de către Plahotniuc. Deși alianța a fost de scurtă durată, ea a marcat totuși o resetare politică în Republica Moldova.

Maia Sandu, lidera Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), a câștigat alegerile prezidențiale din 2020, devenind prima femeie președinte a Republicii Moldova. În 2021, PAS a câștigat și alegerile parlamentare, obținând majoritatea și promovând o agendă pro-europeană ambițioasă, axată pe lupta împotriva corupției și reforma justiției.

Acest studiu urmărește cartografierea peisajului ideologic al Republicii Moldova, adoptând o abordare bidimensională – axa stânga-dreapta (din perspectivă economică) și axa conservator liberal (din perspectivă socio-culturală). În cadrul analizei vor fi examinate pozițiile adoptate de partidele politice, precum și preferințele alegătorilor, pentru a înțelege mai bine interacțiunile dintre aceștia și pentru a identifica eventualele lacune ideologice în reprezentarea politică.

Obiectivul prezentului raport este de a răspunde la următoarele întrebări esențiale:

1. Cum își percep alegătorii poziția față de problemele politice fundamentale?
2. Ce poziție adoptă principalele partide politice în raport cu problemele politice esențiale?
3. Care este gradul de similitudine și de diferență între pozițiile ideologice ale partidelor și cele ale alegătorilor?

Contextul politic actual al Republicii Moldova

Criza identitară a Moldovei reprezintă un factor semnificativ care contribuie la instabilitatea sa politică. Această criză profundă derivă din divizarea între două percepții contrastante ale identității naționale, care continuă să modeleze peisajul social și politic al țării. O parte considerabilă a populației se identifică clar ca „moldoveni” și privește cu nostalgie perioada sovietică, considerând că limba pe care o vorbesc este „moldovenească” și negând orice legătură culturală sau lingvistică cu România. Pe de altă parte, există un segment semnificativ de cetățeni care își afirmă identitatea românească, văd România ca al doilea stat al lor, dețin cetățenie română și se identifică cu cultura și limba română. Această divizare influențează profund traiectoria politică și geopolitică a Republicii Moldova, blocând adesea o viziune unitară asupra viitorului țării și menținând-o suspendată între Est și Vest.

În prezent, Republica Moldova traversează o tranziție politică marcată de provocări economice, tensiuni geopolitice și reforme interne. După alegerile parlamentare din 2021, Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) a obținut o majoritate semnificativă, permițând formarea unui guvern stabil pro-european. Aceasta a reprezentat o victorie importantă pentru forțele politice care pledează pentru integrarea europeană, transparență în guvernare și lupta împotriva corupției.

Deși PAS a dominat scena politică în ultimii trei ani, opoziția, formată în principal din partide de stânga și pro-ruse, precum Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) și Partidul ȘOR, prin diverse grupuri intermediare, rămân actori importanți, promovând relații mai strânse cu Rusia și Uniunea Eurasiatică. Tensiunile dintre aceste două blocuri politice reflectă divizarea geopolitică existentă în societatea moldovenească, unde o parte a electoratului susține integrarea în Uniunea Europeană, în timp ce cealaltă parte pledează pentru menținerea unor relații apropiate cu Rusia.

Pandemia de COVID-19 și războiul din Ucraina au avut un impact semnificativ asupra politicii interne. Pandemia a pus o presiune majoră asupra guvernului pentru gestionarea crizei sanitare și economice, în timp ce războiul din Ucraina a amplificat îngrijorările legate de securitatea națională și stabilitatea regională. Poziția Republicii Moldova, situată între UE și Rusia, este și mai complicată de relația delicată cu regiunea separatistă Transnistria, unde trupele ruse sunt staționate de mult timp.

Problemele economice generate de războiul din Ucraina și de pandemie au avut un impact profund asupra societății, alimentând un sentiment de anxietate socială. Tranziția de la piața eurasiatică la cea europeană a creat dificultăți semnificative, în special pentru agricultorii obișnuiți să opereze pe piețele tradiționale din spațiul estic. Această schimbare a lăsat în urmă o parte a societății, amplificând nemulțumirile sociale și sentimentele de frustrare.

Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări în diverse sectoare.

În sectorul justiției, corupția rămâne una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă Republica Moldova, în ciuda eforturilor depuse de guvernul PAS pentru a o combate. Cetățenii au așteptări ridicate în ceea ce privește reforma judiciară și sporirea transparenței în administrația publică.

Economia Moldovei este în continuare fragilă, cu un PIB relativ scăzut și un grad ridicat de dependență de remitențele din diaspora și de sprijinul extern. Guvernul încearcă să implementeze reforme economice pentru a stimula creșterea și a atrage investiții străine, dar se confruntă cu dificultăți legate de infrastructură deficitară și migrația forței de muncă.

Criza energetică a fost amplificată de războiul din Ucraina și a devenit un factor critic în politica internă, deoarece Republica Moldova depinde de gazul natural din Rusia, în special Regiunea transnistreană, unde economia este bazată pe gaz gratuit. Această criză plasează guvernul într-o situație dificilă, necesitând soluții rapide pentru asigurarea securității energetice a țării. Populația Republicii Moldova a resimțit creșteri semnificative ale prețurilor la energie după deconectarea de la sursele de energie de către Federația Rusă.

Războiul hibrid purtat de Rusia împotriva Republicii Moldova are efecte directe asupra dezvoltării politice a țării. Acțiunile Rusiei implică o gamă largă de tactici, inclusiv dezinformare, manipularea opiniei publice, presiuni economice și influențarea mediului politic. Aceste tactici vizează destabilizarea politică, divizarea societății și influențarea deciziilor strategice ale Moldovei.

Partidele politice proruse din Moldova joacă un rol semnificativ în această dinamică, susținând într-o anumită măsură acțiunile Rusiei și încercând să capitalizeze vulnerabilitățile existente în sistemul politic. Ele exploatează diviziunile sociale, tensiunile economice și nemulțumirile cetățenilor pentru a obține sprijin electoral și a promova o agendă favorabilă Moscovei. În multe cazuri, aceste partide folosesc narațiuni pro-ruse pentru a justifica orientarea lor politică și economică mai apropiată de Rusia, ceea ce poate submina eforturile Moldovei de integrare europeană.

Totodată, impactul războiului hibrid asupra Moldovei explică dificultățile în consolidarea democrației și a statului de drept. Provocările generate de actori pro-ruși, susținuți direct sau indirect de Moscova, subminează instituțiile statului și amplifică tensiunile sociale, contribuind astfel la o polarizare politică accentuată. Acest context vulnerabil expune Moldova influențelor externe și complică drumul său către o dezvoltare politică stabilă și integrarea în structurile occidentale.

Există diferențe semnificative între regiunile rurale și urbane, precum și între generațiile mai tinere, care sunt în general mai deschise față de integrarea europeană, și cele mai în vârstă, care tind să susțină o politică pro-rusă. Aceste diferențe influențează puternic scena politică, creând un mediu polarizat în care partidele încearcă să-și maximizeze influența asupra anumitor segmente ale electoratului.

Acest context politic complicat stă la baza studiului nostru, care își propune să analizeze modul în care partidele politice din Moldova se poziționează pe axa ideologică și în ce măsură preferințele alegătorilor sunt reprezentate în peisajul politic actual.

Metodologie Și Limitari

Metodologia de cercetare se bazează pe examinarea orientării ideologice a partidelor politice și pe analiza preferințelor alegătorilor din Republica Moldova, plasate pe un spectru bidimensional: stânga-dreapta (din perspectivă economică) și conservator-liberal (din perspectivă socio-culturală).

Instrumente utilizate

Cercetarea a folosit un chestionar pentru a studia diferite aspecte ale politicilor partidelor politice. Chestionarul a inclus o serie de afirmații politice, pe care respondenții le-au evaluat utilizând o scară Likert cu cinci niveluri (total de acord, de acord, indecis, în dezacord, total în dezacord). Afirmațiile au fost grupate în cinci domenii principale:

În ceea ce privește colectarea datelor, cercetarea a analizat cele mai active partide politice din Republica Moldova din ultimii ani, ceea ce a permis interviuarea acestora pe întreg spectrul ideologic. Partidele asociate cu structura ȘOR nu au fost luate în considerare deoarece nu urmează metodele clasice de atragere a alegătorilor și, în plus, multe dintre ele au fost deja interzise prin decizii ale justiției din Republica Moldova sau riscă să fie excluse din competiția electorală. Sondajul privind opinia cetățenilor a fost realizat la nivel național, cu sprijinul companiei CBS-Axa Research, respectând metodologia sociologică adecvată.

Etapele studiului

ETAPA 1: Elaborarea unui set de afirmații politice relevante pentru Republica Moldova.

ETAPA 2: Codificarea pozițiilor partidelor politice pe baza documentelor și declarațiilor acestora.

ETAPA 3: Intervievarea reprezentanților partidelor politice conform chestionarului.

ETAPA 4: Analiza datelor colectate prin sondajul realizat de CBS Research.

Metoda de conversie a datelor din sondaj: Intervalele utilizate pentru conversia procentelor în scoruri sunt următoarele:

- » **0-10% = 1** (Total în dezacord)
- » **11-20% = 2** (În dezacord)
- » **21-30% = 3** (Indecis)
- » **31-50% = 4** (De acord)
- » **Peste 51% = 5** (Total de acord)

Metodologiei de conversie (Scor mediu ponderat = $\sum(v_i \times p_i)$)

ETAPA 5: Interpretarea rezultatelor și formularea concluziilor privind proximitatea ideologică dintre partide și alegători.

Limitări

Cercetarea poate fi supusă unor limitări, precum:

- » **Biasul de răspuns:** Respondenții pot fi influențați de opinia publică sau de normele sociale, ceea ce poate afecta sinceritatea răspunsurilor lor.
- » **Reprezentativitatea eșantionului:** Deși s-au depus eforturi pentru a include un spectru larg de partide politice, este posibil ca nu toate vocile relevante să fi fost captate de sondaj.
- » **Complexitatea pozițiilor ideologice:** Pozițiile partidelor politice pot fi nuanțate, iar simplificarea acestora pe un spectru bidimensional ar putea să nu surprindă în întregime complexitatea peisajului politic din Republica Moldova.
- » **Timp limitat pentru colectarea datelor:** Evenimentele politice sau schimbările rapide ale opiniei publice pot influența rezultatele cercetării.

Aceste limitări vor fi luate în considerare în analiza și interpretarea concluziilor studiului.

1 O PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA ELECTORATULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA

» Harta culturală globală: Inglehart-Welzel

Harta culturală elaborată de Inglehart-Welzel evidențiază dinamica valorilor și culturii diferitelor țări, inclusiv a Republicii Moldova. Poziționarea Moldovei pe această hartă relevă atitudinile culturale dominante și prioritățile societății sale, împărțind țările de-a lungul a două axe esențiale:

1. **Axa tradiționalism vs. secularism:** Această axă indică măsura în care o societate este ancorată în valori religioase și tradiționale, în contrast cu o orientare mai seculară, în care predomină valorile raționaliste și secularismul.

2. Axa supraviețuire vs. auto-exprimare: Această axă reflectă dacă o societate pune accent pe nevoile de bază și securitate (supraviețuire) sau pe dezvoltarea personală, auto-exprimare și libertăți individuale.

Analiza poziționării Republicii Moldova arată că aceasta se încadrează în segmentul valorilor tradiționale. Acest lucru înseamnă că societatea moldovenească pune un accent semnificativ pe religie, familie, autoritate, precum și pe normele culturale și sociale. Aderența la valorile tradiționale este caracteristică societăților în care structurile ierarhice și autoritatea sunt respectate, iar religia joacă un rol important atât în viața socială, cât și în cea privată.

» Contextul Republicii Moldova

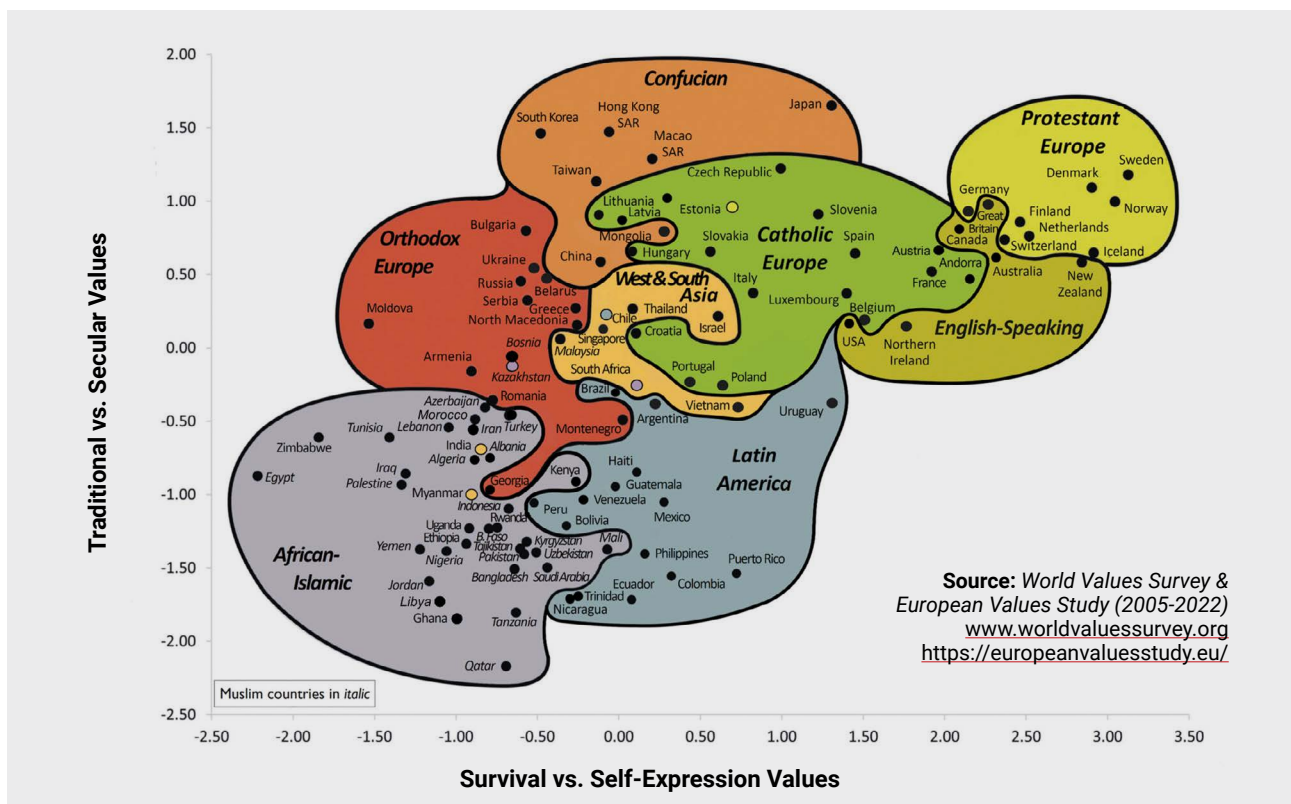
Creștinismul ortodox exercită o influență puternică asupra vieții sociale și culturale din Republica Moldova. De exemplu, practici religioase, inclusiv sărbătorile, ritualurile de familie și tradițiile, ocupă un loc central în societate. Biserica Ortodoxă rămâne o instituție cu o influență considerabilă în Moldova, comparabilă cu alte țări din „Europa Ortodoxă” (precum Federația Rusă, Ucraina și Serbia).

Familia reprezintă un pilon central al vieții sociale. Structurile familiale sunt adesea extinse și conservatoare, iar tinerii sunt educați în spiritul respectării normelor tradiționale privind căsătoria, rolurile de gen și comportamentul în societate.

Aceste valori tradiționale pot influența și politică, precum și legislația. De exemplu, reformele sociale referitoare la drepturile minorităților sau egalitatea de gen pot întâmpina rezistență din partea populației, datorită atașamentului față de tradiții și religie. Constituția Republicii Moldova, alin. (2) al Art. 48, stipulează că familia este formată dintr-un bărbat și o femeie, ceea ce împiedică recunoașterea legală a altor tipuri de relații.

Moldova este, de asemenea, poziționată foarte jos pe axa auto-exprimării, ceea ce indică o prioritate ridicată acordată valorilor de supraviețuire. Persoanele din acest context cultural sunt preocupate în primul rând de satisfacerea nevoilor de bază: securitate personală, bunăstare economică și stabilitate socială.

THE INGLEHART-WELZEL WORLD CULTURAL MAP 2023

» Moldova: Provocări economice și sociale

Republica Moldova a traversat perioade economice și sociale dificile, în special după prăbușirea Uniunii Sovietice. Ca urmare, securitatea economică reprezintă o preocupare majoră. Nivelul de trai scăzut, salariile mici și lipsa oportunităților economice pentru tineri au determinat mulți moldoveni să vadă migrația ca pe o soluție. În aceste condiții, cetățenii sunt mai puțin orientați către auto-exprimare sau dezvoltare personală și mai preocupați de securitatea financiară și stabilitatea locurilor de muncă. Sănătatea și siguranța fizică sunt priorități esențiale. Într-o societate axată pe supraviețuire, oamenii acordă mai puțină importanță libertăților individuale, concentrându-se mai degrabă pe nevoi imediate, precum sănătatea, locuința și asigurarea unui venit stabil.

» Poziționarea culturală în Europa Ortodoxă

Pe harta culturală, Republica Moldova este situată în mijlocul regiunii „Europa Ortodoxă”, indicând similitudini de valori cu alte țări est-europene și balcanice ortodoxe, precum Federația Rusă, Ucraina, Serbia, Belarus și Bulgaria. Aceste state împărtășesc trăsături istorice, culturale și religioase similare.

Așa cum se întâmplă și în țările vecine din Europa Ortodoxă, Moldova a fost profund influențată de moștenirea sa comunistă, care a lăsat urme adânci asupra percepției valorilor, dezvoltării economice și structurilor sociale. Similar, alte state din Europa Ortodoxă tind să adopte o abordare mai conservatoare față de modernizare, bazându-se într-o măsură mai mare pe tradiții și structuri ierarhice decât țările din Europa de Vest sau America de Nord.

» Provocările implementării reformelor sociale

Implementarea reformelor sociale în Republica Moldova poate întâmpina dificultăți din cauza legăturilor strânse ale societății cu valorile tradiționale. De exemplu, reformele referitoare la drepturile LGBTQ+ se confruntă cu o rezistență puternică într-o societate profund ancorată în tradițiile religioase și conservatorism.

Politicile economice ale Moldovei trebuie să se concentreze pe satisfacerea nevoilor esențiale ale cetățenilor. Oferirea de soluții economice care să combată sărăcia, șomajul și insecuritatea financiară ar trebui să fie o prioritate de top pentru guvern, mai ales în condițiile în care mulți cetățeni încă luptă pentru un trai decent.

Migrația este o problemă majoră în Moldova; lipsa oportunităților economice determină mulți tineri să părăsească țara în căutarea unui viitor mai bun. Acest fenomen amplifică preocupările legate de supraviețuire și securitate economică, reducând astfel interesul pentru valori precum auto-exprimarea sau îmbunătățirea calității vieții.

» Tranziția către modernizare

Republica Moldova este o societate aflată la intersecția dintre tradiționalism și nevoile de supraviețuire, întâmpinând dificultăți în procesul de tranziție către modernizare și dezvoltare socială. Valorile religioase, familia și normele culturale tradiționale sunt profund înrădăcinate, în timp ce preocupările economice și de securitate par să domine viața de zi cu zi. Acest context sugerează că, pentru a fi eficiente, reformele sociale și politice vor trebui să fie atent aliniate cu realitățile culturale și valorice existente.

1. O Privire De Ansamblu Asupra Electoratului Din Republica Moldova

1.1 Orientările ideologice ale alegătorilor în raport cu diverse domenii de politici publice

Moldovenii sunt poziționați la un nivel scăzut pe axa auto-exprimării, ceea ce indică faptul că valorile de supraviețuire sunt stabilite ca prioritate. Acest mecanism se reflectă în procesul de formulare a politicilor menite să îmbunătățească situația economică. Aproape o treime dintre moldoveni sunt fatalisti, crezând că schimbarea politicianilor care guvernează țara este singura modalitate de a-și îmbunătăți statutul economic, în timp ce doar 15% consideră că funcționarea corespunzătoare a legilor poate rezolva problemele economice.

DECLARAȚII ECONOMICE

Declarație	Total (%)	Scor (1-5)
Îmbunătățirea mecanismelor de funcționare a legislației	15%	1
Creșterea rolului statului în gestionarea economiei	5%	1
Oferirea de stimulente suplimentare pentru sectorul privat	4%	1
Atrage mai multe investiții străine	8%	1
Dezvoltarea întreprinderilor industriale	10%	1
Sprrijinirea micilor antreprenori în sectorul agricol	7%	1
Combaterea crimei în țară	7%	1
Schimbarea conducerii țării	30%	2

Sursa: Barometrul Opiniei Publice - <http://bop.ipp.md/en> - (08.2023)

Cetățenii Republicii Moldova au un nivel moderat de satisfacție față de performanțele sistemului de sănătate din țară.

În ciuda investițiilor rezonabile și modernizărilor infrastructurii sistemului de sănătate din ultimii ani, mulți moldoveni care accesează servicii medicale în țară se plâng de lipsa unor standarde internaționale care să permită evaluarea calității acestor servicii într-un mod diferit. În ceea ce privește asistența socială, 40% dintre cetățeni exprimă un nivel de satisfacție, iar doar 6% raportează un nivel ridicat de satisfacție. În contrast, 60% dintre moldoveni sunt fie parțial, fie total nemulțumiți de asistența socială oferită.

Nivel de satisfacție	Procent (%)	Scor (1-5)
Foarte satisfăcut	6%	1
Oarecum satisfăcut	34%	2
Nu prea satisfăcut	33%	2
Deloc satisfăcut	23%	2
Nu știu / Fără răspuns	4%	1

Sursa: Barometrul Opiniei Publice - <http://bop.ipp.md/en> - (08.2023)

Rezultatele sondajului sugerează o percepție negativă asupra mediului de afaceri din Republica Moldova, mulți cetățeni considerând că nu pot desfășura activități economice fără a întâmpina corupție. Doar 19% dintre respondenți sunt mulțumiți, ceea ce indică faptul că un segment mare al populației percepe corupția ca o problemă persistentă, afectând încrederea publică și inițiativele antreprenoriale locale. În plus, 60% dintre respondenți sunt nemulțumiți de sistemul actual.

Aceste opinii sunt susținute și de clasamentele internaționale referitoare la corupție și indicii ușurinței de a face afaceri. De exemplu, conform Transparency International, Moldova ocupă un loc relativ scăzut în Indicele Percepției Corupției (CPI), iar Banca Mondială clasifică țara cu un scor modest în raportul său „Doing Business”, punând accent pe domenii precum protecția investitorilor minoritari și aplicarea contractelor. Aceste aspecte subliniază necesitatea de a îmbunătăți transparența instituțională și de a întări măsurile anticorupție pentru a atrage și susține antreprenorii locali și străini în Moldova.

Indicele Percepției Corupției (CPI) al Transparency International evidențiază corupția persistentă în Moldova, în special în sectorul public. În 2023, Moldova a obținut un scor CPI care o plasează în jumătatea inferioară a țărilor din lume, indicând probleme semnificative legate de corupție și guvernare. În ciuda unor îmbunătățiri, încrederea publicului în măsurile anticorupție ale Moldovei rămâne scăzută, mulți cetățeni confruntându-se cu provocări birocratice și așteptări de plăți informale, mai ales în interacțiunile cu instituțiile statului. Această problemă a dus la percepția că mită este necesară pentru a naviga în afaceri sau în probleme legale în Moldova.

În continuarea analizei percepțiilor cetățenilor față de corupție și guvernare, sondajul a evaluat și satisfacția generală față de măsurile implementate în acest domeniu. Tabelul de mai jos reflectă evaluările cetățenilor privind satisfacția față de acțiunile autorităților în combaterea corupției și îmbunătățirea transparenței. Aproape două treimi dintre moldoveni sunt oarecum mulțumiți de eforturile anticorupție, dar doar 18% sunt foarte mulțumiți, ceea ce subliniază o percepție continuă de neîncredere față de măsurile adoptate.

Nivel de satisfacție	Procent (%)	Scor (1-5)
Foarte satisfăcut	18%	1
Oarecum satisfăcut	66%	4
Nu prea satisfăcut	15%	1
Deloc satisfăcut	1%	1
Nu știu / Fără răspuns	0	0

Source: Public Opinion Barometer - <http://bop.ipp.md/en> - (08.2023)

1.2 Preferințele alegătorilor pe baza declarațiilor personale

Ca parte a cercetării și în scopul de a înțelege mai bine punctele de vedere ideologice ale electoratului moldovean, a fost utilizat un sondaj realizat de CBS Research. Sistemul de evaluare folosește o scală Likert de 5 puncte pentru a măsura acordul alegătorilor cu diverse declarații. Scorul mediu per declarație a fost calculat pe baza răspunsurilor ponderate, indicând sentimentul general. Scorurile mari (4-5) reflectă un acord puternic, scorurile medii (3) semnifică indecizie, în timp ce scorurile mici (1-2) indică un dezacord puternic. Această metodă oferă o imagine clară a opiniei publice pe dimensiuni cheie, precum economia, sănătatea, educația, justiția, politică externă și problemele de mediu.

	Declarație	Scor mediu	Deviere față de Medie
Educație Sănătate	Privatizarea spitalelor va reduce costurile asistenței medicale	2.0	-1.28
	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat	4.3	0.102
	Asistența medicală ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea	4.2	0.92
	Ar trebui majorate fondurile pentru sănătate și educație, chiar dacă acest lucru duce la creșterea impozitelor.	3.5	0.22
	La toate nivelurile de învățământ de stat, educația ar trebui să fie gratuită.	4.4	1.12
	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală.	3.2	-0.07
	Educația despre religia ortodoxă ar trebui să fie obligatorie în toate liceele.	3.0	-0.28
Justiție	Pentru ca sistemul judiciar să devină mai independent, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini.	2.4	-0.88
	Judecătorii ar trebui să fie aleși de cetățeni prin vot popular.	3.4	0.12
	Toate cauzele penale ar trebui să fie judecate de juriu.	3.2	-0.80
	Drogurile ușoare ar trebui legalizate	1.8	-1.4
	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe.	4.0	0.72
Politică externă și securitate	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea.	4.1	0.82
	Moldova ar trebui să mențină o direcție pro-occidentală, chiar dacă se deteriorează relațiile cu Rusia.	3.0	-0.28
	Regiunea transnistreană trebuie integrată cu statut special.	2.6	-0.68
	Pentru a-și asigura securitatea, Republica Moldova trebuie să adere la NATO	2.3	-0.98
	Republica Moldova trebuie să adere la UE	3.3	0.02
	Republica Moldova trebuie să se unească cu România.	2.3	-0.98
	Serviciul militar obligatoriu ar trebui eliminat.	2.7	-0.58
Social ecologie	Cotele obligatorii pe categorie de gen pe listele electorale sunt o soluție pentru o mai bună reprezentare.	2.6	-0.68
	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă	4.0	0.72
	Instituțiile religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, nu ar trebui să primească finanțare de la stat	3.1	-0.18
	Comaniile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare	4.0	0.72
	Zonele populate de minorități etnice, ar trebui să primească servicii de stat în propria lor limbă.	3.2	-0.08
Economie	Pentru a proteja produsele locale împotriva concurenței, guvernul ar trebui să introducă restricții la import.	3.5	0.22
	Oamenii bogați ar trebui să plătească impozite mai mari.	3.6	0.32
	Vârsta de pensionare ar trebui mărită.	1.5	3,5
	Finanțarea de stat pentru agricultură ar trebui majorată.	4.2	0.92
	Ar trebui să fie ilegal să plătești un salariu sub nivelul de subzistență.	3.5	0.22
	Statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean.	4.5	1.22
Scorul mediu general			3.28

Constituența din Republica Moldova prezintă o combinație complexă de opinii economice, sociale și culturale, reflectând caracteristicile unice ale unei societăți aflate la răscruce între influențele tradiționale, amintirile din perioada sovietică și aspirațiile moderne.

În ceea ce privește chestiunile economice, alegătorii moldoveni se înclină puternic spre stânga, susținând implicarea activă a statului în reglementarea prețurilor și asigurarea drepturilor sociale. Declarația „Statul ar trebui să reglementeze prețurile medicamentelor” a primit un scor mediu de 4.3, indicând un sprijin semnificativ pentru intervenția statului. În mod similar, declarația „Ar trebui să fie ilegal să se plătească salarii sub nivelul de subzistență” a obținut un scor de 3.5, subliniind îngrijorările legate de justiția socială și condițiile de muncă decente. Aceste rezultate reflectă încrederea puternică în stat ca principal garant al bunăstării cetățenilor, în special în ceea ce privește accesul la resurse esențiale.

În domeniile sănătății și educației, electoratul manifestă o preferință clară pentru accesul universal și gratuit. Declarația „Educația ar trebui să fie gratuită la toate nivelurile” a primit un scor mediu de 4.4, în timp ce „Sănătatea ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea” a obținut un scor de 4.2. Aceste rezultate reflectă un consens larg în favoarea finanțării publice a acestor servicii fundamentale, ilustrând faptul că moldovenii consideră sănătatea și educația drept drepturi fundamentale.

În ceea ce privește politică externă și securitatea, moldovenii tind să favorizeze o abordare precaută. Declarația „Republica Moldova ar trebui să-și păstreze neutralitatea” a obținut un scor mediu de 4.1, arătând un sprijin puternic pentru evitarea implicării în conflictul din Ucraina și în alte conflicte armate. Cu toate acestea, această poziție față de neutralitate este puternic influențată de narațiunile promovate de agenții Federației Ruse. Pe de altă parte, declarația „Republica Moldova ar trebui să adere la UE” a obținut un scor de 3.3, indicând un sprijin moderat pentru integrarea europeană. Este demn de menționat că referendumul pentru aderarea la UE a avut succes în mare parte datorită voturilor diasporei, în timp ce acest studiu se concentrează pe datele colectate în interiorul Moldovei. Mai mult, Federația Rusă asociază adesea integrarea Moldovei în UE cu riscul unui conflict armat, în discursul său public.

Pe problemele judiciare, electoratul adoptă o poziție conservatoare, susținând măsuri stricte împotriva crimei, dar rămânând sceptic față de reformele care implică actori străini.

Acest scepticism provine, parțial, din provocările întâmpinate în procesul de reformă a sistemului judiciar, inclusiv dificultățile comisiei de evaluare. Declarația „Pedeapsa ar trebui să fie înăspriată pentru a reduce criminalitatea” a obținut un scor de 4.0, reflectând o abordare conservatoare și îngrijorări legate de siguranța publică. Cu toate acestea, propunerea de a înlocui judecătorii locali cu cei străini, exprimată în declarația „Pentru a face justiția mai independentă, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini”, a primit un scor scăzut de 2.4, semnalând o rezistență față de reformele impuse din exterior.

Pe teme sociale și de mediu, moldovenii susțin măsuri clare de protecție a mediului și politici protecționiste. Declarația „Companiile care poluează mediul ar trebui să plătească taxe suplimentare” a obținut un scor de 4.0, subliniind o conștientizare tot mai mare a preocupărilor legate de mediu. În mod similar, declarația „Vânzarea terenurilor către străini ar trebui interzisă”, care a obținut și ea un scor de 4.0, reflectă preocupări puternice legate de agricultură. Vânzarea de terenuri a fost un subiect de campanie pentru partidele pro-ruse. Fiind o țară agricolă și predominant rurală, Moldova poartă temeri istorice, inclusiv cele legate de exproprierea proprietarilor de pământ de către autoritățile sovietice.

Acest profil prezintă un electorat care pune preț pe securitatea socială și economică, favorizează o politică externă precaută și menține legături puternice cu moștenirile istorice și culturale, în timp ce îmbrățișează politici progresive în domeniile educației, sănătății și protecției mediului.

Direcția Ideologică	Declarație	Scor mediu	Deviere față de Medie	Dimensiune
Economic stânga	Participarea în sistemul cumulativ de pensii ar trebui să fie voluntară	4.5	1.22	Economie
Economic Stânga	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat.	4.3	1.02	Economie
Economic Stânga	Ar trebui să fie ilegal să plătești un salariu sub nivelul de subzistență.	3.5	0.22	Economie
Conservatorism politic	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea	4.1	0.82	Politica externă
Liberalism politic	Republica Moldova trebuie să adere la UE	3.3	0.02	Politica externă
Economic Stânga	Spitalele publice ar trebui să fie privatizate	2.0	-1.28	Sănătate
Conservatorism Socio-cultural	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe.	4.0	0.72	Justiție
Conservatorism Socio-cultural	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă	4.0	0.72	Justiție
Conservatorism Socio-cultural	Comaniile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare	4.0	0.72	Probleme sociale și de mediu
Liberalism Socio-cultural	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală.	3.2	-0.07	Educație

Profilul General al Electoratului Moldovean

Stânga economică puternică: Alegătorii susțin reglementarea economică și protecția socială, fiind evidențiate prin susținerea reglementării prețurilor medicamentelor (4.3) și interzicerea salariilor sub nivelul de subzistență (3.5).

Neutralitate în politică externă: Neutralitatea militară (4.1) este considerată o modalitate de a menține stabilitatea, deși există o deschidere moderată față de integrarea în UE (3.3).

Conservatorism judiciar: Se susțin pedepse mai severe pentru criminalitate (4.0), dar reformele radicale, cum ar fi înlocuirea judecătorilor locali cu cei străini (2.4), sunt privite cu scepticism.

Prioritizarea sănătății și educației: Moldovenii consideră aceste domenii esențiale, cu scoruri mari pentru educația gratuită (4.4) și sănătatea universală (4.2).

Preocupare pentru mediu și suveranitate: Taxele suplimentare pentru poluatori (4.0) și interzicerea vânzării terenurilor către străini (4.0) reflectă valori ecologice liberale.

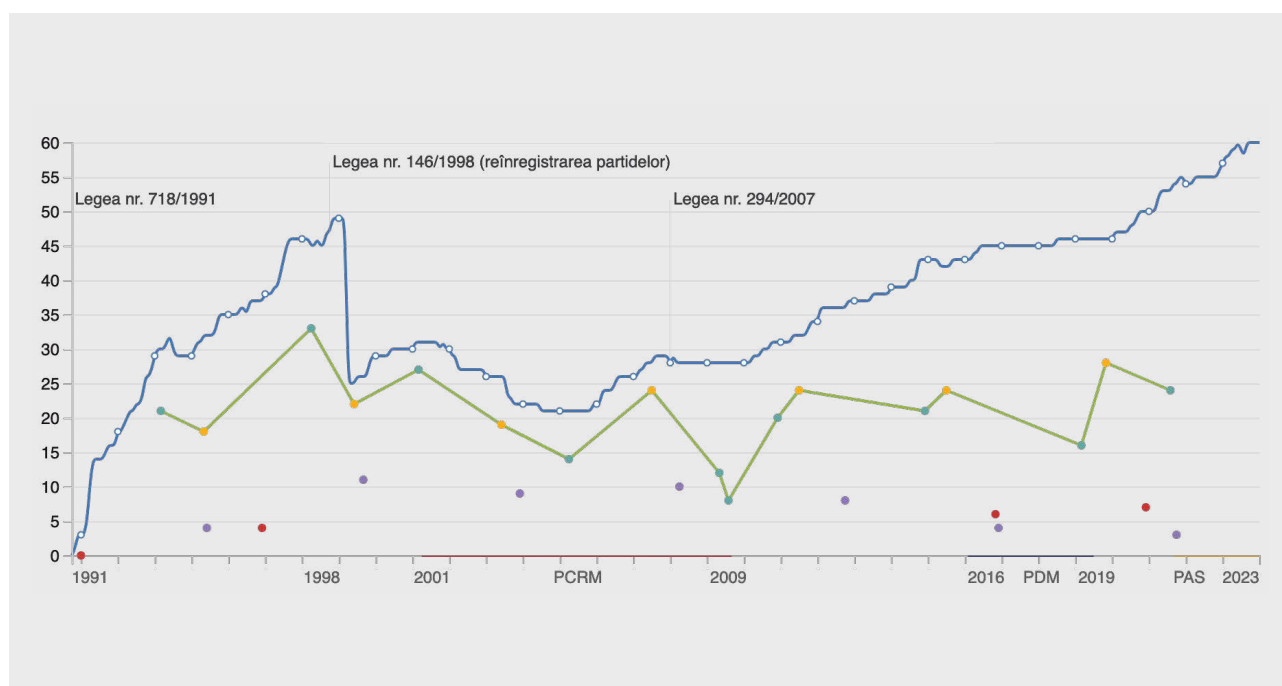
Profilul prezintă un electorat moldovean echilibrat care prioritizează securitatea economică și socială, evitând schimbările radicale, înclinându-se mai degrabă spre stabilitate și soluții moderate caracteristice societăților conservatoare tradiționale.

2. Peisajul Politic Din Moldova: Partide, Ideologii Și Politici

Republica Moldova are o istorie îndelungată de participare și multipartitism în lupta politică democratică. De la obținerea independenței acum 33 de ani, autoritățile din Republica Moldova au înregistrat aproximativ 120 de partide. În prezent, există 64 de formațiuni politice care activează în conformitate cu Legea privind Partidele Politice.

Acest grafic ilustrează dinamica înregistrării partidelor și participarea acestora la alegeri în Republica Moldova.

EVOLUȚIA PARTIDELOR POLITICE DIN REPUBLICA MOLDOVA (1991-2023)

Au fost selectate pentru studiul partidelor politice din Republica Moldova 18 partide relevante, pe baza prezenței lor în sondajele de opinie și a participării în ultimele trei campanii electorale, ceea ce le conferă un statut activ și semnificativ pentru analiză. Partidele afiliate grupului Șor au fost excluse din această cercetare, întrucât folosesc tactici de corupere a alegătorilor, distorsionând astfel o reprezentare autentică a preferințelor electoratului. Mai mult, aceste partide sunt adesea eliminate din competițiile electorale din cauza afilierii lor cu grupul Șor și a implicării în războiul hibrid orchestrat de Federația Rusă în Republica Moldova.

#	Liderul Partidului	Numele Partidului	Logo
1	Anatolie PROHNIȚHI	Partidul Verde Ecologist (PVE)	
2	Vasile COSTIUC	Partidul Politic Democrația Acasă (PPDA)	
3	Vladimir VORONIN	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM)	
4	Igor DODON	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM)	
5	Igor GROSU	Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS)	
6	Tudor ULIANOVSKI	Partidul Social Democrat European (PSDE)	
7	Dinu PLÎNGĂU	Partidul Politic Platforma Demnitate și Adevăr (PPDA)	
8	Renato USATÎI	Partidul Nostru (PN)	
9	Ion CHICU	Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM)	
10	Ștefan URÎTU	Partidul Politic Voința Poporului	
11	Egor KRESTIANINOV	Partidul Acțiunii Comune – Congresul Civil (PAC-CC)	
12	Ștefan GLIGOR	Partidul Schimbării” (PS)	
13	Igor MUNTEANU	Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB)	
14	Ion CEBAN	Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” (MAN)	
15	Dragoș GALBUR	Partidul Național Moldovenesc (PNM)	
16	Alexandru BUJOREAN, Constantin COJOCARI	Liga Orașelor și Comunelor (LOC)	
17	Eugeniu NICHIFORCIUC	Mișcarea Respect Moldova (MRM)	
18	Mihai GHIMPU	Partidul Liberal (PL)	

Schimbările frecvente în peisajul partidelor politice din Republica Moldova și dinamica apariției și dispariției acestora sunt indicatori ai unei democrații active și în evoluție. Acest multipartidism vibrant permite cetățenilor să aleagă dintr-o varietate largă de partide care reflectă un spectru divers de opinii și interese, ceea ce demonstrează capacitatea sistemului de a se adapta și de a răspunde diferitelor voci și cerințe ale societății.

Multipartidismul în Republica Moldova poate fi considerat un succes, întrucât oferă cetățenilor posibilitatea de a se identifica și de a susține partidele care reprezintă cel mai bine viziunile și aspirațiile lor. Aceasta este o trăsătură esențială a unei democrații funcționale, unde diversitatea de opinii contribuie la un dialog politic sănătos și la luarea de decizii echilibrate.

Totuși, parcursul democratic al țării a fost testat de tentativele unor forțe politice, cum ar fi PCRM sub liderul Vladimir Voronin și PDM sub Vlad Plahotniuc, de a submina principiile democratice și de a instaura un regim autoritar. În ciuda acestor presiuni, protestele masive ale cetățenilor au avut un rol crucial în contracararea acestor tendințe și în promovarea schimbărilor la nivelul guvernării. Aceste manifestări ale voinței populare nu doar că au dus la schimbări importante în structura puterii, dar au și întărit practica democratică, confirmând angajamentul societății moldovenești pentru păstrarea valorilor democratice.

Deși electoratul din Republica Moldova manifestă orientări conservatoare, a reușit să contracareze încercările de instaurare a unui regim autoritar de către lideri precum Vlad Plahotniuc sau Vladimir Voronin. Protestele și mișcările civice din Republica Moldova au arătat că populația este conștientă de importanța menținerii unui cadru democratic și a respingerii oricăror forme de consolidare autoritară. Această determinare a ajutat la evitarea unor regrese politice și a consolidat practica democratică, chiar în fața unor provocări semnificative.

Astfel, comportamentul electoral și activismul cetățenesc în Moldova reflectă o combinație de tradiționalism și deschidere către principiile democratice fundamentale, demonstrând că conservatorismul nu exclude automat suportul pentru democrație. Aceasta arată că Moldova este un exemplu de cum valorile conservatoare pot conviețui cu un angajament puternic pentru democrație și pentru drepturile civile, oferind lecții valoroase despre complexitatea peisajului politic și social.

2.1 Diferențele ideologice dintre principalele partide politice

ECOMONIE:

	Întrebare	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
	Questions	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM
Economie	Pentru a proteja produsele locale împotriva concurenței, guvernul ar trebui să introducă restricții la import		2	-2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	-2	1	1	2	1
	Oamenii bogați ar trebui să plătească impozite mai mari		2	0	1	2	0	1	0	0	1	2	1	2	1	0	1	2	2	2
	Vârsta de pensionare ar trebui mărită		-2	-1	-1	0	0	-1	0	2	1	-2	-1	1	-1	-2	-2	-2	-2	-2
	Finanțarea de stat pentru agricultură ar trebui majorată		2	0	1	0	0	2	2	-1	1	2	1	0	1	0	1	0	2	1
	Ar trebui să fie ilegal să plătești un salariu sub nivelul de subsistență		2	2	1	2	0	-1	2	0	1	2	1	1	2	-2	2	2	1	1
	Statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean		-2	1	-1	0	2	1	2	-1	0	2	1	1	2	-2	1	2	-1	-1

Acest grafic radar arată răspunsurile diferitelor partide politice la un set de întrebări legate de politica economică. Fiecare vârf al graficului reprezintă un subiect specific, iar lungimea liniei de la centru la acest vârf indică gradul în care partidul este de acord sau nu cu acea declarație, codificat de la -2 (total dezacord) la +2 (total acord). Culoarele diferite reprezintă partide politice diferite, permițându-vă să vizualizați rapid diferențele dintre pozițiile partidelor pe diverse subiecte economice.

Pe baza graficului radar și a informațiilor furnizate, să detaliem mai specific care partide pot fi considerate mai socialiste sau mai economice liberale.

Partide cu tendințe socialiste

Partidele care arată un sprijin puternic pentru politici care implică un rol mai mare al statului în economie, cum ar fi creșterea finanțării pentru agricultură, creșterea taxării celor bogați și garantarea unui salariu minim de subzistență:

1. **PSRM (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova)** - Acest partid arată un sprijin puternic pentru locuri de muncă garantate de stat și creșterea finanțării pentru agricultură, reflectând o orientare socialistă.
2. **Partidul Social Democrat European** - De asemenea, arată sprijin pentru politici de intervenție a statului în economie, inclusiv sprijin pentru subvenții și un salariu minim garantat.
3. **Partidul Verde Ecologist și Voința Poporului** - Aceste partide arată un sprijin puternic pentru creșterea taxării celor bogați și susținerea unui salariu minim de subzistență, indicând o abordare socialistă.

Partide cu tendințe economice liberale

Partidele care tind să sprijine o intervenție mai mică a statului în economie și favorizează piețele libere și minimizarea restricțiilor economice:

1. **Partidul Național Moldovenesc** - Arată o mai mare reticență față de susținerea intervenției statului în economie, cum ar fi finanțarea statului pentru agricultură și garantarea locurilor de muncă, indicând o orientare mai liberală.
2. **Partidul Schimbării** - Poziționarea acestui partid pe anumite întrebări sugerează o abordare mai moderată sau mixtă, cu unele elemente care ar putea fi interpretate ca fiind mai liberale, cum ar fi opoziția față de creșterea vârstei de pensionare și sprijinul moderat pentru restricțiile la importuri.

Divergențe notabile: PDCM - Afișează o abordare mixtă, cu sprijin pentru creșterea taxării celor bogați, dar și dezacord față de unele politici directe de intervenție a statului, indicând o poziție economică mai centristă sau pragmatică.

Pe baza analizei graficelor radar se poate concluziona că partidele moldovenești afișează o tendință generală mai degrabă spre politici socialiste, decât liberalism economic. Acest lucru se observă în sprijinul extins pentru diverse forme de intervenție a statului în economie, cum ar fi: Sprijin pentru politicile de protecție socială, inclusiv taxarea progresivă a celor bogați și garantarea unui salariu minim de subzistență, care sunt caracteristice statelor cu orientare socialistă.

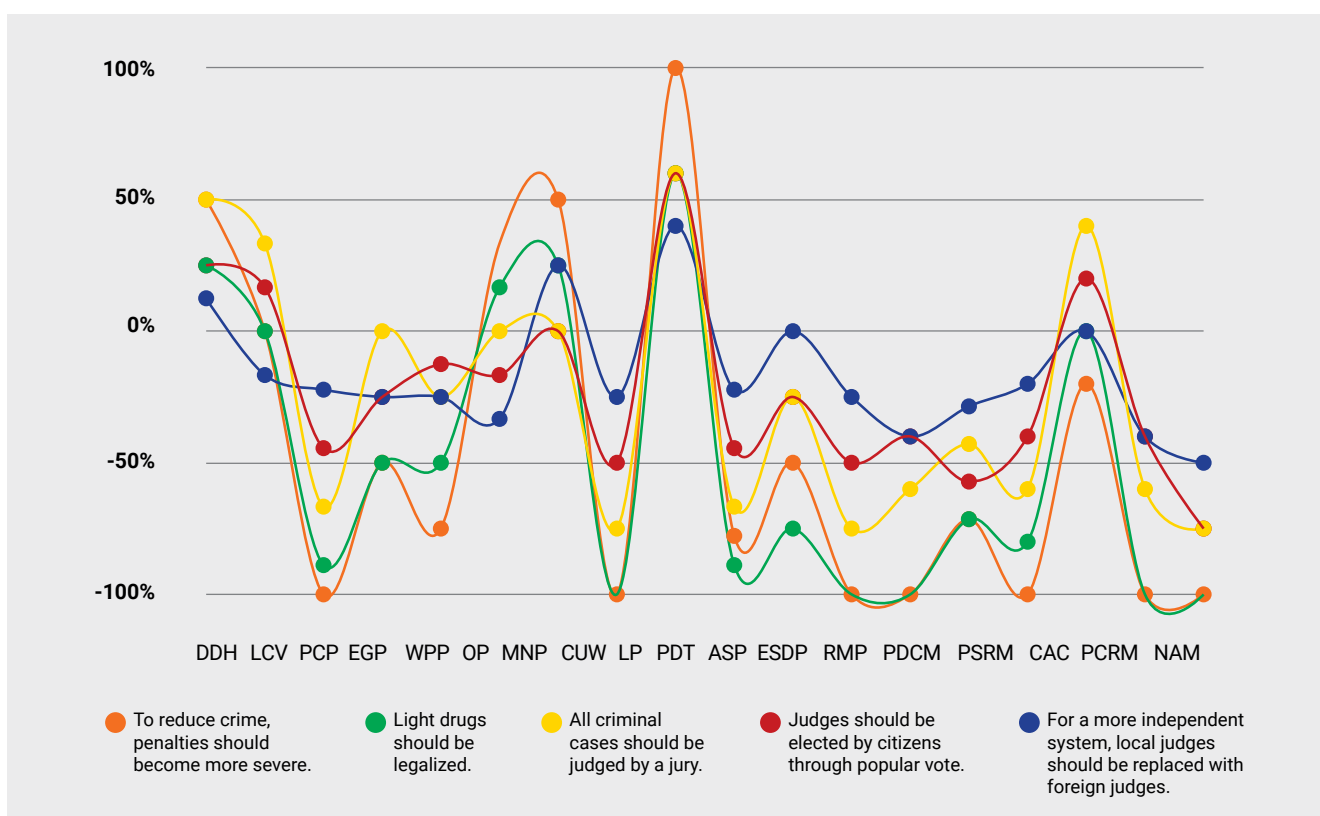
Preferința pentru subvențiile guvernamentale, în special în agricultură, și pentru garantarea locurilor de muncă, reflectă o tendință spre statul bunăstării și un rol activ al guvernului în gestionarea economiei și asigurarea bunăstării cetățenilor. Abordările protecționiste, cum ar fi favorizarea restricțiilor la importuri pentru a proteja producția locală, sugerează o rezistență față de piața liberă nesupusă reglementărilor și o preocupare pentru conservarea industriei interne.

Deși există variații între partide și unii actori politici pot adopta o abordare mai centristă sau moderat liberală pe anumite teme, dominația tendințelor socialiste este evidentă. Această orientare este în concordanță cu preferințele electoratului pentru politici care promit stabilitate economică și suport social, în contextul incertitudinilor economice și provocărilor sociale cu care se confruntă Republica Moldova.

JUSTIȚIE

	Întrebare	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN	
	Question	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM	
Justiție	Pentru ca sistemul judiciar să devină mai independent, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini		1	-1	-2	-1	-2	-2	2	-2	2	-2	0	-2	-2	-2	-2	0	-2	-2	
	Judecătorii ar trebui să fie aleși de cetățeni prin vot popular		1	2	-2	0	1	1	-2	-2	1	-2	-1	-2	0	-2	-2	1	0	-1	
	Toate cauzele penale ar trebui să fie judecate de juriu		2	1	-2	1	-1	1	0	-2	0	-2	0	-2	-1	1	-2	1	-1	0	
	Droguri ușoare ar trebui să fie legalizate		-2	-2	-2	-2	-2	1	2	-2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-1
	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe		2	0	-1	0	-2	1	2	0	2	1	1	0	0	0	-2	-1	0	0	

Pe baza analizei răspunsurilor partidelor la întrebările referitoare la justiție, un studiu tehnic poate identifica clar tendințele partidelor politice spre orientările de dreapta sau de stânga. Este important de subliniat că partidele care manifestă o abordare conservatoare în acest domeniu sunt adesea clasificate ca fiind de dreapta. Acestea tind să susțină pedepse mai aspre și să se opună reformelor majore în sistemul judiciar.

În contrast, partidele care promovează politici progresiste, susținând reforme judiciare incluzive și pedepse mai moderate, sunt considerate a fi de stânga. Această distincție ajută la înțelegerea mai clară a peisajului politic și a poziționărilor ideologice ale partidelor în cadrul sistemului judiciar.

Partide de Dreapta (conservatoare):

Partidele de dreapta tind să susțină pedepse mai severe, sunt reticente față de reformele care ar putea reduce controlul statului asupra sistemului judiciar și se opun legalizării drogurilor ușoare.

Partidele de dreapta, cum ar fi Partidul pentru Dezvoltarea și Consolidarea Moldovei (PDCM) și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), tind să susțină pedepse mai severe, sunt reticente față de reformele care ar putea reduce controlul statului asupra sistemului judiciar și se opun legalizării drogurilor ușoare. Aceste partide sunt, de asemenea, împotriva înlocuirii judecătorilor locali cu străini și, în general, preferă metode mai tradiționale și controlate de guvernare. Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) exemplifică și el o abordare conservatoare, având poziții similare în privința pedepselor severe, opoziția față de legalizarea drogurilor ușoare și o preferință clară pentru menținerea structurilor judiciare existente fără implicarea judecătorilor străini sau aleși prin vot popular.

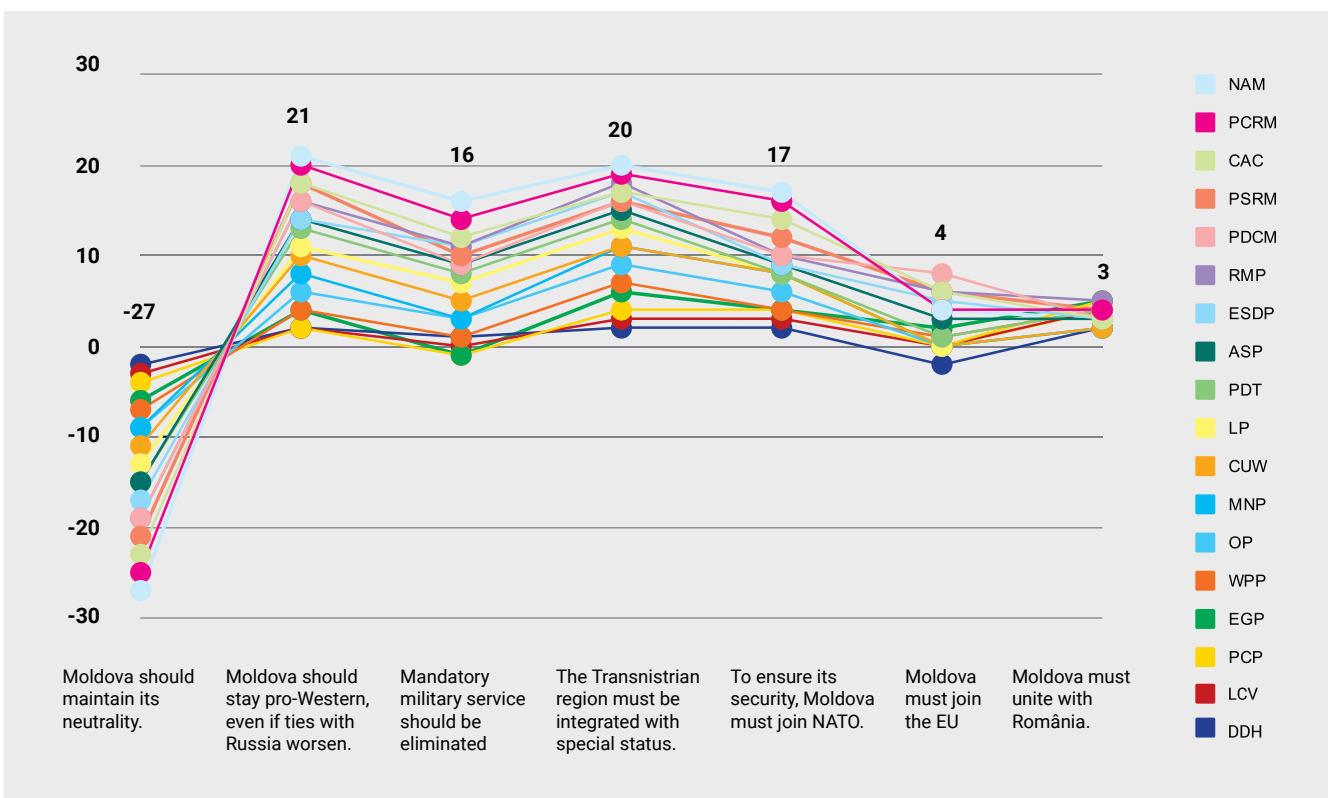
Partide de Stânga (Progresiste):

Partidele de stânga sunt mai deschise reformelor în justiție, favorizând metode mai incluzive și progresive și fiind mai puțin înclinate să susțină pedepse dure.

- **Partidul Verde Ecologist:** Arată deschidere față de reforme, susținând alegerea judecătorilor de către cetățeni prin vot popular și având o viziune mai moderată asupra pedepselor.
- **Partidul Schimbării:** Este reticent față de înăsprirea pedepselor dar se opune ideii de a face ca cazurile penale să fie judecate exclusiv de un juriu, indicând o preferință pentru abordări mai echilibrate și posibil mai incluzive.
- **Partidului Acțiunii Comune - Congresul Civic:** De asemenea, prezintă tendințe progresiste, evidențiate de sprijinul pentru alegerea judecătorilor prin vot popular și răspunsuri moderate la alte întrebări, indicând o înclinație spre abordări mai deschise și mai puțin punitiviste.

SECURITATE / RELAȚII INTERNAȚIONALE

	Întrebările	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN	
	Question	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM	
Securitate și Relații internaționale	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea		-2	-2	-1	-2	-2	-1	-2	-2	0	0	0	1	1	2	2	2	-2	1	
	Moldova ar trebui să mențină o direcție pro-occidentală, chiar dacă se deteriorează relațiile cu Rusia		2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	0	-2	0	-2	0	
	Serviciul militar obligatoriu ar trebui eliminat		-2	-1	0	2	2	2	0	2	0	-2	0	-2	0	-2	-2	-1	-1	1	
	Regiunea transnistreană trebuie integrată cu statut special		-2	1	-2	-2	-1	1	1	0	0	2	0	2	0	2	1	2	2	2	
	Pentru a-și asigura securitatea, Republica Moldova trebuie să adere la NATO		2	2	1	2	2	-2	2	2	0	2	2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-2	
	Republica Moldova trebuie să adere la UE		2	2	2	2	2	-1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	0	2	-2	2
	Republica Moldova trebuie să se unească cu România		2	2	2	2	2	-2	2	-1	-2	-1	2	0	-2	-2	-2	-2	-1	-2	

Partidele politice din Moldova sunt, în general, pro-occidentale mai degrabă decât pro-ruse, deși unele dintre ele încearcă să mențină neutralitatea.

Analiza Orientărilor Geopolitice – Partidele politice din Moldova afișează un spectru larg de orientări în politică externă, care variază de la pro-occidentale la pro-estice și centristice:

- » Pro-Occident (Pro-UE, Pro-NATO): Un număr semnificativ de partide, inclusiv Partidul Liberal, Partidul Național Moldovenesc, Partidul Schimbării, Partidul Verde Ecologist și PPDA, arată un sprijin puternic pentru aderarea la UE și NATO. Aceste partide favorizează o orientare pro-occidentală, chiar și în contextul unor posibile deteriorări ale relațiilor cu Rusia. Ele susțin, de asemenea, ideea eliminării serviciului militar obligatoriu, sugerând o aliniere cu politicile și practicile europene.

- » Moderate Pro-Occident: Partidului Acțiunii Comune - Congresul Civic și Partidul Social Democrat European arată un sprijin moderat pentru o orientare pro-occidentală și integrarea europeană, indicând o deschidere față de Occident, dar cu o abordare mai precaută sau nuanțată.

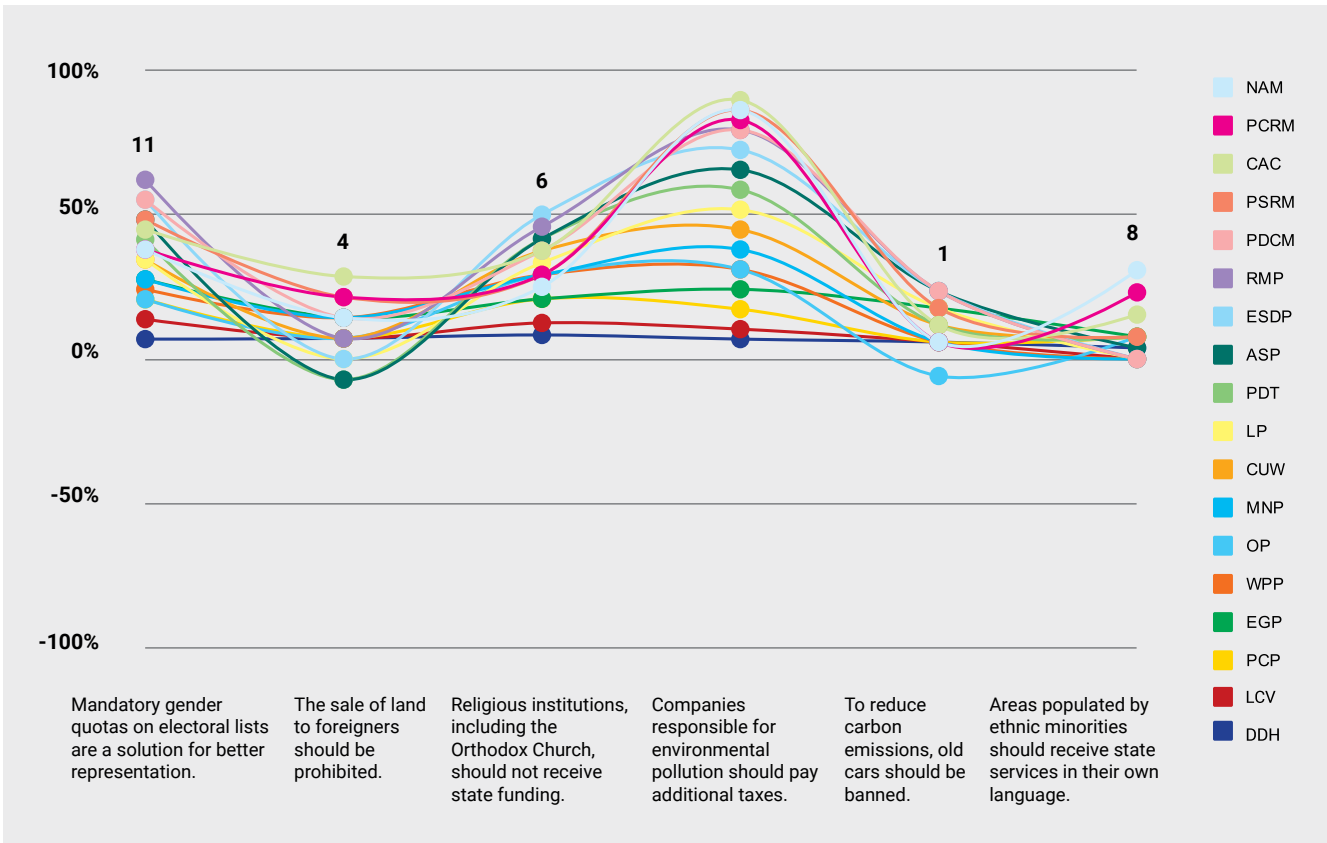
- » Pro-Est (Mai conservatoare sau pro-ruse): PSRM și PCRM preferă să mențină neutralitatea și sunt reticente în a adera la structuri occidentale, indicând o posibilă preferință pentru consolidarea legăturilor cu Rusia sau o politică externă mai echilibrată.

- » Centrist/Neutral: Mișcarea Respect Moldova, Voința Poporului, prezintă răspunsuri mixte sau echilibrate, susținând uneori politici pro-occidentale, dar fără un angajament ferm în această direcție.

În contextul actual, partidele politice din Moldova demonstrează o diversitate de orientări geopolitice. Există o predominanță a partidelor cu orientări pro-occidentale care susțin integrarea europeană și atlantică. Totuși, există și o prezență semnificativă a partidelor cu viziuni centristice sau neutre, care preferă o abordare echilibrată sau nuanțată a politicii externe. Partidele cu tendințe pro-estice sunt mai puține la număr, dar joacă un rol important în modelarea dialogului și deciziilor geopolitice ale țării. Diversitatea politică din Republica Moldova reflectă tendințele conservatoare ale partidelor pro-ruse și orientările progresiste ale partidelor pro-europene sau pro-occidentale. Din perspectiva științelor politice, partidele care favorizează integrarea europeană sunt adesea considerate de stânga, în timp ce cele care păstrează o orientare pro-rusă sunt văzute ca fiind de dreapta. Această clasificare a fost influențată și modelată de dinamica politică a anilor '90, o perioadă în care Republica Moldova își reconfigura identitatea națională și relațiile externe, distanțându-se de moștenirea sovietică.

SOCIAL & ECOLOGIC

	Întrebările în	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
	Question	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM
Social ecologie	Cotele obligatorii pe categorii de gen pe listele electorale sunt o soluție pentru o mai bună reprezentare.		2	2	2	2	-1	-1	2	2	0	2	2	2	2	-2	-2	-1	-2	0
	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă		2	0	0	2	0	-2	2	-2	-2	-2	0	2	2	2	2	2	-2	-2
	Instituțiile religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, nu ar trebui să primească finanțare de la stat		2	1	2	0	2	0	0	2	-1	2	0	2	-1	-2	-2	2	-2	-1
	Companiile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare		2	1	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	0	2	1	-2	1
	Pentru a reduce emisiile de carbon, mașinile vechi ar trebui interzise		1	0	0	2	-2	-2	2	1	1	-1	2	0	0	0	-1	-1	-1	0
	Zonele populate de minorități etnice, ar trebui să primească servicii de stat în propria lor limbă		1	-1	2	0	-2	2	-2	2	-2	2	-1	-1	0	0	2	2	2	2

Mandatory gender quotas on electoral lists are a solution for better representation.

The sale of land to foreigners should be prohibited.

Religious institutions, including the Orthodox Church, should not receive state funding.

Companies responsible for environmental pollution should pay additional taxes.

To reduce carbon emissions, old cars should be banned.

Areas populated by ethnic minorities should receive state services in their own language.

Pe baza răspunsurilor din tabel la întrebările privind diverse probleme sociale și de mediu, cercetarea poate determina orientările politice ale partidelor din Moldova ca fiind mai spre stânga. Aceste orientări sunt deduse din modul în care partidele răspund la probleme legate de egalitatea de gen, protecția mediului și politicile sociale.

Partide de Stânga

Partidele de stânga promovează în general egalitatea, susțin măsuri de protecție a mediului și pledează pentru diversitatea culturală și lingvistică.

- » Partidul Verde Ecologist: Susține constant cotele de gen, protecția mediului prin taxe suplimentare pentru poluatori și servicii pentru minorități în limba lor, indicând o orientare clară spre stânga.

- » Partidul Schimbării și Partidul Liberal: Susțin cu tărie cele mai multe măsuri progresive, inclusiv egalitatea de gen și politicile ecologice, reflectând valori de stânga.

Partide de Dreapta

Partidele de dreapta tind să pună accent pe tradiție, proprietatea privată și sunt mai conservatoare în privința schimbărilor sociale și ecologice.

- » Partidul Social Democrat European” (PSDE) și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM): În general, aceste partide arată o reticență sau opoziție față de cotele de gen, integrarea culturală și reglementările stricte de mediu, sugerând o înclinație către politici conservatoare.

- » Partidul Național Moldovenesc: Se opune ferm vânzării terenurilor către străini și prezintă variabilitate pe alte subiecte, indicând o poziție de dreapta cu accent pe suveranitatea națională și conservatorism.

Partide Centristice

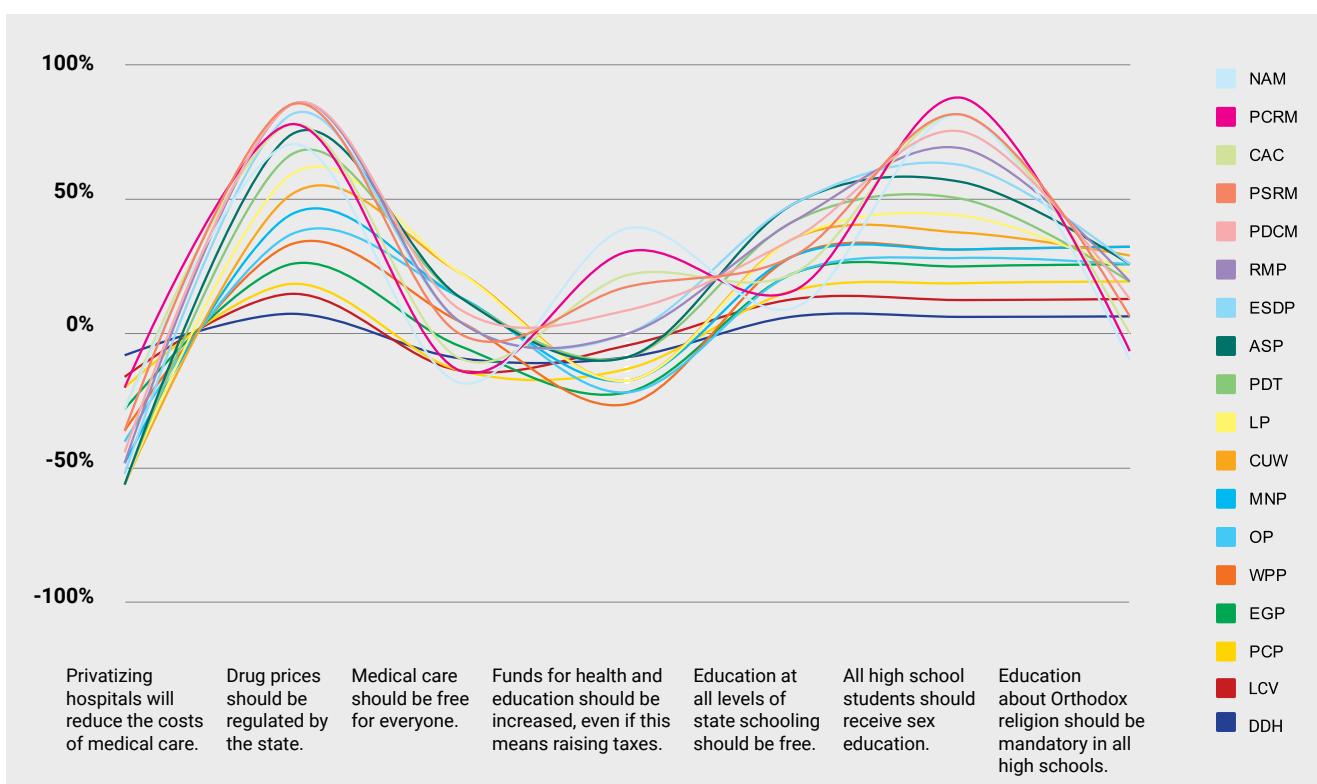
Partidele centristice arată răspunsuri mixte, susținând unele inițiative progresive, dar opunându-se altora, reflectând o abordare echilibrată sau pragmatică.

- » Mișcarea Respect Moldova și Partidul Acțiunii Unite – Congresul Civil: Afișează răspunsuri variate care reflectă o poziție centristă, susținând unele reforme progresive, dar menținând o abordare precaută sau tradiționalistă în alte domenii.

Rezultatele tabelului arată că majoritatea tind spre stânga, punând accent pe egalitate și protejarea minorităților, dar și pe măsuri stricte pentru protecția mediului. Pe de altă parte, rezistența la ideea de a permite străinilor să cumpere terenuri arată o doză de conservatorism economic. Se pare că în Moldova, opiniile politice sunt variate, dar există o înclinare clară spre idei de stânga, mai ales în privința problemelor sociale și de mediu.

EDUCAȚIE ȘI SĂNĂTATE

	Întrebările în	RO	PPDA	LOC	PS	PVE	PPVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MRM	PDCM	PSRM	PAC-CC	PCRM	MAN
	Questions	EN	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	RMP	PDCM	PSRM	CAC	PCRM	NAM
Educație / sănătate	Privatizarea spitalelor va reduce costurile asistenței medicale		-2	-1	-1	-2	-1	-2	0	-2	-2	-2	0	-2	-2	0	-2	-2	-2	-2
	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat		2	0	0	2	0	2	2	2	1	2	1	0	2	0	2	0	2	1
	Asistența medicală ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea		1	-1	-1	0	2	2	0	2	2	1	1	2	0	-2	1	2	2	2
	Ar trebui majorate fondurile pentru sănătate și educație, chiar dacă acest lucru duce la creșterea impozitelor		2	1	1	2	1	2	2	0	2	1	1	2	1	-2	0	1	2	1
	La toate nivelurile de învățământ de stat, educația ar trebui să fie gratuită		2	1	1	0	0	2	2	0	0	0	1	0	1	0	2	2	2	1
	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală		-2	2	0	2	-1	-1	0	0	0	1	2	2	1	2	-2	0	-2	0
	Educația despre religia ortodoxă ar trebui să fie obligatorie în toate liceele		2	2	1	0	-1	-2	0	0	2	0	-1	0	2	-2	1	-1	1	-1

Prin felul în care partidele din Republica Moldova răspund la întrebări legate de educație și sănătate, putem înțelege mai bine valorile și prioritățile lor. Aceste orientări se reflectă în sprijinul sau rezistența lor față de privatizarea serviciilor de sănătate, controlul prețurilor medicamentelor de către stat, asigurarea accesului universal la servicii de sănătate și educație, și alte politici sociale. Aceste date sugerează cum partidele prioritizează aspectele sociale și economice ale guvernării.

Partidele de stânga în Moldova sunt cunoscute pentru susținerea unor politici care favorizează un rol activ al statului în economie și în asigurarea bunăstării cetățenilor. Aceste partide susțin controlul statului asupra resurselor cheie, cum ar fi prețurile medicamentelor, și promovează accesul universal și gratuit la servicii esențiale precum sănătatea și educația. De asemenea, sunt în favoarea implementării unor măsuri progresive în educație, precum educația sexuală obligatorie pentru toți elevii.

Partide de stânga:

Partidul Verde Ecologist și Partidul Schimbării sunt puternic angajate în promovarea sănătății și educației gratuite, reglementarea prețurilor medicamentelor de către stat și opoziția față de privatizarea spitalelor. **Partidul Acțiunii Unite - Congresul Civil și Partidul Social Democrat European** susțin, de asemenea, accesul universal la servicii de sănătate și educație gratuită pentru toți.

Partidele de dreapta favorizează privatizarea și liberalizarea pieței, susținând reducerea rolului statului în economie. Aceste partide sunt sceptice sau chiar opuse controlului statului asupra prețurilor și susțin că accesul universal și gratuit la servicii poate fi restricționat în favoarea unei abordări bazate pe piața liberă.

Partide de dreapta:

Partidul Social Democrat European (PSDE) și **Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM)** sunt favorabile privatizării spitalelor și au o viziune mai restrânsă asupra educației gratuite. **Partidul Liberal** manifestă o preferință pentru privatizare și este mai rezervat în sprijinirea măsurilor progresive.

Partide Centriste:

Partidele centriste sau neutre în Moldova prezintă o gamă variată de răspunsuri, care nu se încadrează strict în politicile de dreapta sau de stânga. Aceste partide adesea susțin reforme progresive, dar cu o abordare mai moderată sau pragmatică, reflectând o combinație de politici care încercă să echilibreze elementele de stânga și dreapta.

Partidul Național Moldovenesc și **Mișcarea Respect Moldova** arată o varietate în răspunsurile lor, sprijinind uneori controlul statului, dar și acceptând anumite aspecte ale pieței libere, evidențiind astfel o abordare echilibrată.

2.2 Poziții ideologice subreprezentate

2.2.1 Partide Majore

Aceste partide domină scena politică din Republica Moldova prin reprezentare parlamentară, istoric electoral sau influență semnificativă asupra opiniei publice. Ele sunt actori cheie în modelarea direcției politice și economice a țării. Alegătorii lor provin în general din segmente largi ale populației, de la zone urbane la zone rurale, iar agendele lor abordează probleme naționale, cum ar fi integrarea europeană, relațiile externe și politicile sociale. Partidele majore joacă un rol critic în formarea guvernului și sunt constant implicate în competițiile electorale de înalt nivel.

/pas/ Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) – Igor GROȘU

Partidul aflat la putere, PAS, domină scena politică din Republica Moldova cu o majoritate parlamentară semnificativă. Este recunoscut pentru poziția sa pro-europeană fermă, reformele ambițioase și eforturile anticorupție. Dispune de o bază electorală solidă în rândul tinerelor votanți, al diasporei și al susținătorilor integrării europene.

Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) – Igor DODON

Principalul partid de opoziție, PSRM, are o bază stabilă de susținători și este orientat către politici pro-ruse și valori tradiționale. Este activ în zonele rurale și în rândul alegătorilor mai conservatori. Partidul colaborează frecvent cu PCRML în blocuri electorale.

Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRML) – Vladimir VORONIN

Cu o istorie notabilă în politică moldovenească, PCRML a pierdut influența dar rămâne relevant datorită liderului său istoric, Vladimir Voronin, și alianței cu PSRM. Atrage votanți din generațiile mai în vârstă și susținători ai unor legături strânse cu Rusia.

Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” (DA) – Dinu PLÎNGĂU

Un fost partener în Blocul Politic ACUM, DA este un partid pro-european care militează pentru transparență, drepturile cetățenilor și justiție socială. Atrage voturi în rândul intelectualilor și al clasei mijlocii.

Partidul Politic „Partidul Social Democrat European” (PSDE) – Tudor ULIANOVSKI

Fostul Partid Democrat din Moldova, reformat sub conducerea lui Ion Sula și acum condus de Tudor Ulianovschi, se străduiește să recâștige influența pierdută. Partidul se concentrează pe politici economice și sociale moderate cu o orientare pro-europeană.

2.2.2 Partide în Ascensiune

Aceste formațiuni sunt fie recente, fie în proces de creștere, având ca scop poziționarea lor ca alternative viabile pe scena politică. Partidele emergente beneficiază adesea de lideri carismatici sau agende politice care abordează probleme contemporane, cum ar fi dezvoltarea locală, reforma instituțională sau modernizarea administrativă. Ele atrag votanți din mediile urbane și intelectuale și tind să adopte abordări mai pragmatice, străduindu-se să câștige teren în fața partidelor deja constituite.

Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” (MAN) – Ion CEBAN

Fondat de primarul Chișinăului, MAN atrage atenția prin poziții pragmatice concentrate pe dezvoltarea locală și administrație eficientă. Are un potențial de creștere datorită popularității liderului său.

Partidul Politic „Partidul pentru Dezvoltarea și Consolidarea Moldovei” (PDCM) – Ion CHICU

Creat de fostul prim-ministru, PDCM se poziționează ca o alternativă moderată, atrăgând votanți care caută stabilitate și politici economice echilibrate.

Partidul Politic „Coaliția pentru Unitate și Bunăstare” (CUB) – Igor MUNTEANU

Un partid pro-european recent format, care pune accent pe transparență, unitate și bună guvernare. Se adresează unui public mai restrâns, în principal din zonele urbane.

Partidul Politic „Partidul Schimbării” – Ștefan GLIGOR

Un partid tânăr concentrat pe reforme sistemice și modernizarea țării. Atrage tineri și votanți interesați de schimbare.

Partidul Politic „Mișcarea Respect Moldova” – Eugeniu NICHIFORCIUC

Reprezintă interesele locale și regionale, punând accent pe dezvoltarea comunității.

2.2.3 Partide de Nișă

Aceste partide au o influență limitată, vizând un public specific sau segmente înguste ale electoratului. Ele se concentrează pe probleme particulare, cum ar fi protecția mediului, implicarea civică sau patriotismul. Deși impactul lor național este limitat, aceste formațiuni pot fi relevante la nivel local sau pot contribui la diversitatea dezbaterilor politice. Partidele de nișă joacă un rol important în reprezentarea intereselor minoritare sau a unor subiecte specializate care nu sunt prioritizate de partidele majore sau emergente.

Partidul Politic „Democrația Acasă” (PPDA) – Vasile COSTIUC

Un partid mic concentrat pe democrația directă și probleme sociale. Menține o prezență modestă pe scena politică.

Partidul Politic „Partidul Verde Ecologist” (PVE) – Anatolie PROHNIȚCHI

Un partid axat pe ecologie și protecția mediului. Are o bază de susținători limitată, dar este activ în campaniile ecologice.

Partidul Politic „Voința Poporului” – Ștefan URÎTU

Cu o influență limitată, acest partid se concentrează în principal pe inițiative civice. Se adresează unui segment îngust de votanți.

Partidul Politic „Partidului Acțiunii Comune - Congresul Civic” – Mark Tkaciuk

Un partid mic dedicat implicării cetățenilor și inițiativelor civice.

Partidul Politic „Liga Orașelor și Comunelor” – Alexandru BUJOREAN, Constantin COJOCARI

Reprezintă interesele administrațiilor locale, având o bază electorală regională.

Partidul Politic „Partidul Național Moldovenesc” – Dragoș GALBUR

Un partid mic care pune accent pe patriotism și unire, dar cu o influență limitată.

Este interesant să observăm diferențele semnificative dintre principalele partide parlamentare care beneficiază în prezent de cea mai mare încredere electorală din partea cetățenilor.

Analiza convergenței și divergenței între pozițiile PAS și PSRM față de preferințele cetățenilor evidențiază contrasturi notabile în modul în care aceste partide se aliniază cu așteptările publicului în diverse domenii de politică. PAS demonstrează o aliniere mai apropiată cu cetățenii în anumite domenii cheie, în timp ce PSRM, în general, este mai departe de aceste preferințe.

Dimensiune	Scor Mediu al Cetățenilor	Divergența Medie PAS	Convergența PAS	Divergența Medie PSRM	Convergența Medie PSRM
Educație și Sănătate	3.51	2.80	0.71	3.66	-0.15
Justiție	2.96	3.36	-0.40	4.96	-2.00
Politica Externă & Securitate	3.23	2.57	0.66	3.90	-0.67
Social și Mediu	2.77	2.10	0.67	4.10	-1.33
Economie	3.30	2.30	1.00	5.30	-2.00

Cetățenii au un scor mediu de 3.51 în dimensiunea Educație și Sănătate, ceea ce indică așteptări moderate spre ridicate pentru accesibilitate și calitate în aceste servicii. PAS are o divergență de 2.80, dar o convergență pozitivă de 0.71, indicând faptul că partidul este relativ bine aliniat cu preferințele cetățenilor. PSRM, însă, are o divergență mai mare de 3.66 și o convergență negativă (-0.15), sugerând o ușoară nepotrivire cu opinia publică.

În dimensiunea Justiție, scorul mediu al cetățenilor este 2.96, reflectând o cerere moderată de reforme. PAS are o divergență de 3.36 și o convergență de -0.40, arătând o distanță semnificativă față de opiniile cetățenilor. PSRM prezintă o divergență extremă, cu un scor de 4.96 și o convergență negativă semnificativă (-2.00), sugerând o deconectare totală de la așteptările publicului în acest domeniu.

Cetățenii exprimă o poziție medie de 3.23 în această dimensiune, arătând o preferință echilibrată între neutralitate și integrarea internațională. PAS are o divergență mai mică (2.57) și o convergență pozitivă (0.66), aliniindu-se mai strâns cu opinia publică. PSRM prezintă o divergență mai mare (3.90) și o convergență negativă (-0.67), reflectând o poziție mai îndepărtată față de preferințele cetățenilor.

În dimensiunea Economie, scorul mediu al cetățenilor este 3.30, indicând preocupări pentru măsuri economice corecte și sustenabile. PAS demonstrează o divergență mai mică (2.30) și cea mai mare convergență (1.00) dintre toate dimensiunile, fiind cel mai bine aliniat cu preferințele cetățenilor în acest domeniu. PSRM, pe de altă parte, se află la extrema opusă, cu o divergență foarte mare (5.30) și o convergență negativă pronunțată (-2.00), evidențiind o deconectare semnificativă de la așteptările publicului.

PAS se remarcă drept partidul cu cea mai mare convergență față de cetățeni în majoritatea dimensiunilor, în special în domeniile precum Educația și Sănătatea și Economia. Acest lucru sugerează că PAS are platforme mai bine calibrate pentru a răspunde așteptărilor publicului. În contrast, PSRM este constant mai divergent față de cetățeni în toate dimensiunile analizate, cu o distanță semnificativ mai mare în domeniile precum Justiția și Economia. Această divergență subliniază o posibilă nevoie pentru PSRM de a-și ajusta platforma pentru a se alinia mai bine cerințelor publicului larg.

2.3 Poziții ideologice subreprezentate în Moldova

Politici Educaționale

Educația sexuală în școli este un subiect sensibil, dar o parte semnificativă a cetățenilor o susțin, așa cum se arată prin scorul mediu de 3.2. Totuși, partidele conservatoare precum PSRM se opun ferm acestei măsuri, lăsând un gol pe care partidele progresiste sau centristice ar putea să-l umple. O abordare bine explicată, care implică părinții și subliniază beneficiile pentru sănătatea tineretului, ar putea atrage un sprijin larg. Pe de altă parte, religia ortodoxă în școli se bucură de un sprijin moderat (scor mediu: 3.0). Partidele liberale și centristice evită adesea să ia poziții clare pe această temă, dar ar putea să se conecteze mai bine cu alegătorii pragmatisti care apreciază educația despre valorile religioase, fără a o face obligatorie.

Justiție și Criminalitate

Există un sprijin puternic din partea publicului pentru pedepse mai severe pentru a reduce criminalitatea, cu un scor mediu de 4.0. Acest lucru indică o necesitate clară de politici ferme și bine structurate în sectorul justiției. Deși partidele conservatoare capitalizează deja pe această preferință, partidele liberale ar putea găsi un echilibru între măsurile stricte și reformele sistemice.

Între timp, propunerea de a introduce judecători străini pentru a asigura independența justiției are un sprijin limitat (scor mediu: 2.4). Niciun partid nu oferă în prezent alternative concrete, creând un vid în politică de justiție. Cetățenii așteaptă soluții care să îmbunătățească transparența și profesionalismul în sistemul judiciar fără a recurge la măsuri extreme.

Probleme Sociale

Cotele de gen pentru listele electorale, promovate de partidele liberale și de stânga, au un sprijin public limitat, cu un scor mediu de 2.6. În loc să impună cote, o strategie care promovează egalitatea naturală a șanselor ar putea să rezoneze mai bine cu alegătorii. Pe de altă parte, legalizarea drogurilor ușoare este ferm opusă de cetățeni, cu un scor mediu de doar 1.8. Partidele reformiste care susțin această chestiune ar putea aborda subiectul mai precaut, punând accent pe decriminalizare sau măsuri de sănătate publică, mai degrabă decât pe legalizarea completă.

Economie

Cetățenii se opun masiv creșterii vârstei de pensionare, așa cum indică un scor mediu de 4.5. Partidele care susțin astfel de reforme trebuie să le prezinte cu atenție, demonstrând clar beneficiile pentru cetățeni pentru a evita pierderea unui sprijin semnificativ din partea alegătorilor. În același timp, ideea că statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean se bucură de un sprijin puternic, cu un scor mediu de 4.5. Cu toate acestea, majoritatea partidelor evită să abordeze direct această așteptare, concentrându-se în schimb pe reforme economice generale. O abordare mai directă, care să combine politicile active de pe piața muncii cu sprijinul pentru sectoarele vulnerabile, ar putea atrage mai mulți alegători.

Politică Externă și Securitate

Neutralitatea în Moldova este un subiect susținut pe scară largă, cu un scor mediu de 4.1. Această preferință reflectă dorința generală de a evita implicarea țării în conflicte regionale sau alianțe militare care ar putea destabiliza situația internă. Mulți cetățeni consideră neutralitatea o garanție a păcii și stabilității, protejând Moldova de tensiunile geopolitice dintre marile puteri. În prezent, doar PSRM promovează activ această poziție, în timp ce celelalte partide tind să o subestimeze sau să prioritizeze alte agende, cum ar fi integrarea în structuri internaționale. Această diferență între cetățeni și platformele politice subliniază o oportunitate critică pentru partidele care aleg să combine o politică externă activă cu menținerea neutralității.

3. Proximitatea Dintre Alegători Și Partide

În peisajul politic actual al Republicii Moldova, înțelegerea ideologiei alegătorilor și a preferințelor politice este crucială. Alegătorii sunt din ce în ce mai diverși în ceea ce privește înclinațiile lor ideologice, variind de la valori tradiționale la poziții mai progresiste pe probleme sociale și economice. Partidele trebuie să navigheze acest spectru pentru a atrage eficient sentimentele alegătorilor și a câștiga sprijin electoral. Analiza sondajelor de opinie și a datelor demografice ajută la cartografierea acestor preferințe, informând mesajele strategice de campanie și platformele politice.

3.1 Ideologia alegătorilor și preferințele pentru partide

În peisajul politic din Moldova din 2024–2025, proximitatea dintre votanți și partidele politice este influențată de o combinație de factori istorici, culturali și economici. Diviziunea ideologică între integrarea pro-europeană și alinierea pro-rusă continuă să modeleze preferințele electoratului. De exemplu, Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) rămâne o alegere principală pentru alegătorii care susțin aderarea la Uniunea Europeană, transparența și reformele guvernamentale. Accentul lor pe politici anticorupție și modernizarea economică rezonază cu tinerii, urbanii și cei educați, care văd integrarea în UE ca pe un drum spre prosperitate.

Pe de altă parte, partide precum Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) și Partidul Șor se adresează alegătorilor care preferă valorile tradiționale și legături mai strânse cu Rusia. Aceste partide atrag adesea alegători din mediul rural, din generațiile mai vârstnice și pe cei sceptici față de schimbările sociale rapide legate de integrarea europeană. Accentul PSRM pe programele de protecție socială, creșterea pensiilor și conservarea culturii se aliază cu nevoile și preocupările imediate ale acestor demografii.

Partidele emergente, cum ar fi Mișcarea Alternativa Națională „MAN”, au ca scop abordarea oboselii tot mai mari a alegătorilor față de geopolitica polarizată. Acestea se adresează cetățenilor care caută soluții pragmatice pentru provocările cotidiene, cum ar fi îmbunătățirea infrastructurii, sănătății și educației. Pe măsură ce moldovenii devin tot mai preocupați de problemele locale, aceste partide au potențialul de a depăși diviziunea ideologică, punând accent pe acțiune în loc de retorică

Baza de vot a partidului MAN include cetățeni care caută soluții practice pentru problemele locale, mai degrabă decât lupte ideologice.

- » **Pragmatici urbani:** MAN atrage alegători urbani, în special din Chișinău, unde rolul lui Ion Ceban ca primar a demonstrat capacitatea sa de a aduce îmbunătățiri tangibile, cum ar fi transportul public mai bun, modernizarea infrastructurii și servicii digitale pentru oraș. Această concentrare pragmatică rezonază cu profesioniștii din clasa mijlocie care pun accent pe guvernare eficientă mai degrabă decât pe apartenența ideologică.
- » **Alegători centriști:** MAN se poziționează ca un punct de mijloc, evitând dihotomia pro-UE vs. pro-Rusia. Acest lucru atrage alegătorii moderati care sunt sătui de polarizarea politică și doresc lideri concentrați pe priorități interne, cum ar fi creșterea economică, educația și sănătatea publică.
- » **Alegători dezamăgiți:** Cetățenii frustrați de percepția incapacitate a PAS de a aborda provocările socio-economice imediate sau de lipsa de politici inovative ale PSRM găsesc mesajul MAN atrăgător. Platforma MAN subliniază adesea necesitatea unei administrații publice depolitizate și a soluționării pragmatice a problemelor.

Exemple de aliniere a partidelor cu votanții:

Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) atrage profesioniști urbani, antreprenori și studenți, punând accent pe inovație, digitalizare și oportunitățile de finanțare din partea UE. Platforma pro-europeană a partidului rezonează cu tinerii educați, care văd integrarea în Uniunea Europeană ca un drum spre modernizare și creștere economică.

Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) câștigă sprijin din partea comunităților rusofone și a cetățenilor rurali, concentrându-se pe păstrarea neutralității Moldovei și a patrimoniului cultural. Partidul se adresează alegătorilor care apreciază valorile tradiționale, programele de protecție socială și legăturile mai strânse cu Rusia.

Partidul Șor găsește sprijin în rândul alegătorilor vulnerabili economic, promovând politici populiste precum alimente subvenționate, transport gratuit și utilități. Aceste beneficii tangibile rezonează puternic cu cetățenii care se confruntă cu dificultăți financiare.

3.2 Diferența ideologică dintre alegători și partide

Examinarea distanței ideologice dintre votanți și partidele politice din Moldova ne arată cum se conturează alegerile. Acest decalaj, care se oglindește adesea în schimbările normelor sociale și în realitățile economice ale țării, poate influența cât de mult încredere au oamenii în partide și cât de credibile le consideră. Analizând atent această prăpastie, putem vedea oportunități pentru partidele politice de a uni oamenii printr-un angajament sincer și propuneri care să ia în serios nevoile tuturor. Abordând aceste diferențe, partidele pot câștiga încrederea votanților și pot întări democrația în Moldova, îmbunătățind reprezentativitatea și responsabilitatea în politica locală. Chiar dacă unii alegători simt că se regăsesc în platformele marilor partide, pentru mulți moldoveni persistă o distanță ideologică considerabilă. Această prăpastie este adesea un semn al dezamăgirii față de promisiunile nerespectate și de eșecul perceput al partidelor de a răspunde la problemele reale ale oamenilor.

De exemplu, în timp ce PAS promovează reforme sistemice și modernizare, mesajele lor uneori trec cu vederea luptele imediate ale comunităților rurale, care pun accent pe subvențiile pentru agricultură, accesul la servicii de sănătate și crearea de locuri de muncă. Această deconectare a permis partidelor precum Șor și PSRM să umple golul prin oferirea de beneficii pe termen scurt, tangibile, cum ar fi programele de asistență socială și proiectele de infrastructură, deși adesea criticate pentru lipsa de transparentă sau sustenabilitate.

Mai mult, accentul pus pe geopolitică—fie că este vorba de promovarea integrării europene sau de alinierea cu Rusia—uneori alienează alegătorii concentrați pe probleme locale practice. De exemplu, un tânăr antreprenor din Chișinău ar putea susține poziția pro-europeană a PAS, dar să devină frustrat dacă partidul nu reușește să simplifice birocrăția pentru micile afaceri. În mod similar, un fermier din Găgăuzia ar putea respinge retorica PSRM privind alinierea la Rusia dacă aceasta nu se traduce în sprijin concret pentru inovarea agricolă.

În timp ce MAN atrage un număr tot mai mare de alegători centriști și pragmatişti, se confruntă și cu provocări în închiderea prăpastiei ideologice cu unele segmente ale populației:

Factori care contribuie la divergență ideologică

- » **Scepticism față de Centru:** Unii alegători văd poziția centristă a MAN ca fiind lipsită de o viziune ideologică clară, ceea ce poate reduce încrederea în rândul celor care doresc un angajament ferm fie față de integrarea în UE, fie față de alinierea cu Rusia.

- » **Acces Limitat în Zonele Rurale:** Accentul MAN pe zonele urbane precum Chișinău lasă alegătorii din mediul rural să se simtă subreprezențați. Abordarea problemelor rurale, cum ar fi dezvoltarea agricolă și accesul la sănătate, rămâne o provocare pentru partid.

- » **Ambiguitatea Geopolitică:** În timp ce politică externă echilibrată a MAN atrage moderați, există riscul de a alina alegătorii puternic pro-UE sau pro-Rusia care preferă o aliniere geopolitică clară.

Reducerea Divergenței Ideologice

- » **Extinderea Inițiativelor Rurale:** Pentru a câștiga sprijinul rural, MAN a propus investiții în modernizarea agriculturii, infrastructură rurală și conectivitatea digitală. Aceste eforturi vizează demonstrarea faptului că succesul urban al MAN poate fi replicat la nivel național.
- » **Implicarea Tineretului:** Accentul MAN pe transformarea digitală și reforma educațională caută să rezoneze cu tinerii care pun preț pe inovație și politici orientate spre viitor.
- » **Clarificarea Poziției Geopolitice:** Pentru a reduce divergența ideologică, MAN ar putea beneficia de o poziție mai clară asupra aspirațiilor Moldovei de a adera la UE, menținându-și totodată abordarea pragmatică a relațiilor externe.

Proximitatea dintre votanți și partide în Moldova în perioada 2024–2025 este modelată de diviziunile ideologice și prioritățile sociale în evoluție. În timp ce partidele precum PAS și PSRM își mențin pozițiile printre bazele lor tradiționale, apariția unor voci pragmatice și centristice indică o cerere tot mai mare pentru abordări nuanțate ale guvernării. Depășirea prăpastiei ideologice necesită ca partidele să meargă dincolo de retorică, abordând nevoile imediate ale alegătorilor, în timp ce rămân aliniate la obiectivele naționale pe termen lung, cum ar fi integrarea europeană.

3.3 Convergență și divergență: viziunile partidelor și ale publicului

Preferințele cetățenilor din Republica Moldova se înclină clar către servicii universale și accesibile, reflectând o dorință puternică pentru echitate și accesibilitate în domeniile sănătății și educației. Cetățenii susțin în mod copleșitor ideea de servicii medicale și educaționale gratuite, așa cum indică scorurile de 4.2 și respectiv 4.4. De asemenea, sunt dispuși să accepte creșteri de taxe dacă acestea conduc la o finanțare mai bună pentru sectoarele sănătății și educației, așa cum reflectă un scor mai moderat de 3.5. În acest context, partidele care propun platforme axate pe universalizarea serviciilor, cum ar fi PAS și PDA, au un avantaj semnificativ în atragerea sprijinului electoral.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PSRM	PCRM	
	Questions	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Educație și Sănătate	Privatizarea spitalelor va reduce costurile asistenței medicale.	2	-1	0	0	-1	0	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1	
	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat.	4,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	-1,3	0,7	0,7	0,7	-0,3	0,7	-0,3	-1,3	-0,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	0,7	
	Asistența medicală ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea.	4,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	0,8	-1,2	0,8	0,8	-0,2	-0,2	0,8	0,8	-1,2	-3,2	0,8	-0,2	0,8	
	Ar trebui majorate fondurile pentru sănătate și educație, chiar dacă acest lucru duce la creșterea impozitelor.	3,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	1,5	1,5	-0,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	0,5	-2,5	0,5	-0,5	1,5
	La toate nivelurile de învățământ de stat, educația ar trebui să fie gratuită.	4,4	0,6	-0,4	-0,4	-1,4	-1,4	0,6	0,6	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	0,6	-0,4	-1,4	0,6	0,6	0,6	
	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală.	3,2	-2,2	1,8	-0,2	1,8	-1,2	-1,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,8	1,8	1,8	-0,2	0,8	1,8	-0,2	-2,2	-2,2	
	Educația despre religia ortodoxă ar trebui să fie obligatorie în toate liceele.	3,0	2	2	1	0	-1	-2	0	0	2	0	-1	0	0	2	-2	-1	1	1	

Totuși, dimensiunile Educației și Sănătății includ și subiecte polarizante, cum ar fi educația sexuală și religia în școli. Sprijinul pentru introducerea educației sexuale este moderat, cu un scor de 3.2, dar pozițiile partidelor politice sunt semnificativ divergente. Niciun partid nu este complet aliniat cu opinia publică. Partidele cu cele mai divergente puncte de vedere privind educația sexuală în școli sunt PDA, PCRM și PSRM, în timp ce cele mai convergente sunt PDCM, PSDE, PAS, PVP și LOC. Acest subiect generează dispute intergeneraționale, cu tinerii în favoarea educației sexuale în școli, în timp ce adulții mai în vârstă sunt mai puțin susținători. Partidele care susțin educația sexuală au oportunitatea de a stabili o politică publică pe termen lung.

Opinia publică susține ferm reglementarea prețurilor medicamentelor de către stat (scor mediu 4.3), dar răspunsurile partidelor politice sunt slabe sau opuse. Partidele cele mai apropiate de cerințele publicului sunt PAS, PSDE și PEV (scoruri de 0.7), demonstrând o convergență peste așteptările medii ale publicului. În schimb, DPPA, LOC, PVP, PN și PCRM (-1.3) se opun intervenției guvernului în reglementarea prețurilor medicamentelor. PL și PCRM sunt oarecum aliniate cu voința publicului (-0.3). Comparativ cu alte politici de sănătate, cum ar fi privatizarea spitalelor și îngrijirea medicală gratuită, partidele tind să fie mai sceptice decât publicul, subliniind un gol constant între prioritățile cetățenilor și agendă politică.

		RO																		
		Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PSRM	PCRM
Questions		EN																		
		People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Justiție	Pentru ca sistemul judiciar să devină mai independent, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini.	2,4	1,6	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	2,6	-1,4	2,6	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4
	Judecătorii ar trebui să fie aleși de cetățeni prin vot popular.	3,4	0,6	1,6	-2,4	-0,4	0,6	-1,4	-2,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-0,4	-2,4	0,6	-2,4	-1,4
	Toate cauzele penale ar trebui să fie judecate de juriu.	3,2	1,8	0,8	-2,2	0,8	-1,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	0,8	-2,2	-2,2
	Drogurile ușoare ar trebui legalizate	1,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	0,2	3,2	-0,8	1,2	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe.	4,0	1	-1	-2	-1	-3	0	1	-1	1	0	0	-1	-1	-1	-1	-2	-3	-1

Opinia publică nu susține cu entuziasm propunerea de a înlocui judecătorii locali cu cei străini, exprimând un scor mediu de 2.4. Analizând răspunsurile partidelor, observăm că PL și PNM prezintă cea mai mare convergență cu această opinie, fiecare având scoruri de 2.6. PPDA arată, de asemenea, convergență cu un scor de 1.6. Partidele LOC, PVE, PAS și PAC-CC sunt relativ apropiate de sentimentul publicului, fiecare având un scor de -0.4. În contrast, majoritatea celorlalte partide exprimă o opoziție puternică față de această schimbare, cu scoruri unite de -1.4.

Opinia publică susține ideea ca judecătorii să fie aleși prin vot popular, cu un scor mediu de 3.4. Partidele PPDA, LOC, PPVP și PAC-CC se aliniază cel mai bine cu această opinie, înregistrând scoruri peste media publicului, demonstrând astfel o convergență semnificativă. În contrast, majoritatea partidelor se opun acestei propuneri, înregistrând scoruri negative de până la -2.4. Divergența semnificativă dintre opinia publică și poziția majorității partidelor politice reflectă rezervele acestora față de competențele societății în procesele de reformă judiciară.

Propunerea ca toate cazurile penale să fie judecate de un juriu este susținută în principal de partidul PPDA, cu un scor de 1.8, arătând un sprijin puternic pentru această idee. Partidele LOC, PPVP, PAC-CC și PDCM, fiecare cu scoruri de 0.8, demonstrează o convergență moderată cu opinia publică. Partidele MPN, CUB și PAS sunt poziționate aproape de sentimentul publicului, cu un scor de -0.2, indicând o ușoară aliniere cu sentimentele generale. În contrast, majoritatea celorlalte partide exprimă opoziție, cu scoruri de -2.2, plasându-le ca cele mai divergente față de opinia publică și arătând o rezistență fermă față de implementarea unui sistem de juriu universal în cazurile penale. Această opoziție subliniază diviziunile adânci dintre partidele politice cu privire la această reformă judiciară.

Creșterea pedepselor pentru crimele grave este un subiect pe care există un consens larg în rândul publicului, care susține ferm această idee, cu un scor mediu de 4.0. Partidele PAS, PPPDA, PL, PNM și PPDA sunt în acord cu această opinie, arătând o convergență totală cu sentimentul publicului. În contrast, PSRM și PPVP prezintă cele mai mari divergențe, cu un scor de -3, exprimând astfel o opoziție semnificativă față de această idee. PS și PDCM, cu scoruri de -2, arată și ele divergențe, dar într-o măsură mai mică. Restul partidelor sunt într-o poziție neutră, cu scoruri de -1 sau ușor divergente, indicând o acceptare moderată sau rezerve cu privire la creșterea pedepselor pentru crimele grave.

Opiniile între partide și public variază semnificativ pe aspecte ale justiției. Creșterea pedepselor pentru crimele grave are un consens larg între public și majoritatea partidelor, în timp ce propunerea de a înlocui judecătoria locală cu cea străină întâmpină opoziție fermă din partea partidelor și susținere moderată din partea publicului. Partidele ar putea valorifica sprijinul public pentru creșterea pedepselor pentru a câștiga simpatia alegătorilor.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PN	PSRM	PCRM	
	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	OP	PSRM	PCRM	
Politică externă / Securitate	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea.	4,3	-3,1	-3,1	-1,1	-3,1	-2,1	-3,1	-3,1	-3,1	-1,1	-1,1	-0,1	0,9	-0,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	
	Moldova ar trebui să mențină o direcție pro-occidentală, chiar dacă se deteriorează relațiile cu Rusia.	3,4	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	0	0	-1	-2	-2	
	Regiunea transnistreană trebuie integrată cu statut special.	2,6	-1,6	1,4	0,4	-1,6	-1,6	-1,6	-0,6	1,4	2,4	0,4	2,4	-1,6	0,4	2,4	2,4	-1,6	1,4	-1,6	
	Pentru a-și asigura securitatea, Republica Moldova trebuie să adere la NATO	2,3	2,7	2,7	-0,7	2,7	1,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	-0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Republica Moldova trebuie să adere la UE	3,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-1,3	-0,3	-1,3	
	Republica Moldova trebuie să se unească cu România.	2,3	2,7	2,7	-1,3	-0,3	2,7	2,7	2,7	2,7	1,7	2,7	0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Serviciul militar obligatoriu ar trebui eliminat.	2,7	-1,7	-0,7	0,3	2,3	0,3	2,3	2,3	0,3	-1,7	0,3	-1,7	0,3	0,3	-1,7	-0,7	1,3	-1,7	-1,7	

Politica de securitate a Republicii Moldova este strâns legată de politica sa externă, fiind influențată atât de dinamica internă, cât și de contextul geopolitic regional. Cetățenii moldoveni susțin puternic neutralitatea, așa cum reiese dintr-un scor de 4.3, indicând o preferință clară pentru evitarea implicării în alianțe militare internaționale. Această atitudine este susținută puternic de partidele pro-ruse sau de cele care adoptă o poziție neutră, deoarece neutralitatea este văzută ca o garanție împotriva escaladării conflictelor și menținerea unor relații echilibrate cu toți actorii internaționali.

Cu toate acestea, majoritatea partidelor pro-europene se opun neutralității, considerând că aceasta nu oferă o protecție reală pentru securitatea națională. Mai mult, ele susțin că introducerea neutralității în Constituția Republicii Moldova a fost realizată sub influența Rusiei pentru a împiedica țara să adere la structurile de securitate colectivă ale Occidentului. Suportul larg pentru neutralitate în rândul cetățenilor indică, de asemenea, o teamă profundă față de un posibil conflict, mai ales în contextul amintirii războiului din Transnistria din 1992. Această frică este exploatată de forțele pro-ruse, care susțin că doar menținerea statutului de neutralitate poate garanta pacea în regiune.

Pe de o parte, moldovenii doresc o direcție pro-occidentală clară, dar sunt reticenți față de o deteriorare semnificativă a relațiilor cu Rusia. Această atitudine echilibrată se manifestă printr-un scor de 2.3 pentru aderarea la NATO, sugerând că, deși există un segment al populației care susține această idee, majoritatea rămâne sceptică. Principalul motiv este percepția că aderarea la NATO ar duce la o deteriorare inevitabilă a relațiilor cu Rusia, țară față de care o parte din moldoveni încă au simpatie, fie din tradiția sovietică, fie din motive economice și culturale.

Un scor similar (2.7) este înregistrat pentru unirea Republicii Moldova cu România, arătând că acest proiect este susținut de o minoritate semnificativă a populației. Partidele care promovează activ unirea sunt CUB, PL, PNM și LOC, considerând că unirea cu România ar fi cel mai sigur mod de a integra Moldova în NATO și UE, oferind țării un cadru stabil pentru dezvoltare economică și securitate.

Reintegrarea regiunii separatiste Transnistria cu un statut special, similar celui oferit Găgăuziei, este susținută de cetățeni cu un scor de 2.7, arătând o acceptare moderată a acestei idei, dar nu un consens larg. Deși tema reintegrării este una recurentă în dezbaterile publice, partidele nu au o poziție clară și definitivă pe acest subiect, deoarece problema este strâns legată de contextul internațional și de negocierile cu Rusia, Ucraina și UE.

Partidele pro-europene, precum PAS, **PSDE și PPDA**, consideră că regiunea nu ar trebui să primească statut special, argumentând că acest lucru ar compromite integritatea și funcționalitatea statului. Partidele pro-ruse și cele neutre, precum PSRM, PCRM și PN, susțin însă acordarea unui statut special pentru Transnistria, considerând că acest compromis este necesar pentru stabilitatea Republicii Moldova și menținerea relațiilor bune cu Rusia.

Abrogarea serviciului militar obligatoriu este un alt subiect de dezbateră, la care cetățenii au exprimat o opinie moderată, cu un scor de 2.7, indicând o ușoară preferință pentru menținerea acestuia. Acest subiect reflectă un conflict clar între generații. Tinerii sunt mai degrabă împotriva serviciului militar obligatoriu, susținând crearea unei armate profesionale care să nu impună recrutarea forțată. Generațiile mai în vârstă, în special cei care au făcut serviciul militar în perioada sovietică, consideră că acesta ar trebui menținut, văzându-l ca un instrument de educație și disciplină pentru tineri.

Partidele pro-europene susțin trecerea la o armată profesională, argumentând că aceasta ar fi mai eficientă și mai bine pregătită pentru provocările moderne. Partidele pro-ruse susțin menținerea serviciului militar obligatoriu, deoarece acesta a fost un element-cheie în structura militară sovietică și este încă o practică utilizată în Rusia și în alte state din fostul URSS.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PAC-CC	PSRM	PCRM	
	Questions	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Social ecologie	Cotele obligatorii pe categorii de gen pe listele electorale sunt o soluție pentru o mai bună reprezentare	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	-0,6	0,4	2,4	2,4	0,4	2,4	2,4	2,4	0,4	2,4	-1,6	-0,6	-1,6	-0,6	
	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă	4,0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-3	-3	-3	-1	-1	1	-1	1	1	1	1	1	
	Instituțiile religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, nu ar trebui să primească finanțare de la stat	3,1	1,9	0,9	1,9	-0,1	1,9	1,9	1,9	-0,1	1,9	-1,1	1,9	-0,1	1,9	1,9	-1,1	-2,1	1,9	-2,1	-0,1
	Companiile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare	4,0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-1	1	-1	0	1	-1
	Zonele populate de minorități etnice, ar trebui să primească servicii de stat în propria lor limbă	3,2	0,8	-1,2	1,8	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	1,8	-2,2	1,8	-1,2	-1,2	0,8	-0,2	-0,2	-0,2	1,8	1,8	1,8
	Pentru a proteja produsele locale de concurență, guvernul ar trebui să impună restricții la import?	3,5	1,5	-2,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-0,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-1,5	0,5	-2,5	0,5	0,5	-0,5

Opinia publică din Moldova nu este favorabilă cotelor de gen obligatorii pe listele electorale, având un scor mediu de 2.6. În contrast, majoritatea partidelor politice susțin această politică, recunoscând beneficiile sale, deși există diferențe semnificative între partidele care o susțin complet și cele care nu o susțin deloc, în special partidele pro-ruse, cum ar fi PCRM și PSRM.

În ceea ce privește finanțarea instituțiilor religioase, opinia publică este neutră, cu un scor de 3.1. Contrar acestei neutralități, majoritatea partidelor politice se opun sprijinului financiar pentru instituțiile religioase, cu excepția PSRM și PDCM, care înregistrează o divergență de -2.1 puncte, și a MAN și LP, care înregistrează o divergență de -1.1 puncte. Aceste diferențe de opinie între populație și partidele politice reflectă diversitatea perspectivelor asupra relației dintre stat și religie în Moldova. Această situație subliniază tensiunile existente în societate cu privire la rolul religiei în sfera publică și politică.

În campania electorală din 2024 din Moldova, subiectul vânzării terenurilor către străini a fost controversat, fiind adesea legat de aspecte negative ale integrării europene. Aproape două treimi din populația țării, predominant rurală, consideră pământul o resursă vitală pentru subzistență, iar această legătură profundă duce la scepticism față de ideea de a permite străinilor să achiziționeze terenuri. În acest peisaj polarizat, partidele politice prezintă atitudini variate. Suportul pentru această politică are un scor mediu în jur de 4, cu fluctuații minore. Concret, partide precum PNM, CUB și PL susțin liberalizarea pieței terenurilor agricole, conform legislației europene, diverging cu aproximativ -3 puncte față de media națională. Această poziție reflectă tensiunea dintre dorința de integrare europeană și nevoia de a păstra controlul asupra unei resurse naționale esențiale.

	RO	Oamenii	PDA	LOC	PS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	RMP	PDCM	PACC-C	PSRM	PCRM
	Questions	EN	People	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM
Economie	Pentru a proteja produsele locale împotriva concurenței, guvernul ar trebui să introducă restricții la import	3,5	1,5	-2,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-2,5	-0,5	-0,5	0,5	0,5	1,5
	Oamenii bogați ar trebui să plătească impozite mai mari	3,6	1,4	-0,6	0,4	1,4	-0,6	1,4	-0,6	-0,6	0,4	1,4	0,4	1,4	0,4	0,4	-0,6	1,4	0,4	1,4
	Vârsta de pensionare ar trebui mărită	1,5	-0,5	0,5	0,5	1,5	1,5	1,5	3,5	2,5	-0,5	0,5	2,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	0,5
	Finanțarea de stat pentru agricultură ar trebui majorată	4,2	0,8	-1,2	-0,2	-1,2	-1,2	0,8	0,8	-2,2	-0,2	0,8	-0,2	-1,2	0,8	-0,2	-1,2	-1,2	-0,2	0,8
	Ar trebui să fie ilegal să plătești un salariu sub nivelul de subsistență	3,5	1,5	1,5	0,5	1,5	-0,5	1,5	1,5	-0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	0,5	1,5	-2,5	1,5	1,5	1,5
	Statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean	4,5	-3,5	-0,5	-2,5	-1,5	0,5	-1,5	0,5	-2,5	-1,5	0,5	-0,5	-0,5	-1,5	0,5	-3,5	0,5	-0,5	-0,5

În ceea ce privește creșterea vârstei de pensionare, acesta este unul dintre subiectele socio-economice mai nepopulare, având în vedere că speranța de viață în Moldova este de aproximativ 60-63 de ani, aproape de vârsta actuală de pensionare. Publicul a evaluat această politică cu un scor de 1.5, iar majoritatea partidelor sunt convergente sau neutre față de această opinie, cu excepția câtorva partide economice liberale, cum ar fi PNM cu 3.5 și CUB, PAS cu 2.5.

Populația susține protecția statului pentru fermieri, cu un scor de 4.2, iar majoritatea partidelor sunt de acord cu această politică, cu excepția CUB, care a primit un scor de -2.2 și alte partide, precum PDCM, PAC-CC, LOC, PVE, PPVP cu -1.2. În ceea ce privește reglementarea salariilor, publicul consideră că ar trebui să fie ilegal să se plătească un salariu sub nivelul de subsistență, acordând un scor de 3.5. Majoritatea partidelor susțin intervenția statului în stabilirea salariului minim, o măsură tipic socialistă.

Deși publicul consideră că statul ar trebui să garanteze un loc de muncă, similar perioadei sovietice, cu un scor de 4.5, partidele sunt mai împărțite pe această temă. PVE, PN, PL, MAN sunt divergente, iar CUB și PS sunt puternic divergente față de această politică socială, cu un scor de -2.5.

Concluzii

În Republica Moldova, peisajul politic este caracterizat printr-o gamă diversă de partide, fiecare aliniindu-se diferit pe spectrul complex al preferințelor alegătorilor pe diverse domenii. Această analiză explorează convergența și divergența între pozițiile ideologice ale principalelor partide politice moldovenești și preferințele electoratului general. Prin examinarea unor domenii cheie, cum ar fi economia, justiția, politica externă și valorile sociale, acest raport oferă perspective asupra modului în care partidele politice reflectă dorințele și preocupările cetățenilor.

Pe teme economice, se poate observa o diviziune stânga-dreapta. PAS promovează liberalizarea pieței și reformele instituționale axate pe atragerea de investiții străine și reducerea birocrăției. Similar, Partidul Platforma Demnitate și Adevăr (PPDA) se află pe o poziție liberală centristă-dreapta, susținând o economie de piață și măsuri pro-business, dar punând accent și pe justiția socială și lupta împotriva corupției. În contrast, Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) pledează pentru o intervenție puternică a statului în economie, subvenții substanțiale (în special în agricultură), impozitarea progresivă a celor bogați și programe sociale extinse, cum ar fi garantarea unui salariu minim de subsistență. Partidul Nostru, condus de Renato Usatîi, se aliniază, de asemenea, cu populismul de stânga, susținând protecția producătorilor locali și un model bazat pe intervenția statului, însoțit de un discurs pro-rus și moderat eurosceptic. Mișcarea Alternativa Națională (MAN), condusă de Ion Ceban, evită o clasificare ideologică explicită, concentrându-se în schimb pe abordări pragmatice pentru dezvoltarea locală, investițiile în infrastructură și administrarea eficientă. Se poziționează ca un partid care „realizează lucruri” mai degrabă decât unul care aderă la linii ideologice stricte.

Din perspectiva alegătorilor, majoritatea respondenților exprimă așteptări economice centrate pe echitate, protecție socială și dezvoltare. Opinia publică indică un sprijin considerabil pentru intervenția statului în corectarea inegalităților—de exemplu, există un acord larg cu afirmația „ar trebui să fie ilegal să se plătească salarii sub nivelul de subsistență”. Cu alte cuvinte, oamenii doresc ca statul să asigure siguranța socială și condiții de muncă decente. Totuși, ei doresc și o economie stabilă și oportunități de creștere fără control excesiv. Datele ideologice comparative arată că platforma economică moderată a PAS se aliniază printre cel mai bine cu preferințele medii ale cetățenilor, deoarece PAS are cea mai mică „distanță ideologică” față de poziția economică a alegătorului mediu. În contrast, viziunea mult mai orientată spre intervenția statului a PSRM este considerabil diferită față de preferințele majorității electoratului.

Abordarea corupției și reformarea justiției sunt teme centrale pe agenda tuturor partidelor majore, dar diferențele constau în gradul de radicalism și în metodele propuse. PAS (susținut de PPDA) susține reforme judiciare profunde, inclusiv evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor de către experți internaționali, cu scopul de a curăța sistemul judiciar de influențele oligarhice și politice. Platforma DA, născută din protestele anti-guvernamentale, rămâne fermă pe pozițiile pro-stat de drept, insistând asupra toleranței zero față de corupție și resetarea instituțiilor statului capturate. În schimb, PSRM adoptă o abordare mai defensivă față de această problemă: deși este declarativ împotriva corupției, se opune măsurilor drastice, cum ar fi screeningul magistraților de către experți străini, invocând „apărarea suveranității” și stabilitatea instituțională. MAN, sub conducerea lui Ion Ceban, pune accent pe transparență și e-guvernare ca instrumente anti-corupție, de exemplu, digitalizarea serviciilor publice locale în timpul mandatului său de primar a fost promovată ca o soluție pentru reducerea corupției birocratice.

Alegătorii moldoveni consideră corupția drept una dintre cele mai grave probleme, exprimând așteptări foarte mari ca autoritățile să curețe sistemul judiciar. Barometrele de opinie arată un sprijin considerabil al publicului pentru curățarea sistemului judiciar și pedepsirea celor corupți, chiar dacă acest lucru implică măsuri neobișnuite. Totuși, trebuie luate în considerare mai multe aspecte: deși cerința publicului pentru reformarea justiției este mare, mulți cetățeni doresc schimbări fără a provoca haos sau conflicte politice prelungite (de exemplu, unii privesc implicarea experților străini în justiție cu scepticism, considerând-o fie o ingerință, fie o ultimă soluție necesară). În acest context, poziția fermă pro-reformă a PAS și PPDA se aliniază într-o mare măsură cu dorința publicului de a vedea justiția curățată, deși ritmul și modul propus uneori depășesc așteptările mai precaut exprimante ale unor cetățeni. Pe de altă parte, atitudinea rezervată a PSRM față de reforme plasează partidul într-o divergență vizibilă față de așteptările publicului. Analizele comparative arată că, în ceea ce privește justiția, pozițiile PSRM sunt aproape complet deconectate de opinia publică, socialiștii având cea mai mare divergență negativă în raport cu așteptările cetățenilor în acest sens. În timp ce mulți cetățeni doresc un stat protector, nivelul de intervenție al PSRM depășește ceea ce majoritatea consideră rezonabil. Între timp, PAS pare să găsească un echilibru mai apropiat între principiile pieței libere și protecția socială.

Orientarea geopolitică este poate cea mai polarizantă problemă, unde diferențele între partide sunt evidente, în timp ce opinia publică rămâne divizată și adesea se înclină spre neutralitate. PAS și PPDA susțin ferm integrarea europeană ca obiectiv național strategic, ambele provenind din mișcări pro-europene și anti-oligarhice. Ele pledează pentru legături mai strânse cu Uniunea Europeană, inclusiv implementarea reformelor necesare pentru aderare și, în general, caută să ancoreze Moldova în tabăra vestică. Partidul Socialiștilor, pe de altă parte, susține o orientare spre est, pledând pentru relații strânse cu Rusia, reintegrarea economică în spațiul eurasiatic și opunerea oricăror sancțiuni împotriva Moscovei sau discuții despre NATO. Socialiștii pun accent pe „statutul de neutralitate” al Moldovei, care în practică se traduce prin respingerea alianțelor militare occidentale și menținerea legăturilor istorice cu Rusia.

Alegătorii moldoveni sunt împărțiți între Vest și Est, dar sondajele indică o tendință generală de prudență și o preferință pentru neutralitate. O parte semnificativă din populație susține ideea ca Moldova să rămână în afacerea conflictelor dintre marii actori și să mențină o poziție neutră față de NATO și Rusia. Deși evenimentele geopolitice recente și statutul de candidat al Moldovei în UE au condus la o ușoară schimbare către integrarea europeană, diviziunea rămâne semnificativă. Există încă un bloc pro-rus proeminent, distinct de electoratul pro-UE. Ca urmare, orice poziție geopolitică radicală riscă să alieneze o parte din populație. În timp ce orientarea pro-vestică puternică a PAS, PPDA, PNM, etc, se aliniază cu aspirațiile alegătorilor pro-europeni, aceasta intră în conflict cu preferința pentru neutralitate a altor cetățeni. Totuși, studiul arată că PAS se află mai aproape de poziția mediană a populației generale pe spectrul geopolitic decât PSRM, care este poziționat mai mult spre extrema pro-rusă, distanțându-se de preferința publicului pentru echilibru. Cu alte cuvinte, printre partidele majore, PSRM este cel mai departe de preferințele alegătorilor în materie de politică externă, insistând pe o direcție pro-Moscova pe care majoritatea nu o susține în mod neechivoc. În contrast, abordarea mai nuanțată a MAN - care recunoaște atât UE cât și CSI, rezonază cu dorința larg răspândită pentru neutralitate, ceea ce poate explica popularitatea în creștere a lui Ion Ceban în rândul alegătorilor centriști nehotărâți.

În ceea ce privește NATO, pozițiile partidelor reflectă sensibilitățile publicului: PAS și partidele pro-europene cooperează pragmatic cu NATO, în special în reforma sectorului de apărare, dar evită să ceară public aderarea, conștienți de faptul că majoritatea cetățenilor rămân reticenți față de aderarea la Alianța Nord-Atlantică. Între timp, PSRM și aliații săi se opun vehement oricăror discuții despre NATO, invocând neutralitatea permanentă și teama de a nu implica țara în conflicte. În general, în politica externă, golul dintre pozițiile partidelor și sentimentul public este evident: electoratul preferă să „poarte pălăria neutră”, în timp ce partidele majore adoptă poziții ferme, fie pro-Vest, fie pro-Est—cu excepția notabilă a MAN, care caută să se alinieze cu preferința publicului pentru neutralitate.

În sfera socio-culturală (educație, sănătate, drepturi și valori), diferențele ideologice între partide sunt cele mai pronunțate în dezbaterile dintre valorile tradiționale și cele progresiste. Totuși, pe teme precum educația și sănătatea, există și puncte de consens. PSRM și alte partide conservatoare se poziționează ca apărători ai valorilor tradiționale. Ele promovează familia în sensul clasic (o uniune între un bărbat și o femeie), susțin

rolul semnificativ al Bisericii Ortodoxe și tradițiilor, și se opun ferm inițiativelor precum extinderea drepturilor comunității LGBTQ+ sau educația sexuală în școli. Pe de altă parte, PAS și PPDA adoptă o poziție mai liberală, dar măsurată: susțin drepturile egale și nediscriminarea, dar abordează cu prudență chestiuni sensibile (precum drepturile LGBTQ+), conștienți că schimbările sociale rapide pot provoca reacții electorale negative. În practică, guvernul PAS nu a promovat inițiative legislative majore pro-LGBT, dar discursul său este incluziv și orientat spre modernizarea treptată a atitudinilor societale—de exemplu, Maia Sandu a vorbit despre toleranță și combaterea urii. Noile partide, cum ar fi Partidul Schimbării și Partidul Verde Ecologist, susțin explicit drepturile minorităților (inclusiv drepturile LGBTQ+) și cauze progresiste precum protecția mediului și educația sexuală, dar influența lor electorală rămâne limitată.

Societatea moldoveană rămâne în general conservatoare: drepturile LGBTQ+ întâmpină o rezistență puternică într-un mediu adânc atașat tradițiilor religioase. Sondajele indică faptul că majoritatea covârșitoare a populației dezaprobă căsătoriile între persoane de același sex sau adopțiile de către cuplurile gay, ceea ce explică de ce chiar și partidele progresiste nu promovează activ aceste teme. Astfel, pe valorile sociale, există o convergență tacită între partide și electorat către conservatorism: deși PAS și partidele proeuropene sunt mai progresiști în principiu, ei procedează cu prudență în practică, evitând devierile drastice față de valorile tradiționale deținute de majoritatea alegătorilor. Divergența apare în principal la nivelul retoricii și nuanțelor.

Exemple concrete ale acestor diferențe includ educația sexuală în școli—un concept susținut de o parte semnificativă a cetățenilor (cu un scor mediu de acord de 3.2 din 5)—care este susținut de partidele progresiste, dar întâmpină opoziție vehementă din partea PSRM și PCRM. Partidul Socialist a blocat activ inițiativele în acest domeniu, argumentând că acestea contravin valorilor tradiționale. În schimb, educația religioasă în școli, în modelul ortodox, se bucură de un suport public moderat (aproximativ 50% aprobare în diverse forme). Partidele conservatoare susțin această politică, în timp ce partidele liberale au evitat în mare parte să adopte o poziție fermă, pierzând posibilitatea de a se conecta cu un segment al electoratului care favorizează educația moral-religioasă opțională, sau excluderea totală a acesteia.

În ceea ce privește politicile sociale, cum ar fi educația și sănătatea publică, discursul dintre partide converge asupra obiectivelor generale, dar diferă în strategiile de implementare. Toate forțele politice majore susțin îmbunătățirea sistemului educațional și a celui de sănătate, deoarece alegătorii dau prioritate acestor domenii, indiferent de apartenența politică. Există un consens fundamental că statul ar trebui să asigure accesul larg la educație de calitate și servicii de sănătate. De exemplu, ideea privatizării spitalelor publice este respinsă în mod copleșitor de către populație și majoritatea politicienilor. Niciun partid nu face campanie activă pentru privatizarea sistemului medical, deoarece aceasta ar fi imposibilă politic—Moldova este o țară în care accesul la serviciile medicale de bază este perceput ca un drept social fundamental. Această aliniere între preferințele publice și pozițiile partidelor pe teme sociale fundamentale este puternică.

Totuși, apar diferențe privind metodele de a obține îmbunătățiri în aceste sectoare. PAS și Platforma DA, promovează modernizarea și eficiența, punând accent pe depolitizarea managementului școlilor și spitalelor, atragerea de investiții în infrastructură și digitalizarea serviciilor publice. De exemplu, guvernul PAS a continuat optimizarea rețelei școlare—un proces început anterior pentru raționalizarea școlilor cu populații mici de elevi—și a majorat salariile profesorilor și medicilor, legând creșterea salariilor de criterii de performanță.

În contrast, PSRM critică frecvent „reforme dureroase” din educație și sănătate, cum ar fi închiderea școlilor rurale cu puțini elevi sau restructurarea spitalelor cu performanțe scăzute. Partidul Socialist se poziționează ca apărător al menținerii rețelei actuale și al creșterii cheltuielilor sociale fără condiții. Esențial, socialiștii susțin subvenții generalizate și păstrarea tuturor instituțiilor existente, în timp ce PAS se concentrează pe îmbunătățirea calității și asigurarea sustenabilității bugetare, chiar dacă acest lucru necesită schimbări structurale.

Alegătorii, în acest domeniu, caută atât acces larg, cât și servicii îmbunătățite - două obiective care uneori pot fi în tensiune. Prin urmare, deși există un consens larg cu privire la necesitatea unor spitale și școli mai bune, pot apărea divergențe în implementările specifice ale politicii. De exemplu, în timp ce toate partidele susțin îmbunătățirea infrastructurii de sănătate, închiderea unui spital mic, cu performanțe scăzute, pentru a redirecționa fondurile către o unitate regională mai bine echipată ar putea provoca nemulțumiri locale. PSRM și alte partide de opoziție capitalizează adesea pe astfel de frustrări, prezentându-le ca dificultăți cauzate de guvern, mai degrabă decât ca reforme necesare.

În cele din urmă, peisajul politic al Moldovei reflectă o interacțiune complexă între angajamentele ideologice, sentimentul publicului și guvernarea pragmatică. În timp ce electoratul dorește modernizarea și îmbunătățirea standardelor de viață, rezistența la schimbările sociale rapide și valorile tradiționale adânc înrădăcinate continuă să modeleze strategiile politice și retorica partidelor.

Un alt aspect sunt drepturile minorităților etnice și identitatea națională, care se referă atât la valori, cât și la politicile culturale. În această privință, ruptura ideologică „Romanism vs. Moldovenism” este evidentă. PAS și PPDA se definesc ca pro-europene, afirmând identitatea națională română (Maia Sandu a promulgat recent legea care consacră limba română ca limbă oficială, înlocuind „limba moldovenească”) și promovează o viziune a statului orientată către Vest. Ele declară respectul față de minoritățile etnice (ruși, găgăuzi, ucraineni etc.), dar nu susțin acordarea unui statut oficial limbii ruse sau autonomii extinse, în schimb încurajează integrarea tuturor cetățenilor sub aceeași identitate civică.

În schimb, PSRM și aliații săi (inclusiv MAN și Partidul Nostru, care vizează același bazin electoral al comunității vorbitoare de limba rusă) promovează Moldovenismul - un concept conform căruia există o identitate distinctă moldovenească (nu doar o parte din identitatea românească) și că limba rusă trebuie protejată ca limbă de comunicare interetnică. Socialiștii au susținut un statut special pentru limba rusă și se prezintă ca apărători ai drepturilor vorbitorilor de limbă rusă și ale altor minorități. Partidul Nostru, similar, pune accent pe bunele relații cu comunitatea vorbitoare de limba rusă și și-a cultivat un electorat predominant în zonele unde această comunitate este numeroasă (de exemplu, la Bălți). Ion Ceban, deși acum se declară un pro-european moderat, a fost ideologul PSRM și continuă să își susțină discursurile publice bilingv, în română și rusă, semnalizând importanța pe care o acordă minorităților lingvistice.

Preferințele alegătorilor în acest sens sunt, de asemenea, împărțite pe linii etnice: majoritatea populației (vorbitoare de limbă română) susține consolidarea identității naționale și a limbii române, în timp ce minoritățile și o parte din populația cu orientare pro-estică apreciază mesajele Moldovenismului de stânga. Astfel, fiecare tabără politică se aliniază cu segmentul său de electorat - PAS cu publicul pro-românesc și pro-european, PSRM/PN/MAN cu publicul minoritar rusofil și nostalgic post-sovietic. Divergența față de întregul electorat există, deoarece nu există un consens național asupra identității; totuși, în general, nu este o disonanță de tipul „toți alegătorii cred un lucru și partidul altul,” ci o polarizare (fiecare parte a electoratului găsimdu-și vocea într-un partid).

Analiza comparativă pe domenii cheie arată o combinație de convergențe și divergențe între pozițiile ideologice ale principalelor partide din Moldova și preferințele publicului. La nivelul obiectivelor generale, există un acord larg (atât partidele, cât și cetățenii) privind ținte precum combaterea corupției, îmbunătățirea standardelor de viață, accesul la educație și sănătate. În același timp, diferențele de viziune despre cum să se atingă acest obiectiv duc la alinierea variabilă cu diferite segmente ale electoratului.

PAS, ca principalul partid de guvernământ de centru-dreapta pro-UE, se aliniază destul de bine cu opinia publică în majoritatea domeniilor, calibrându-și politicile în zona moderat-centristă dorită de cetățeanul median. În schimb, PSRM, deși are un nucleu solid de susținători pentru agenda sa socialist-conservatoare, este în dezacord cu tendințele medii ale societății în privința economiei, justiției și geopoliticii, unde mizele sale maximaliste nu corespund cu preferința mediană pentru soluții mai echilibrate. Celelalte formațiuni - PPDA, MAN, PN - încercă să ocupe diferite nișe: PPDA s-a orientat spre agenda pro-europeană și anti-corupție, care este populară (de aici și nivelul relativ bun de convergență cu așteptările publicului pe aceste teme); MAN și PN capitalizează pe segmentele care nu sunt pe deplin adresate (pragmatici centristi, respectiv pro-Rusia nemulțumiți) și, în unele privințe, reușesc să reflecte fidel dorințele acestor grupuri (de exemplu, MAN pe neutralitatea externă, PN pe protecția socială și Moldovenism).

În general, însă, partidele moldovenești navighează un electorat heterogen, fiind nevoite să găsească un echilibru între reformele pro-vestice și conservatorismul tradițional al societății. Punctele de convergență apar acolo unde există consens social (de exemplu, importanța educației și sănătății, necesitatea pedepsirii corupției), în timp ce cele mai mari divergențe sunt observate în direcția geopolitică și ritmul reformelor economice și judiciare. Alegătorii moldoveni tind să favorizeze soluții moderate și stabilitatea, preferând adesea calea de mijloc (de exemplu, neutralitatea externă, economia de piață cu protecție socială, respectul pentru tradiție, dar și dorința de progres gradual). Astfel, partidele care abordează acest centru ideologic - în special PAS în contextul actual - se bucură de cel mai larg suport, în timp ce cele situate la extremele spectrului (fie prea radical pro-Est, ultra-

liberale sau ultra-conservatoare) sunt în disonanță cu preferințele mediane ale alegătorilor, limitându-și astfel atractivitatea electorală.

În peisajul politic dinamic al Republicii Moldova, partidele politice se confruntă cu o gamă de provocări și oportunități, în timp ce încearcă să-și alinieze platformele la preferințele diverse ale electoratului. Această concluzie explorează lacunele dintre așteptările alegătorilor și ofertele partidelor, evidențiind domeniile în care entitățile politice ar putea câștiga teren prin abordarea nevoilor neîndeplinite sau prin valorificarea tendințelor emergente ale societății.

Analiza oferă o imagine de ansamblu asupra discrepanțelor dintre cerințele cetățenilor și agendele politice actuale. Identificarea acestor lacune nu doar că evidențiază deficiențele strategiilor politice existente, dar creează și oportunități pentru partide de a inova și de a-și realinia programele cu așteptările publicului. Adaptându-și discursul și politicile la nevoile reale ale societății, partidele politice pot crește sprijinul electoral și își pot întări poziția în peisajul politic moldovean.

Politici educaționale

Educația sexuală în școli: O parte semnificativă din populație susține includerea educației sexuale în curricula școlară (scor mediu de 3.2 din 5). Totuși, partidele conservatoare precum se opun ferm acestei inițiative, lăsând o lacună pe care partidele mai progresiste sau centristă ar putea-o valorifica. Un partid care promovează educația sexuală într-un mod bine explicat—implicând părinții și subliniind beneficiile pentru sănătatea tinerilor—ar putea atrage un sprijin larg.

Educația religioasă (ortodoxă) în școli: Studiul indică un suport public moderat pentru includerea educației religioase ortodoxe în școli (scor mediu de 3.0). Partidele liberale și centristă evită de obicei să adopte poziții clare pe această temă. Totuși, ele ar putea atrage alegători pragmatisti susținând educația religioasă să rămână opțională, și libertatea elevilor de a alege, echilibrând respectul pentru tradiție cu principiul educației laică.

Accesul la educație gratuită: Există un consens larg în rândul cetățenilor că educația ar trebui să fie gratuită la toate nivelurile. Scorul foarte mare (4.4 din 5) pentru afirmația „Educația ar trebui să fie gratuită la toate nivelurile” indică faptul că moldovenii consideră educația un drept fundamental. Deși toate partidele majore aderă nominal la acest principiu, asigurarea educației gratuite este larg acceptată pe întreg spectrul politic și nu reprezintă o mare diviziune ideologică. Totuși, rămâne o problemă esențială—oricare încercare de a limita accesul gratuit (de exemplu, prin taxe ascunse sau subfinanțare) ar intra în conflict cu preferințele publicului. Partidele politice pot promova înființarea și studiul în școli private ca pe o practică benefică și o expresie a libertății cetățenești, astfel încât să atragă susținătorii învățământului privat.

Justiție și Criminalitate

Combaterea Corupției: Lupta împotriva corupției este o prioritate centrală a guvernului PAS, care a lansat reforme ambițioase în domeniul justiției. Aceasta se aliază cu așteptările publicului, deoarece reforma judiciară este considerată pe scară largă esențială pentru stabilitatea democratică. Totuși, unele măsuri propuse pentru combaterea corupției, cum ar fi inițiativa de a aduce judecători străini, au întâmpinat scepticismul publicului. Există oportunități semnificative pentru partidele politice de a formula propuneri care să rezonanze pozitiv cu electoratul, precum implementarea unui sistem de juriu format din cetățeni și posibilitatea ca judecătorii să fie aleși direct de către cetățeni. Inițierea unor astfel de discuții ar putea capta interesul publicului și ar putea consolida simpatia alegătorilor față de aceste formațiuni politice.

Pedeapsă mai severă pentru criminalitate: Publicul susține măsuri mai stricte împotriva criminalității, iar afirmația „Pedeapsa ar trebui să fie mărită pentru a reduce criminalitatea” a primit un scor mediu de 4.0. Partidele conservatoare capitalizează deja pe acest sentiment „lege și ordine”, în timp ce partidele liberale și centristă tind să pună accentul pe reformele sistemice mai degrabă decât pe pedepse dure. Aceasta reprezintă o oportunitate pentru partidele orientate spre reformă de a adopta o abordare echilibrată—combinând toleranța zero față de infractori cu garanțiile unui proces echitabil și prevenirea criminalității. Procedând astfel, pot evita cedarea întregii agende de siguranță publică partidelor conservatoare și pot atrage un electorat mai larg.

Probleme sociale

Echilibrul între Tradiție și Modernizare (Valori Sociale): Societatea moldoveană rămâne predominant conservatoare în ceea ce privește normele sociale, ceea ce creează tensiuni între inițiativele progresiste și opinia publică. De exemplu, marea majoritate a populației dezaprobă căsătoriile între persoane de același sex și adopțiile de către cupluri LGBTQ+. Drept urmare, chiar și partidele pro-europene și liberale (cum ar fi PAS și PPDA) abordează drepturile LGBTQ+ cu prudență, evitând schimbările sociale bruste. Doar partidele mici—cum ar fi Partidul Schimbării și Partidul Verde Ecologist—susțin explicit drepturile LGBTQ+ și alte politici progresiste (de exemplu, educația sexuală, egalitatea de gen), deși influența lor electorală rămâne limitată.

Acest peisaj politic face ca promovarea drepturilor LGBTQ+ și reformelor culturale mai largi să fie o chestiune delicată. Un partid care dorește să promoveze modernizarea valorilor—cum ar fi toleranța și egalitatea—trebuie să o facă treptat și sensibil, punând accent pe dialog și educație pentru a evita alienarea alegătorilor tradiționaliști. Între timp, partidele conservatoare precum PSRM, care susțin statu-quo-ul tradițional, oferă deja o reprezentare puternică pentru cei care dau prioritate valorilor religioase și familiale. Astfel, navigarea echilibrului între tradiție și modernizare necesită o abordare nuanțată și strategică pentru orice formațiune politică. Totuși, schimbul de generații prin care trece Republica Moldova, și tendințele de modernizare, pot aduce oportunități electorale pentru primele partide care vocal se exprimă în favoarea drepturilor LGBT, capitalizând din faptul că electoratul progresist este în creștere iar pe termen lung acesta va fi semnificativ pentru partidele politice.

Economia

Intervenția Statului pe Piață: Alegătorii moldoveni susțin în general un rol puternic al statului în reglementarea economică și protecția socială. De exemplu, majoritatea susțin „implicarea statului în reglementarea prețurilor medicamentelor” (scor mediu de 4.3) și consideră că „ar trebui să fie ilegal să se plătească salarii sub nivelul de subzistență” (scor de 3.5). Aceste preferințe indică un înalt nivel de încredere în stat ca garant al bunăstării, dar răspunsurile partidelor rămân împărțite.

În prezent, alegerea se face între politici orientate spre piață cu o viziune vestică (PAS) sau politici socialiste de control al statului, cu o orientare estică (PSRM/PCRM). Aceasta deschide o oportunitate pentru o formațiune de centru-stânga, pro-europeană, modernizată, care pune accent pe intervenții protective—cum ar fi controlul prețurilor la bunurile esențiale și sprijinul pentru fermieri—combinând măsurile de protecție socială cu guvernarea orientată către UE. O astfel de abordare ar putea umple un vid ideologic care nu este complet abordat de nicio formațiune majoră.

Protecția Muncitorilor și Salariul Minim Garantat: Drepturile lucrătorilor și standardele minime de trai rămân preocupări cheie pentru cetățenii moldoveni. Ideea introducerii unui salariu minim obligatoriu la nivelul subzistenței (scor mediu de 3.5) se bucură de un sprijin larg. Deși majoritatea partidelor susțin un anumit nivel de intervenție a statului în stabilirea salariilor, problema nu este atât una de dispută ideologică, cât una de credibilitate—dacă partidele pot livra convingător promisiunile de îmbunătățire a veniturilor.

O cerere pe larg nesoluționată, dar populară, este securitatea locurilor de muncă. Indiferent dacă este un moștenire a erei sovietice sau nu, convingerea că „statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean” are un sprijin extrem de mare (scor 4.5). Majoritatea partidelor evită angajamente directe privind garantarea locurilor de muncă, concentrându-se în schimb pe politici economice generale, în timp ce noile formațiuni liberale resping explicit această așteptare. Aici se află o oportunitate pentru un partid de a introduce politici active pe piața muncii—cum ar fi stimulente pentru crearea de locuri de muncă, programe de formare profesională care să genereze locuri de muncă, dar asigurând totodată alegătorii că statul își asumă responsabilitatea de a reduce șomajul. Discuțiile pe această temă pot atrage simpatia electorală.

O altă problemă sensibilă este vârsta de pensionare. Ideea de a o crește este copleșitor nepopulară (scor 4.5 împotriva), dar unele partide au susținut creșterea acesteia sub presiunea reformelor financiare. Astfel de propuneri necesită mesaje clare și măsuri compensatorii pentru a evita o reacție electorală semnificativă. Partidele existente ar putea reconsidera ritmul acestor reforme, în timp ce un partid alternativ care promovează beneficii pentru pensionare timpurie sau un sprijin sporit pentru seniori ar putea atrage un sprijin electoral larg. Creșterea vârstei de pensionare poate fi corelată cu reducerea taxelor pentru tineri, ceea ce va face partidele care promovează aceste politici să aducă electoratul tânăr și modern de partea lor.

Politica Externă

Neutralitatea Republicii Moldova: Neutralitatea rămâne un concept larg susținut de cetățenii moldoveni (scor mediu de 4.1). Mulți o văd ca pe o garanție pentru pace și stabilitate, preferând ca țara să evite implicarea în conflicte regionale sau în alianțe militare care ar putea duce la instabilitate. Printre forțele politice majore, doar PSRM apără constant neutralitatea, aliniind-o la poziția sa pro-estică. Alte partide evită subiectul sau se concentrează pe alte priorități de politică externă, cum ar fi integrarea europeană sau parteneriatele strategice, lăsând neutralitatea pe un plan secundar.

Acest lucru creează o lacună între sentimentul public și reprezentarea politică. Deși neutralitatea este consacrată constituțional, aceasta este subreprezentată ca un angajament politic important. Aceasta deschide ușa pentru o forță politică care ar putea promova activ neutralitatea, în timp ce promovează cooperarea economică internațională și reformele interne de tip european. Un partid care susține ferm statutul de neutralitate al Moldovei, în timp ce asigură deschiderea economică și dezvoltarea, ar putea atrage atât alegătorii care prioritizează stabilitatea, cât și pe cei care caută modernizare—cu condiția să li se garanteze că neutralitatea rămâne necompromisă. Totuși, în contextul aderării la NATO a Finlandei și Suediei, discuțiile despre neutralitate au creat confuzie între alegători, ceea ce poate oferi o șansă bună partidelor pro-NATO de a capitaliza electorat confuz care înțelege că neutralitatea nu oferă mai multă securitate.

Orientarea între UE și Rusia: Suportul pentru integrarea în UE este moderat (scor mediu de ~3.3, variind față de rezultatele oficiale ale referendumului datorită influenței diasporei). În același timp, mulți moldoveni susțin menținerea echilibrului prin neutralitate. Cu toate acestea, nicio forță politică nu s-a poziționat cu succes ca un adevărat punct de mijloc. Alegătorii se confruntă în prezent cu o alegere binară: să adopte integrarea europeană, riscând tensionarea legăturilor cu Rusia, sau să opteze pentru o orientare estică, pe costul unei posibile izolații occidentale.

O forță politică, sau o ajustare strategică a unui partid existent, ar putea profita de aceasta promovând o politică externă „echilibrată”. Aceasta ar implica o abordare multi-vectorială: exploatarea oportunităților economice atât din partea UE, cât și din partea Comunității Statelor Independente (CSI), menținerea neutralității și evitarea antagonismului inutil cu marile puteri. Istoric, pozițiile de politică externă echidistante au fost percepute fie ca insincere, fie legate de corupție. Totuși, dacă sunt articulate credibil - fără bagajul compromisurilor politice din trecut - o poziție pragmatică și neutră ar putea atrage alegători care doresc atât integrarea economică vestică, cât și relații funcționale cu Estul, fără extremism ideologic. Acest segment moderat, dar subreprezentat, al electoratului rămâne o forță potențial cheie în politică moldovenească.

Lacune politice neabordate și oportunități viitoare

Peisajul politic din Moldova este marcat atât de zone neexploatate de consens, cât și de diviziuni nerezolvate. Unele probleme - cum ar fi educația gratuită, lupta împotriva corupției și garantarea unui salariu minim - sunt larg susținute de public și de partidele politice, dar implementarea lor rămâne inconsistentă. Alte preocupări - cum ar fi educația sexuală, reforma judiciară fără supraveghere externă, protecția mediului, securitatea locurilor de muncă și neutralitatea - sunt văzute ca fiind insuficient reprezentate, cu cererea publică depășind angajamentele concrete ale partidelor.

În schimb, inițiativele de modernizare socială - cum ar fi drepturile LGBT, legalizarea drogurilor ușoare și cotele de gen - sunt susținute de actori politici progresiști, dar se confruntă cu o rezistență puternică din partea majorității populației. Acest lucru creează o discrepanță inversă, în care partidele sunt înaintea electoratului pe anumite probleme, ceea ce necesită prudență strategică în promovarea politicilor.

Pentru noile formațiuni politice, oportunitățile sunt în a înlătura golul dintre așteptările publicului și platformele politice existente - fie abordând subiecte neglijate, fie adoptând o poziție echilibrată pe problemele care divid. Între timp, partidele deja constituite pot să-și perfecționeze strategiile pentru a se alinia mai mult la sentimentul alegătorilor, prevenind pierderile electorale în fața alternativelor emergente. Cei care vor reuși să integreze cerințele cheie ale publicului - de la politici educaționale incluzive și reforme judiciare eficiente, până la protecții sociale robuste și o politică externă atent echilibrată - vor câștiga un avantaj decisiv în alegerile viitoare.

Anexa 1: Sondaj realizat de CBS Research

	Afirmații	Total dezacord	Mai degraba dezacord	Nici acord, nici dezacord	Mai degraba deacord	Total deacord	Nu știu / Nu răspund	Scor mediu	Deviație față de media generală
Educație și Sănătate	Privatizarea spitalelor va reduce costurile asistenței medicale	48.4	18.0	9.4	7.9	12.0	4.3	2.0	-1.28
	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat	3.9	1.9	6.9	20.0	65.0	2.2	4.3	01.02
	Asistența medicală ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea	5.2	7.0	4.0	15.2	67.0	1.5	4.2	0.92
	Ar trebui majorate fondurile pentru sănătate și educație, chiar dacă acest lucru duce la creșterea impozitelor.	13.2	9.1	10.9	17.4	44.2	5.2	3.5	0.22
	La toate nivelurile de învățământ de stat, educația ar trebui să fie gratuită.	3.3	5.7	3.3	14.6	71.9	1.2	4.4	1.12
	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală.	24.4	7.1	5.3	19.5	38.7	4.9	3.2	-0.07
	Educația despre religia ortodoxă ar trebui să fie obligatorie în toate liceele.	23.9	18.2	9.4	13.9	31.5	3.2	3.0	-0.28
Justiție	Pentru ca sistemul judiciar să devină mai independent, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini.	38.3	16.4	7.0	12.3	20.0	6.0	2.4	-0.88
	Judecătorii ar trebui să fie aleși de cetățeni prin vot popular.	18.1	9.8	5.2	17.9	42.9	6.1	3.4	0.12
	Toate cauzele penale ar trebui să fie judecate de juriu.	9.6	9.1	10.8	19.8	36.0	14.7	3.2	-0.80
	Drogurile ușoare ar trebui legalizate	69.0	4.2	3.0	4.7	16.5	2.6	1.8	-1.4
	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe.	7.5	6.9	6.2	16.4	59.4	3.7	4.0	0.72
Politică externă / Securitate	Ar trebui Moldova să-și mențină neutralitatea?	8.7	4.1	2.9	11.4	69.6	3.4	4.1	0.82
	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea.	19.1	10.1	10.1	15.1	34.5	11.1	3.0	-0.28
	Moldova ar trebui să mențină o direcție pro-occidentală, chiar dacă se deteriorează relațiile cu Rusia.	21.8	10.9	9.6	17.7	24.8	15.2	2.6	-0.68
	Pentru a-și asigura securitatea, Republica Moldova trebuie să adere la NATO	43.3	7.6	5.9	9.9	22.9	10.4	2.3	-0.98
	Republica Moldova trebuie să adere la UE	24.4	7.4	7.4	9.8	46.9	4.1	3.3	0.02
	Republica Moldova trebuie să se unească cu România	47.2	10.2	6.9	9.6	21.8	4.3	2.3	-0.98
	Serviciul militar obligatoriu ar trebui eliminat.	33.8	13.3	7.4	10.2	29.5	6.0	2.7	-0.58

	Afirmații	Total dezacord	Mai degraba dezacord	Nici acord, nici dezacord	Mai degraba deacord	Total dezacord	Nu știu / Nu răspund	Scor mediu	Deviație față de media generală
Social / Ecologie	Cotele obligatorii pe categorii de gen pe listele electorale sunt o soluție pentru o mai bună reprezentare.	19.5	13.6	12.3	15.1	24.3	15.2	2.6	-0.68
	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă	10.1	8.0	6.5	8.9	62.9	3.6	4.0	0.72
	Instituțiile religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, nu ar trebui să primească finanțare de la stat	20.3	8.3	9.2	17.1	36.9	8.1	3.1	-0.18
	Companiile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare	5.6	4.5	4.0	15.9	61.2	8.8	4.0	0.72
	Zonele populate de minorități etnice ar trebui să primească servicii de stat în propria lor limbă?	24.1	7.9	8.3	19.8	35.4	4.4	3.2	-0.08
Economy	Pentru a proteja produsele locale de concurență, guvernul ar trebui să impună restricții la import?	12.7	11.4	6.8	15.8	47.3	6.1	3.5	0.22
	Persoanele înstărite ar trebui să plătească impozite mai mari?	14.5	9.1	5.8	13.4	52.4	4.8	3.6	0.32
	Ar trebui crescută vârsta de pensionare?	75.3	11.5	1.3	2.7	7.4	1.7	4.5	1.22
	Ar trebui să crească finanțarea de stat pentru agricultură?	4.8	3.0	4.9	16.9	66.7	3.8	4.2	0.92
	Ar trebui să fie ilegal să se plătească salarii sub nivelul de subsistență?	16.3	7.0	4.6	11.7	52.6	7.9	3.5	0.22
	Statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean?	3.6	1.3	2.1	13.6	77.6	1.8	4.5	1.22
Scorul mediu general		3.28.							

Anexa 2:

	Întrebările	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	PMRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
	Questions	DAH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Educație și Sănătate	Privatizarea spitalelor va reduce costurile asistenței medicale.	-2	-1	-1	-2	-1	-2	0	-2	-2	-2	0	-2	-2	-2	0	-2	-2	-2
	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat	2	0	0	2	0	2	2	2	1	2	1	0	1	2	0	0	2	2
	Asistența medicală ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea	1	-1	-1	0	2	2	0	2	2	1	1	2	2	0	-2	2	1	2
	Ar trebui majorate fondurile pentru sănătate și educație, chiar dacă acest lucru duce la creșterea impozitelor.	2	1	1	2	1	2	2	0	2	1	1	2	1	1	-2	1	0	2
	La toate nivelurile de învățământ de stat, educația ar trebui să fie gratuită.	2	1	1	0	0	2	2	0	0	0	1	0	1	1	0	2	2	2
	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală.	-2	2	0	2	-1	-1	0	0	0	1	2	2	0	1	2	0	-2	-2
	Educația despre religia ortodoxă ar trebui să fie obligatorie în toate liceele.	2	2	1	0	-1	-2	0	0	2	0	-1	0	-1	2	-2	-1	1	1
Social ecologic	Cotele obligatorii pe categorii de gen pe listele electorale sunt o soluție pentru o mai bună reprezentare.	2	2	2	2	-1	-1	2	2	0	2	2	2	0	2	-2	-1	-2	-2
	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă	2	0	0	2	0	-2	2	-2	-2	-2	0	2	-2	2	2	2	2	-2
	Instituțiile religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, nu ar trebui să primească finanțare de la stat	2	1	2	0	2	0	0	2	-1	2	0	2	-1	-1	-2	2	-2	-2
	Companiile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare	2	1	2	2	2	0	2	2	2	2	2	2	1	2	0	1	2	-2
	Pentru a reduce emisiile de carbon, mașinile vechi ar trebui interzise	1	0	0	2	-2	-2	2	1	1	-1	2	0	0	0	0	-1	-1	-1
	Zonele populate de minorități etnice, ar trebui să primească servicii de stat în propria lor limbă	1	-1	2	0	-2	2	-2	2	-2	2	-1	-1	2	0	0	2	2	2

	Întrebările	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	PMRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM
	Questions	EN	DAH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM
Politică externă / Securitate	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea.	-2	-2	-1	-2	-2	-1	-2	-2	0	0	0	1	1	1	2	2	2	-2
	Moldova ar trebui să mențină o direcție pro-occidentală, chiar dacă se deteriorează relațiile cu Rusia.	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	0	1	0	0	-2	-2
	Serviciul militar obligatoriu ar trebui eliminat.	-2	-1	0	2	2	2	0	2	0	-2	0	-2	1	0	-2	-1	-2	-1
	Regiunea transnistreană trebuie integrată cu statut special.	-2	1	-2	-2	-1	1	1	0	0	2	0	2	2	0	2	2	1	2
	Pentru a-și asigura securitatea, Republica Moldova trebuie să adere la NATO	2	2	1	2	2	-2	2	2	0	2	2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-2
	Republica Moldova trebuie să adere la UE	2	2	2	2	2	-1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0	-2
	Republica Moldova trebuie să se unească cu România	2	2	2	2	2	-2	2	-1	-2	-1	2	0	-2	-2	-2	-2	-2	-1
Economie	Pentru a proteja produsele locale împotriva concurenței, guvernul ar trebui să introducă restricții la import.	2	-2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	-2	1	1	2
	Oamenii bogați ar trebui să plătească impozite mai mari.	2	0	1	2	0	1	0	0	1	2	1	2	2	1	0	2	1	2
	Vârsta de pensionare ar trebui mărită.	-2	-1	-1	0	0	-1	0	2	1	-2	-1	1	-2	-1	-2	-2	-2	-2
	Finanțarea de stat pentru agricultură ar trebui majorată.	2	0	1	0	0	2	2	-1	1	2	1	0	1	1	0	0	1	2
	Ar trebui să fie ilegal să plătești un salariu sub nivelul de subsistență.	2	2	1	2	0	-1	2	0	1	2	1	1	1	2	-2	2	2	1
	Statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean.	-2	1	-1	0	2	1	2	-1	0	2	1	1	-1	2	-2	2	1	-1

	Întrebările	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	PN	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	PMRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM	
	Questions	EN	DAH	LCV	PCP	EGP	WPP	OP	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Justiție	Pentru ca sistemul judiciar să devină mai independent, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini.	1	-1	-2	-1	-2	-2	2	-2	2	-2	0	-2	-2	-2	-2	0	-2	-2	
	Judecătorii ar trebui să fie aleși de cetățeni prin vot popular.	1	2	-2	0	1	1	-2	-2	1	-2	-1	-2	-1	0	-2	1	-2	0	
	Toate cauzele penale ar trebui să fie judecate de juriu.	2	1	-2	1	-1	1	0	-2	0	-2	0	-2	0	-1	1	1	-2	-1	
	Drogurile ușoare ar trebui legalizate	-2	-2	-2	-2	-2	1	2	-2	0	-2	-2	-2	-1	-2	-2	-2	-2	-2	-2
	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe.	2	0	-1	0	-2	1	2	0	2	1	1	0	0	0	0	-1	-2	0	

Anexa 3:

Nr	Liderul de partid	Denumire partid	Alegeri Prezidențiale - 2024	Alegeri parlamentare 2021	Alegeri locale generale 2023
1	Igor Grosu	Partidul Acțiune și Solidaritate	Maia Sandu: 57.72% (turul 2)	52.80%	30.1%
2	Igor Dodon	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	Alexandr Stoianoglo: 42.28% (turul 2)	BECS: 27.17%	22.6%
3	Vladimir Voronin	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	-	BECS: 27.17%	7.3%
4	Renato Usatîi	Partidul Nostru	13,79%	4,4%	1,90%
5	Dinu Pîngău	Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”	Blocul Împreună (0,93%)	2.33%	4.1%
6	Tudor Ulianovschi	Partidul Social Democrat European	-	1,81%	3.2%
7	Vasile Costiuc	Partidul Politic „Democrația Acasă”	-	1,45%	1.5%
8	Anatolie Prohnițchi	Partidul Verde Ecologist	-	0,08%	0.9%
9	Ion Chicu	Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei	-	0,43%	1.2%
10	Ștefan Urîtu	Political Party “Voice of the People”	-	-	0,11%
11	Egor Krestianinov	Partidul Acțiunii Comune – Congresul Civic	0,77%	0,77%	0,11%
12	Ștefan Gligor	Partidul Schimbării	Blocul Împreună (0,93%)	0,17%	0,78%
13	Igor Munteanu	Coaliția pentru Unitate și Bunăstare	-	-	1,12%
14	Ion Ceban	Partidul Mișcarea Alternativa Națională	-	-	0,56%
15	Dragoș Galbur	Partidul Național Moldovenes”	-	-	0,34%
16	Alexandru Bujorean & Constantin Cojocaru	Liga Orașelor și Comunelor	Blocul Împreună (0,93%)	-	1,79%
17	Eugeniu Nichiforciuc	Partidul Mișcarea Respect Moldova	-	-	2,12%

Anexa 4:

		RO	Oamenii																			
Questions		EN	Întrebările	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	PN	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM	
Educație și Sănătate	Privatizarea spitalelor va reduce costurile asistenței medicale.	2,0	-1	0	0	-1	0	1	-1	-1	-1	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
	Prețurile medicamentelor ar trebui reglementate de către stat	4,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	-1,3	0,7	0,7	-0,3	0,7	-0,3	-1,3	0,7	-1,3	0,7	-1,3	-1,3	0,7	0,7	-0,3	
	Asistența medicală ar trebui să fie gratuită pentru toată lumea	4,2	-0,2	-2,2	-2,2	-1,2	0,8	-1,2	0,8	0,8	-0,2	-0,2	0,8	-1,2	-3,2	-0,2	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
	Ar trebui majorate fondurile pentru sănătate și educație, chiar dacă acest lucru duce la creșterea impozitelor.	3,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	1,5	-0,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,5	-2,5	-0,5	0,5	1,5	1,5	1,5	0,5	
	La toate nivelurile de învățământ de stat, educația ar trebui să fie gratuită.	4,4	0,6	-0,4	-0,4	-1,4	-1,4	0,6	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
	Toți elevii de liceu ar trebui să primească educație sexuală.	3,2	-2,2	1,8	-0,2	1,8	-1,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,8	1,8	1,8	0,8	1,8	-2,2	-0,2	-2,2	-1,2	-0,2	
	Educația despre religia ortodoxă ar trebui să fie obligatorie în toate liceele.	3,0	2	2	1	0	-1	0	0	2	0	-1	0	2	-2	1	-1	1	-2	0		
Justiție	Pentru ca sistemul judiciar să devină mai independent, judecătorii locali ar trebui înlocuiți cu judecători străini.	2,4	1,6	-0,4	-1,4	-0,4	-1,4	2,6	-1,4	2,6	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-0,4	-1,4	-1,4	-1,4
	Judecătorii ar trebui să fie aleși de cetățeni prin vot popular.	3,4	0,6	1,6	-2,4	-0,4	0,6	-2,4	-2,4	-1,4	-2,4	-1,4	-2,4	-0,4	-2,4	-0,4	-2,4	-2,4	0,6	-1,4	-1,4	-1,4
	Toate cauzele penale ar trebui să fie judecate de juriu.	3,2	1,8	0,8	-2,2	0,8	-1,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-0,2	-2,2	-1,2	0,8	-2,2	0,8	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	
	Drogurile ușoare ar trebui legalizate	1,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	3,2	-0,8	1,2	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	0,2	-0,8	
	Pentru a reduce criminalitatea, pedepsele ar trebui să devină mai severe.	4,0	1	-1	-2	-1	-3	1	-1	1	0	0	-1	-1	-1	-3	-2	-1	0	-1		

	RO																			
	Oamenii	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	OP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	MRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM	
Questions	EN	Întrebările	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	PN	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Politică externă / Securitate	Republica Moldova ar trebui să își păstreze neutralitatea.	4,3	3,3	-3,3	-1,3	3,3	-2,3	3,3	-3,3	-3,3	-1,3	-1,3	0,3	-0,3	-0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
	Moldova ar trebui să mențină o direcție pro-occidentală, chiar dacă se deteriorează relațiile cu Rusia.	3,4	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	0	-2	0	-2	-1	1
	Regiunea transnistreană trebuie integrată cu statut special.	2,6	-1,6	1,4	0,4	-1,6	-1,6	-1,6	-0,6	1,4	2,4	0,4	2,4	0,4	2,4	1,4	2,4	-1,6	-1,6	-1,6
	Pentru a-și asigura securitatea, Republica Moldova trebuie să adere la NATO	2,3	2,7	2,7	-0,7	2,7	1,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	-0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Republica Moldova trebuie să adere la UE	3,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	-0,3	1,7	-1,3	-1,3	1,7
	Republica Moldova trebuie să se unească cu România.	2,3	2,7	2,7	-1,3	-0,3	2,7	2,7	2,7	2,7	1,7	2,7	0,7	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
	Serviciul militar obligatoriu ar trebui eliminat.	2,7	-1,7	-0,7	0,3	2,3	0,3	2,3	2,3	0,3	-1,7	0,3	-1,7	0,3	-1,7	-1,7	-0,7	-1,7	1,3	0,3
Social ecologie	Cotele obligatorii pe categorie de gen pe listele electorale sunt o soluție pentru o mai bună reprezentare.	2,6	2,4	2,4	2,4	2,4	-0,6	2,4	2,4	0,4	2,4	2,4	2,4	2,4	-1,6	-1,6	-0,6	-0,6	0,4	0,4
	Vânzarea de terenuri către străini ar trebui interzisă	4,0	1	-1	-1	1	-1	1	-3	-3	-3	-1	1	1	1	1	1	-3	-1	-2
	Instituțiile religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, nu ar trebui să primească finanțare de la stat	3,1	1,9	0,9	1,9	-0,1	1,9	-0,1	1,9	-1,1	1,9	-0,1	1,9	-1,1	-2,1	-2,1	1,9	-0,1	1,9	1,9
	Companiile responsabile pentru poluarea mediului ar trebui să plătească taxe suplimentare	4,0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-1	1	0	-1	1	-1
	Zonele populate de minorități etnice, ar trebui să primească servicii de stat în propria lor limbă.	3,2	0,8	-1,2	1,8	-0,2	-2,2	-2,2	1,8	-2,2	1,8	-1,2	-1,2	-0,2	-0,2	1,8	1,8	1,8	-0,2	0,8
	Pentru a proteja produsele locale de concurență, guvernul ar trebui să impună restricții la import?	3,5	1,5	-2,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-0,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-1,5	0,5	-2,5	0,5	0,5

	RO																			
	Oamenii	PDA	LOC	PPS	PVE	PVP	OP	PNM	CUB	PL	PPDA	PAS	PSDE	MAN	MRM	PDCM	PACCC	PSRM	PCRM	
Questions	EN	Întrebările	DDH	LCV	PCP	EGP	WPP	PN	MNP	CUW	LP	PDT	ASP	ESDP	NAM	RMP	PDCM	CAC	PSRM	PCRM
Economie	Pentru a proteja produsele locale împotriva concurenței, guvernul ar trebui să introducă restricții la import.	3,5	1,5	-2,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	-2,5	0,5	0,5	-0,5	0,5	-1,5
	Oamenii bogați ar trebui să plătească impozite mai mari.	3,6	1,4	-0,6	0,4	1,4	-0,6	-0,6	-0,6	0,4	1,4	0,4	1,4	0,4	-0,6	0,4	1,4	1,4	1,4	0,4
	Vârsta de pensionare ar trebui mărită.	1,5	-0,5	0,5	0,5	1,5	1,5	1,5	3,5	2,5	-0,5	0,5	2,5	0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	0,5	0,5
	Finanțarea de stat pentru agricultură ar trebui majorată.	4,2	0,8	-1,2	-0,2	-1,2	-1,2	0,8	-2,2	-0,2	0,8	-0,2	-1,2	-0,2	-1,2	-0,2	-1,2	0,8	0,8	0,8
	Ar trebui să fie ilegal să plătești un salariu sub nivelul de subzistență.	3,5	1,5	1,5	0,5	1,5	-0,5	1,5	-0,5	0,5	1,5	0,5	0,5	1,5	-2,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,5
	Statul ar trebui să garanteze un loc de muncă pentru fiecare cetățean.	4,5	-3,5	-0,5	-2,5	-1,5	0,5	0,5	-2,5	-1,5	0,5	-0,5	-0,5	0,5	-3,5	-0,5	0,5	-0,5	-1,5	-1,5

Referințe:

Rapoarte și surse instituționale

1. Institutul de Politici Publice. (n.d.). *Moldova între Est și Vest: Viziuni din Găgăuzia și Taraclia*. Disponibil la https://www.ipp.md/wp-content/uploads/2016/09/Moldova-intre-Est-si-Vest-Viziuni-din-Gagauzia-si-Taraclia_RO.pdf
2. Transparency International. (2023). *Indicele de Percepție a Corupției 2023*. Disponibil la <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/mda>
3. Banca Mondială. (2024). *Actualizare economică Moldova*. Disponibil la <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/1ec6c88ebadf43eb174efb8bab3d8452-0080012024/original/Moldova-Economic-Update.pdf>
4. New Strategy Center. (2024). *Alegerile prezidențiale și referendumul din Moldova 2024*. Disponibil la <https://newstrategycenter.ro/wp-content/uploads/2024/10/Alegeri-prezidentiale-si-referendum-2024-Republica-Moldova.pdf>

Articole și studii online fără autori

1. *Barometrul Opiniei Publice*. (n.d.). Disponibil la <http://bop.ipp.md/>
2. *Cotele de reprezentare: Studiu de caz - Moldova*. (n.d.). Disponibil la http://old.progen.md/files/9798_cotele_de_reprezentare_ro.pdf
3. *Ideologia în politica moldovenească și comportamentul partidelor*. (n.d.). Disponibil la <https://platzforma.md/arhive/36445>
4. *Ideologia partidelor politice moldovenești*. (n.d.). Disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Ideologia%20partidelor%20politice%20moldovenesti.pdf
5. *La stânga sau la dreapta?* (n.d.). Disponibil la <https://www.moldova.org/la-stanga-sau-la-dreapta-ce-scrie-pe-hartie-si-incotro-o-iau-partidele-din-moldova/>

Site-uri oficiale și instituționale

1. Parlamentul Republicii Moldova. (n.d.). *Integrare Europeană*. Disponibil la <https://www.parlament.md/integrare-europeana.nspx>
2. UN PAS pentru Moldova. (n.d.). Disponibil la <https://unpaspentru.md/>
3. Banca Mondială. (n.d.). *Date Banca Mondială: Moldova*. Disponibil la <https://data.worldbank.org/country/moldova>
4. World Values Survey. (n.d.). *Date World Values Survey*. Disponibil la <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>
5. European Values Study. (n.d.). *Studiul Valorilor Europene: Moldova*. Disponibil la <https://europeanvaluesstudy.eu/?s=Moldova>
6. IMAS Moldova. (n.d.). *Studii socio-politice*. Disponibil la <https://imas.md/rom/studii-socio-politice>

